

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Evropský parlament – kompetence, pravomoci a vývoj
Ondřej Dzurik

Bakalářská práce
2010

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Zábřehu dne 5. 3. 2010

.....
Ondřej Dzurik

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce doc. PhDr. Václavu Veberovi za cenné rady, odborné připomínky a konzultace, kterými přispěl ke vzniku této práce.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce *Evropský parlament – kompetence, pravomoci a vývoj* je podat přehled o vývoji Evropského parlamentu od přímých voleb roku 1979 do současnosti. Práce je zaměřena na organizační strukturu Evropského parlamentu a především na jeho legislativní, rozpočtové a kontrolní pravomoci a jsou zde charakterizovány možnosti Evropského parlamentu v těchto oblastech a jejich vývoj. Část práce je také věnována politickým stranám a frakcím zastoupeným v Evropském parlamentu a poslední část se pak věnuje členům parlamentu a jejich mandátu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropský parlament – organizační struktura – výbory – politické frakce – pravomoci

TITLE

European parliament – competences, jurisdiction and development

ANNOTATION

This bachelor work is about the European parliament and his evolution since direct election in 1979 to the present. The work is oriented on the organization of European parliament and, especially, his legislative, budgetary and control power and there is development and characteristic his options in these capitols. Part of work describes politic parties and groups, which is represented in the European parliament and last part is about the members of parliament.

KEYWORDS

European parliament – organization – committees – political groups – jurisdictions

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. HISTORIE EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
2.1. Vývoj od založení Montánní unie (1952-1957)	3
2.2. Vývoj od podpisu Římských smluv po přímé volby (1957-1979).....	4
2.3. Vývoj od přímých voleb do současnosti (1979-2009)	5
2.4. Dílčí závěr	7
3. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	9
3.1. Sídlo	9
3.2. Řídící orgány Evropského parlamentu.....	9
3.2.1. Předsednictvo.....	9
3.2.1.1. Předseda (prezident) Evropského parlamentu	10
3.2.1.2. Místopředsedové (viceprezidenti) Evropského parlamentu	11
3.2.1.3. Kvestoři.....	12
3.2.1.4. Konference předsedů politických frakcí.....	12
3.2.2. Konference předsedů výborů a Konference předsedů delegací.....	13
3.2.3. Odvolání předsednictva a jeho členů.....	13
3.3. Sekretariát Evropského parlamentu	13
3.3.1. Generální tajemník.....	13
3.3.2. Generální ředitelství Sekretariátu	14
3.4. Výbory Evropského parlamentu	14
3.4.1. Význam a složení výborů	14
3.4.2. Hlavní pracovní činnost výborů.....	15
3.4.3. Stálé výbory	16
3.4.4. Vyšetřovací výbory.....	17
3.4.5. Zvláštní výbory a meziparlamentní delegace	18
4. SLOŽENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	19
4.1. Politické strany v celoevropském kontextu.....	19
4.2. Volby do Evropského parlamentu.....	19
4.3. Politické frakce v Evropském parlamentu	21
4.3.1. Význam politických frakcí (stran) a jejich vývoj	21
4.3.2. Zakládání politických frakcí	23
4.3.3. Současné politické frakce zastoupené v Evropském parlamentu	23
4.3.3.1. Evropská lidová strana.....	24
4.3.3.2. Pokroková aliance socialistů a demokratů.....	25
4.3.3.3. Aliance liberálů a demokratů pro Evropu.....	26
4.3.3.4. Skupina Zelených – Evropská svobodná aliance.....	27
4.3.3.5. Evropští konzervativci a reformisté.....	28
4.3.3.6. Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice.....	29
4.3.3.7. Evropa svobody a demokracie	30
4.4. Nezařazení poslanci	31
5. PRAVOMOCI EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	33
5.1. Nástin vývoje pravomocí Evropského parlamentu	33
5.2. Schvalování rozpočtu a rozpočtová pravomoc Evropského parlamentu	34
5.2.1. Rozpočtová procedura před schválením Lisabonské smlouvy.....	34

5.2.2.	Rozpočtová procedura po schválení Lisabonské smlouvy	36
5.2.2.1.	Víceletý finanční rámec a absolutorium	37
5.2.3.	Posílení rozpočtových pravomocí Evropského parlamentu po přijetí Lisabonské smlouvy.....	38
5.3.	Legislativní pravomoc Evropského parlamentu.....	39
5.3.1.	Stručný nástin vývoje legislativních pravomocí.....	39
5.3.2.	Základní pravidla legislativního procesu.....	39
5.3.3.	Procedury při legislativním procesu	40
5.3.3.1.	Procedura souhlasu	41
5.3.3.2.	Procedura konzultace	42
5.3.3.3.	Procedura spolupráce	43
5.3.3.3.1.	Vývoj procedury spolupráce	43
5.3.3.3.2.	Postup procedury spolupráce	43
5.3.3.4.	Procedura spolurozhodování.....	44
5.3.3.4.1.	Vývoj procedury spolurozhodování.....	44
5.3.3.4.2.	Postup procedury spolurozhodování.....	45
5.3.3.4.3.	Uplatnění procedury spolurozhodování	45
5.3.3.5.	Dílčí závěr.....	46
5.3.4.	Nespecifikované pravomoci Evropského parlamentu v oblasti legislativy ..	47
5.3.4.1.	Právo podávat podněty Evropské komisi a Radě.....	47
5.3.4.2.	Vnější vztahy Evropského parlamentu	47
5.3.4.3.	Vztah Evropského parlamentu s občany EU	48
5.3.4.4.	Nepřímá legislativní iniciativa.....	48
5.3.4.5.	Ovlivňování legislativního programu Evropské komise.....	48
5.3.4.6.	Zřizování vyšetřovacích výborů	49
5.4.	Kontrolní pravomoci Evropského parlamentu	49
5.4.1.	Vztah Evropského parlamentu vůči Evropské komisi.....	50
5.4.1.1.	Volba předsedy Evropské komise.....	50
5.4.1.2.	Volba členů Evropské komise a Komise jako celku.....	50
5.4.1.3.	Možnost vyslovit Evropské komisi nedůvěru.....	51
5.4.1.4.	Interpelace Evropské komise	53
5.4.1.5.	Nespecifikovaná práva vůči Evropské komisi.....	53
5.4.2.	Vztah Evropského parlamentu vůči Radě.....	54
5.4.3.	Vztah Evropského parlamentu vůči jiným orgánům a institucím EU	55
5.4.3.1.	Evropská rada	55
5.4.3.2.	Evropský ombudsman.....	55
5.4.3.3.	Evropská centrální banka.....	56
5.4.3.4.	Účetní dvůr	57
5.4.3.5.	Kontrolní pravomoc vůči Agenturám EU, Hospodářskému a sociálnímu výboru a vůči Výboru regionů.....	57
5.4.4.	Pravomoc Evropského parlamentu v oblasti soudní kontroly práva	58
5.5.	Pravomoci Evropského parlamentu v oblasti lidských práv, zahraniční a bezpečnostní politiky, v oblasti vnitra a spravedlnosti	59
5.5.1.	Oblast lidských práv	59
5.5.2.	Oblast zahraniční a bezpečnostní politiky	59
5.5.3.	Oblast vnitra a spravedlnosti	60
6.	ČLENOVÉ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	61
6.1.	Vznik mandátu v Evropském parlamentu	61
6.2.	Neslučitelnost mandátu europoslance s funkcemi v ČR a EU.....	62

6.2.1. Neslučitelnost s funkcemi v ČR	62
6.2.2. Neslučitelnost s funkcemi v institucích EU.....	63
6.3. Ověřování platnosti volby a imunita	63
7. ZÁVĚR.....	65
8. RESUME.....	68
9. SEZNAM ZKRATEK POUŽITÝCH V PRÁCI.....	70
10. POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	72
10.1. Primární prameny	72
10.2. Sekundární prameny	74
10.3. Internetové zdroje	75
10.4. Použité smlouvy a jiné zdroje.....	77
PŘÍLOHA I – Příklad přijímání stanoviska výboru pro zahraniční věci	78
SEZNAM TABULEK:	
Tabulka č. 1 (Prezidenti Evropského parlamentu od přímých voleb 1979).....	10
Tabulka č. 2 (Generální ředitelství Sekretariátu Evropského parlamentu)	14
Tabulka č. 3 (Výbory Evropského parlamentu)	16-17
Tabulka č. 4 (Počet poslanců členských zemí EU)	20
Tabulka č. 5 (Současné politické frakce zastoupené v Evropském parlamentu)	23
Tabulka č. 6 (Poslanci Evropského parlamentu z ČR).....	61-62

1. ÚVOD

Evropský parlament je jedinou institucí Evropské unie, která je přímo volena jejími občany. Zastupuje a hájí různé zájmy ze všech zemí, které se ve druhé polovině dvacátého a na začátku dvacátého prvního století staly součástí sjednocující se Evropy.

Od svého vzniku, kdy se jmenoval Společné shromáždění, neměl tento zástupce národů příliš mnoho pravomocí. S postupující integrací se situace měnila k lepšímu a dnešní Evropský parlament je už fakticky postaven na roveň těm orgánům, které se v průběhu vývoje Společenství objevily a jež i přes své mezivládní postavení získali pravomoci, které přísluší zákonodárným orgánům.

V této práci se zaměřím především na vývoj pravomocí Evropského parlamentu a další, s tím spojené otázky. Vývoji Společného shromáždění a posléze Evropského parlamentu v kontextu s integrací států Evropy se budu věnovat jen okrajově.¹

Velkým impulzem pro rozvoj Evropského parlamentu bylo zajisté konání přímých voleb roku 1979 v tehdy devíti státech Společenství, což byla jistě důležitá událost. Do té doby Shromáždění, které bylo zcela závislé na zákonodárných sborech členských států, se stalo institucí, které je závislé jedině na voličích, jejichž rozhodnutí mají vliv na další vývoj integrace.

Politickým stranám a frakcím, které zažili po přímých volbách velký rozmach, se věnuje čtvrtá část mé práce. Jsou zde uvedeny základní principy jednotlivých (samozřejmě těch hlavních) evropských stran a jejich ideologické zaměření. U každé frakce v Evropském parlamentu je pak uvedeno, jestli je její součástí některá z českých politických stran.

Největší část se pak věnuje pravomocem Evropského parlamentu, které od založení Evropského společenství uhlí a oceli zaznamenali rapidní nárůst. Pokud se tehdejší shromáždění omezovalo pouze na poradní orgán, dnešní Evropský parlament je již plnohodnotnou součástí institucí Evropské unie. Sice, z hlediska zákonodárného, není tou hlavní institucí (tou je Rada EU), ale jeho pozice se postupně vyrovnává a s přijetím Lisabonské smlouvy se Evropský parlament stane téměř rovnoprávným s dalšími orgány.

Již dnes je na něm „závislá“ exekutiva Evropské unie, tedy Evropská komise, a parlament má další možnosti, jak prosazovat svou vůli vůči dalším orgánům Unie. Jeho kontrolní pravomoci se neustále zvyšují a řada orgánů od něj odvíjí svou činnost. Jako jasný

¹ Pro podrobnější vývoj Společenství a pak i Evropské unie viz VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

příklad bych uvedl volbu Evropského ombudsmana, která je exkluzivní záležitostí pouze Evropského parlamentu.

Jisté deficity ale má i tato instituce. Jde především o to, že Evropský parlament je pro mnoho občanů členských zemí poměrně „vzdálenou“ institucí², což dokazuje i účast, respektive neúčast ve volbách, které se konají každých pět let.

Cílem práce je přispět k pochopení Evropského parlamentu popisem jeho organizační struktury, jeho politického složení a především strukturovanou formou vysvětlit jednotlivé pravomoci této instituce, především při prohlubování integrace. Mým cílem je také zdůraznit potřebu Evropského parlamentu pro fungování Evropské unie a pro další pokračování a prohlubování integrace evropských států.

² Zde bych poukázal na práci BOHDÁLEK, Miroslav. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu teorie druhořadých voleb*. Brno, 2006., která se problémem voleb do parlamentu detailně zabývá.

2. HISTORIE EVROPSKÉHO PARLAMENTU

2.1. Vývoj od založení Montánní unie (1952-1957)

Prvním předchůdce dnešního Evropského parlamentu bylo Společné shromáždění, které fungovalo jako instituce při tehdy založené Montánní unii.

Ta byla založena 18. dubna 1951 v Paříži (smlouva o vzniku nabyla platnosti 23. července 1952) pod oficiálním názvem European Community for Steel and Coal (Evropské společenství uhlí a oceli - ESUO). Toto Společné shromáždění tvořili členové, kteří byli voleni parlamenty členských států ESUO, tedy Německa, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucemburska. Celkově se tento orgán skládal ze 78 zástupců, kteří byli rozděleni podle přibližné rozlohy a počtu obyvatel jednotlivých států. Tři největší státy (Německo, Francie a Itálie) měly každý 18 zástupců, zbývající hlasy byly určeny následovně – Belgie a Nizozemí 10 a Lucembursko 4 členy Společného shromáždění. První zasedání se konalo 10. září 1952.³ Vzhledem k tomu, že pravomoci nově vzniklého společenství nebyly příliš rozsáhlé, nemělo velké pravomoci ani Společné shromáždění. Nejdůležitější a „*hlavní činností tohoto orgánu bylo projednávání souhrnné zprávy Vysokého úřadu, na žádost Rady, Úřadu i většiny svých členů se mohl sejit i mimořádně.*“⁴ Jistě neméně důležitou pravomocí byla i možnost projevit hlasováním nedůvěru členům Vysokého úřadu a tím je odvolat.

Další nevýhodou a deficitem v demokratickém uspořádání Montánní unie bylo již zmiňované obsazování členů Společného shromáždění. Nepřímá volba znamenala, že už od svého počátku se zástupci členských států odcizili od základních principů demokracie, kdy nezastupovali přímo zájmy občanů svého státu, ale podle mého názoru hlavně politické cíle těch, kteří je do shromáždění zvolili. Navíc nebyla stanovena délka volebního období a zástupci jednotlivých států tak byli znevýhodněni při své činnosti. Za nevýhodu je nutno považovat i to, že jednotliví členové zastupovali různý počet obyvatel (toto se bohužel projevuje i v dnešním Evropském parlamentu), přičemž malé státy byly ve Společném shromáždění bezprecedentně nadhodnoceny a zvýhodněny.⁵

Celkově mělo Společné shromáždění Montánní unie malé pravomoci a soudím, že toto byla jedna z chyb, kterých se tvůrci nové unie v Evropě měli vyvarovat.

³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. s 227. ISBN 978-80-7106-570-8.

⁵ *Parlamenty a evropská integrace – způsoby práce, kompetence, přístupy. Pracovní materiály pro poslance a správní odborníky v České republice*. Bonn: Institut für Europäische Politik. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. Brusel: Trans European Policy Studies Association. 1994.

2.2. Vývoj od podpisu Římských smluv po přímé volby (1957-1979)

Dalším důležitým pokrokem v pokračující integraci (zatím) západoevropských národů bylo podepsání dohod v Římě, které se uskutečnilo 25. března 1957.⁶ Šest členských států se dohodlo na prohloubení hospodářské spolupráce založením Evropského hospodářského společenství (EHS – které mělo za úkol dohlížet na volný trh nejen s uhlím a ocelí, ale také i s ostatním zbožím) a Evropského společenství pro atomovou energii (EUROATOM).

Nevýhodou tohoto nového společenství bylo to, že v důsledku politických machinací jednotlivých národních zástupců měly orgány společenství omezenou pravomoc a podléhaly kontrole jednotlivých států více, než ti, kteří integraci prosazovali, zamýšleli.

Výhodou pro Společné shromáždění Montánní unie bylo to, že jeho pravomoci byly rozšířeny i na tyto dvě vzniklé organizace. I když nové „Římské smlouvy“ počítaly s přímou volbou občanů, její zavedení nebylo zatím na pořadu dne. Zároveň v nových pravomocích panovaly rozpory. Shromáždění mohlo odvolat Vysoký úřad Montánní unie pouze na základě jím předkládané zprávy, ale nově založenou Komisi EHS mohlo zbavit výkonu funkce vyslovením nedůvěry prakticky kdykoliv.⁷ Tento rozpor mezi pravomocemi byl částečně zmírněn přijetím tak zvaných „Slučovacích smluv“ roku 1967 (kdy vstoupily v platnost), které sjednotily pravomoci výkonných orgánů všech tří společenství (ESUO, EHS a EUROATOM), takže *„existuje již jen jedna Komise a jediná Rada [ministrů], byt' obě se řídí i nadále pravidly vymezenými v jednotlivých smlouvách.“*⁸

Podle smluv uzavřených v Římě došlo také k navýšení počtu poslanců Společného shromáždění, které tak mělo celkem 142 poslanců. Ovšem následná šedesátá léta znamenala podstatný útlum v evropských integračních aktivitách, protože ve Francii se k moci dostal nacionální politik Charles de Gaulle, který odmítal další přesuny pravomocí z národních států na nadnárodní orgány a instituce, a který vyjednal tak zvaný „lucemburský kompromis“, který zavedl v Radě ministrů fakticky právo veta.⁹ Zřejmě jeden z prvních návrhů na přímou volbu členů Společného shromáždění byl podán roku 1960, jenže jeho další projednávání Francie zablokovala. K dalším jednáním o rozšiřování pravomocí Evropského parlamentu (název od roku 1962¹⁰) došlo na summitu v nizozemském Haagu roku 1969, který byl tentokrát

⁶ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

⁸ PROUZA, Daniel – ZAJÍČKOVÁ, Eva. *Základy práva Evropské unie*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-45-4. s 156.

⁹ RUBEŠ, Radek. *Evropa – sjednocení, dělení, různorodost, stejnost, otevřenost a uzavřenost*. In GOŇCOVÁ, Marta (ed.). *Ke sjednocování Evropy – studie, materiály, dokumenty*. Brno, 1999. ISBN 80-210-2147-0.

¹⁰ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

úspěšný a znamenal jisté posílení role Evropského parlamentu hlavně ve finanční a rozpočtové otázce Evropského společenství. Jelikož rozpočet předkládala Komise spolu s Radou ministrů, mohl Evropský parlament mimo jiné rozpočet vetovat (tedy vrátit jeho projednávání na samý začátek, což je docela důležitá pravomoc vzhledem k tomu, s jakými problémy rozpočet vzniká).

Ovšem z hlediska posílení legitimacy Evropského společenství a demokracie v něm neznamenalo setkání v Haagu významný pokrok, protože k dohodě na přímých volbách nedošlo ani zde. Již čtyři roky po tomto summitu došlo k přelomové události, kterou bylo rozšíření dosavadní šestice států o další tři nové členy (Velká Británie, Dánsko a Irsko).

Nicméně až na rozšíření počtu poslanců na 198 nedošlo k téměř žádnému posunu v jednáních o přímé volbě. Jednání o přímé volbě však probíhala na různých úrovních už před setkáním v Haagu a „*první rozhodnutí o přímých a všeobecných volbách do Evropského parlamentu bylo učiněno na pařížském summitu hlav států a šéfů vlád v prosinci 1974.*“¹¹ Další jednání pak stanovila datum konání přímých voleb na rok 1978, ale kvůli průtahům a obstrukcím jednotlivých států volili občané své zástupce do Evropského parlamentu poprvé mezi dny 7. až 10. června 1979. Zároveň byl také nově stanoven počet zástupců z jednotlivých států, přičemž malé státy byly opět nadhodnoceny; volební období trvalo pět let.

S prvními všeobecnými volbami vstoupilo Evropské společenství do nové epochy svého vývoje. Frakce a politické strany v Evropském parlamentu musely pořádat volební kampaně a setkání s občany, protože od roku 1979 se zodpovídaly jim a ne parlamentům členských států. Volby se ale nekonaly podle jednotného evropského měřítka – každý stát uplatňoval při jejich vykonávání své vlastní zvykové právo (proto se i v jednotlivých státech volí v různé dny).

2.3. Vývoj od přímých voleb do současnosti (1979-2009)

Po volbách se v novém desetiletí mohl nově strukturovaný parlament pustit do práce. Došlo také k navýšení pravomocí a k upravení postavení Evropského parlamentu v orgánech Společenství. Jednou z nejvýznamnějších pravomocí, kterou přímo volený zastupitelský sbor získal, byla povinnost ověřit si jeho názor na volbu předsedy Komise Společenství a Rada musela europarlament informovat o konečných závěrech svých pravidelných jednání (poprvé se tak stalo 16. prosince 1981). Zároveň s posilováním svých pravomocí rostlo také

¹¹ PATEJDL, Stanislav. *Evropský parlament a proces politické integrace západní Evropy*. Praha, 1985. s 50.

sebevědomí jak poslanců, tak i Evropského parlamentu jako celku. Toto se prokázalo při jednání o rozpočtu Společenství v roce 1980, které „díky“ parlamentu skončilo krachem.¹²

Osmdesátá léta znamenala jednak rozšíření sjednocující se Evropy o další tři státy (1981 přistoupilo Řecko a 1986 se členy staly Španělsko s Portugalskem – zároveň se také zvýšil počet členů parlamentu na 518), jednak i další prohloubení integrace a to především díky podepsání tak zvaného *Jednotného evropského aktu* v únoru 1986. V této dohodě byla rozšířena pravomoc Rady na další témata a hlavně se posílila role Evropského parlamentu, který se z poradního orgánu stal spoluúčastníkem legislativního procesu především v otázkách, které se týkaly zavedení jednotného vnitřního trhu. Dále získal možnost neschválit smlouvu s nově přistupujícími členy a také rozhodující roli ve schvalování smluv s jinými státy.¹³ Zvýšila se tak propojenost europoslanců, kteří už byli odpovědni primárně svým voličům, se Společenstvím.

Konec osmdesátých a začátek devadesátých let přinesl významné změny v politické situaci nejen v Evropě, ale i v okolním světě. Z hlediska evropského však bylo rozhodující vítězství demokracie ve státech střední a východní Evropy. Značného pokroku se dosáhlo i v Evropském společenství, kde se pomalu schylovalo k vytvoření Evropské unie. Velkého pokroku v integraci bylo dosaženo přijetím *Smlouvy o Evropské unii* (Maastrichtské smlouvy) roku 1992, která mimo jiné zavedla institut „evropského občanství“. Z hlediska členů Evropského parlamentu a občanů Unie to znamenalo získání pasivního a aktivního volebního práva pro občany členského státu. Toto volební právo ale mohl vykonávat jen ten, kdo měl v tom kterém státě trvalé bydliště.¹⁴

Smlouva z nizozemského Maastrichtu znamenala pro parlament obrovské posílení a umožnila mu přejít od poradní instituce k orgánu, který má téměř stejné pravomoci, jako zákonodárné sbory federativních států. Parlament musel být konzultován v případě volby předsedy Komise a jejích členů (vyslovení důvěry, případně nedůvěry), dostal právo dočasně zamítnout evropskou legislativu a jeho plná spolurozhodovací pravomoc byla podstatně rozšířena na více oblastí od volného pohybu osob až po ochranu spotřebitelů. V této části

¹² *Parlamenty a evropská integrace – způsoby práce, kompetence, přístupy: pracovní materiály pro poslance a správní odborníky v České republice*. Bonn: Institut für Europäische Politik. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. Brusel: Trans European Policy Studies Association. 1994.

¹³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

¹⁴ PROUZA, Daniel – ZAJÍČKOVÁ, Eva. *Základy práva Evropské unie*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-45-4.

legislativy bylo tedy slovo Evropského parlamentu určující, neobsahovala ale všechny činnosti Unie, ve kterých měly stále dominantní postavení členské státy.¹⁵

Roky po Maastrichtské smlouvě přinesly zvýšení počtu poslanců parlamentu na 567 roku 1994 (kvůli sjednocení Německa) a po, v pořadí již čtvrtém, rozšíření z roku 1995 na 626 delegátů. Další rozšiřování pravomocí bylo umožněno po ratifikaci *Amsterodamské smlouvy* roku 1999.

Ke konci dvacátého století byl již Evropský parlament, hlavně díky integračnímu úsilí Maastrichtské a Amsterodamské smlouvy významným činitelem na poli sjednocující se Evropy. Měl fungující předsednictvo, výbory a jeho členové byli odpovědní voličům a ne politikům členských zemí. Jako nové pravomoci lze uvést volbu Evropského ombudsmana (ochránce práv), možnost ustavovat vyšetřovací výbory a komise a v neposlední řadě kontrolovat práci Evropské komise.¹⁶ Pokrokem v integraci evropských národů je také to, že poslanci nejsou seskupeni podle své národnosti, ale podle své politické příslušnosti.

Stálým deficitem Evropského parlamentu je ale způsob volby poslanců, který se liší stát od státu – zavedení jednotného evropského systému voleb je stále v nedohlednu. Další velkou nevýhodou je neúplná kontrola výkonné moci, to znamená Evropské komise a Rady.

Přelomovou událostí dějin Evropské unie bylo přijetí deseti středoevropských a východoevropských, převážně postkomunistických států, v roce 2004. Pro tyto státy to znamenalo velké posílení své pozice – jak na poli hospodářském, tak na poli mezinárodním. Ovšem s nárůstem počtu obyvatel se musel zvýšit také počet členů parlamentu na 732 (podle *Smlouvy z Nice* z roku 2002). Toto číslo bylo později (s přístupem Rumunska a Bulharska) zvětšeno na 785 poslanců. Takto početný europarlament fungoval až do roku 2009, kdy byl počet poslanců znovu snížen na 732 dohodnutým kompromisem mezi státy, přičemž malé státy byly opět nadhodnoceny.¹⁷ Rozšíření svých pravomocí se ale Evropský parlament nedočkal.

2.4. Dílčí závěr

I přes všechny své nedostatky je Evropský parlament velkým pokrokem v integraci, která probíhá už od druhé světové války. Za tu dobu se stihl přeměnit od Shromáždění poradců po skutečně reprezentativní instituci, která hraje důležitou roli ve sjednocující se Evropě. Soudím, že parlament by se měl stát nejdůležitější složkou Evropské unie, jejíž

¹⁵ BARTÁK, Karel. *Průvodce Evropskou unií*. Praha, 2000. ISBN 80-85864-92-4.

¹⁶ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

¹⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

výkonná moc by mu měla být podřízena, jako tomu je ve všech vyspělých demokraciích. Aby se předešlo budoucím konfliktům, je zapotřebí důkladně revidovat jeho pravomoci a především změnit zastupitelský systém, aby každý europoslanec reprezentoval stejný počet občanů. Zároveň je také nutné zavést jednotný způsob volby ve všech členských státech, který by pak znamenal lepší (a stejné) zastupování občanů a prosazování jejich zájmů v evropských institucích. Podle mého názoru by se měl snížit i počet členů Evropského parlamentu a hlavně by mělo být určeno jedno sídlo, aby nedocházelo k plýtvání finančními prostředky.

Na druhou stranu je Evropský parlament již integrální součástí Evropské unie, bez jehož práce si už nelze představit fungující a demokratickou Evropu. Jeho zřízení je velkým přínosem pro všechny občany, kteří tak mají své zastoupení na celoevropské úrovni a mohou se tak v přeneseném slova smyslu účastnit života v institucích sjednocujícího se Evropského kontinentu.

3. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

3.1. Sídlo

Evropský parlament je jediný parlament na světě, který nemá přesně určené své sídlo. Oficiálním sídlem je francouzské město Štrasburk (toto město bylo vybráno pro jeho zeměpisné postavení na německo-francouzském pomezí), kde také, podle Amsterodamské smlouvy, probíhá 12 plenárních zasedání ročně – každý měsíc jedno kromě srpna, kdy se zasedání nekoná (místo toho se konají dvě zasedání v září). V lucemburské metropoli sídlí Sekretariát Evropského parlamentu a zasedání výborů probíhá pravidelně v Bruselu.¹⁸

Z hlediska europarlamentu je nejvýhodnější zasedání výborů v Bruselu (koná se první dva týdny v měsíci), protože zde sídlí i ostatní instituce Evropské unie. K práci poslance tak patří i časté stěhování z Bruselu do Štrasburku a zpět, přičemž Sekretariát zůstává stále v Lucemburku a dokumenty se tak přesouvají ještě častěji než samotní poslanci.¹⁹ Poslední týden v měsíci mají poslanci vyhrazený na práci ve svém volebním obvodu.

Toto stěhování je kompromisem mezi jednotlivými zeměmi a dle mého názoru Evropskému parlamentu spíše škodí, protože dochází k zbytečnému plýtvání finančními prostředky.

3.2. Řídící orgány Evropského parlamentu

Tak jako parlamenty v jiných demokratických zemích je i ten Evropský řízen vlastními orgány, které se řídí podle Jednacího řádu, který parlament přijímá.

3.2.1. Předsednictvo (anglicky **Bureau)**

Skládá se z předsedy Evropského parlamentu, z místopředsedů a z kvestorů. Jeho schůze řídí předseda a hlavními úkoly jsou starosti o organizační úkoly Evropského parlamentu, stejně jako je odpovědné za rozpočet, administrativní záležitosti a otázky zaměstnanců Evropského parlamentu.²⁰ Volby do předsednictva se zpravidla konají každého dva a půl roku. Členové předsednictva se určují hlavně podle síly jednotlivých politických frakcí, stranou ale nezůstávají ani národní zájmy. Hlasy všech členů Předsednictva (kromě kvestorů) mají stejnou váhu, ovšem pokud při hlasování dojde k rovnosti hlasů, rozhoduje hlas předsedy Evropského parlamentu. Dále Předsednictvo jmenuje generálního tajemníka a

¹⁸ *European Parliament*. 3 March 2010. [cit. 2010-03-05].

URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament>.

¹⁹ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

²⁰ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

rozhoduje o organizační struktuře Sekretariátu. V pravomoci má také stanovení pravidel pro financování evropských politických stran a spolu s Radou Evropské unie definuje pravidla pro jejich vznik a činnost.²¹ Pokud si výbory parlamentu přejí zasedat jinde, než je obvyklé, musí k tomu dát Předsednictvo souhlas.

3.2.1.1. Předseda (prezident) Evropského parlamentu

Nejdůležitější člověk v Evropském parlamentu je volen tajnou volbou ze členů politických skupin na volební období, které trvá dva a půl roku. Aby byl zvolen, musí získat většinu všech hlasů, po čtvrtém kole hlasování však stačí prostá většina přítomných poslanců. Svého kandidáta navrhnou politické strany a frakce, nejméně tak může učinit 32 osob.²² V roli prezidenta parlamentu se nejčastěji střídají předsedové dvou nejsilnějších frakcí, tedy lidovců a sociálních demokratů. Podle tradice předsedá Evropskému parlamentu před volbou prezidenta jeho nejstarší člen. Hned po volbě může nově designovaný prezident přednést svůj projev.

<i>Volební období EP</i>	<i>Jméno</i>	<i>Funkční období</i>	<i>Stát</i>	<i>Stranická příslušnost</i>
I.	Simone Veil	1979-1982	Francie	liberální demokratka
	Piet Dankert	1982-1984	Nizozemsko	socialista
II.	Pierre Pflimlin	1984-1987	Francie	konzervativec
	Charles Henry Plumb	1987-1989	Velká Británie	konzervativec
III.	Enrique Barón Crespo	1989-1992	Španělsko	socialista
	Egon Klepsch	1992-1994	Německo	křesťanský demokrat
IV.	Klaus Hänsch	1994-1997	Německo	socialista
	José María Gil-Robles	1997-1999	Španělsko	konzervativec
V.	Nicole Fontaine	1999-2002	Francie	liberální demokratka
	Pat Cox	2002-2004	Irsko	liberální demokrat
VI.	Josep Borrell	2004-2007	Španělsko	socialista
	Hans-Gert Pötering	2007-2009	Německo	křesťanský demokrat
VII.	Jerzy Buzek	2009-	Polsko	křesťanský demokrat

²¹ FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav – SOKOL, Petr. *Eurostrany. Politické strany na evropské úrovni*. Brno, 2007. ISBN 978-80-87029-05-3.

²² JANÍČEK, Ladislav – DRDLA, Miloš – RAIS, Karel. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha, 2002. ISBN 80-7226-819-8.

²³ Zdroj: Evropský parlament.

Do jeho pravomocí spadá řízení schůzí parlamentu, zahajuje jednání a prohlašuje jej za ukončené. Má také pravomoc jednání poslanců přerušit. Dále má vztah k Evropské radě, před jejímž zasedáním k ní směřuje poselství a pozici Evropského parlamentu k projednávanému problému nebo problémům. Hraje i důležitou roli v mezivládních konferencích a ve vztazích Evropské unie s jinými státy. Jednou z nejdůležitějších pravomocí (a povinností) předsedy je spolupodepsat rozpočet celé Unie a jiných dohod, přičemž se může účastnit práce Rady na jejich vypracování. Víceméně ceremoniální funkci má při jednání s hlavy států, které vystupují na půdě Evropského parlamentu.²⁴

Předseda také řídí *Konferenci předsedů*, která je tvořena členy politických frakcí, které jsou v parlamentu. Od založení Společenství roku 1952, bylo v čele jeho shromáždění 29 předsedů. Drtivá většina z nich pochází z původních šesti zakládajících států. Od prvních přímých voleb z roku 1979 se ve funkci vystřídal třináct lidí. Z celkového počtu prezidentů Evropského parlamentu byly jen dvě ženy. Současným předsedou je Jerzy Buzek, první člověk v jeho čele, který pochází ze zemí bývalého východního bloku.

3.2.1.2. Místopředsedové (viceprezidenti) Evropského parlamentu

Celkem je místopředsedů čtrnáct a jsou voleni na stejně dlouhé období jako předseda Evropského parlamentu, tedy na dva a půl roku. Spolu s předsedou tvoří Předsednictvo parlamentu. V prvních dvou kolech musí dostat většinu všech hlasů, ve třetím kole stačí ke zvolení většina poměrná.²⁵ Jejich volba, která tedy může mít až tři kola, probíhá hned po volbě předsedy parlamentu a volení jsou dohodou podle zastoupení stran a frakcí.

Hlavním úkolem místopředsedů je zastupovat předsedu parlamentu na plenárním zasedání a také řídit jednání, pokud není předseda přítomen. Ten také může delegovat některé své pravomoci na jednoho z místopředsedů.²⁶ Podle tradice mají první tři zvolení místopředsedové větší pravomoci, než zbylá jedenáctka.²⁷ Jejich důležitost v Předsednictvu je závislá i na tom, kolik dostali při volbě hlasů, případně může rozhodovat i věková otázka.

Vzhledem k tomu, že místopředsedové jsou voleni podle dohody politických frakcí, neprovází jejich volby téměř žádné kontroverze, jako tomu může být u volby předsedy Evropského parlamentu.

²⁴ *President of the European Parliament*. 27 January 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:< http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_the_European_Parliament>.

²⁵ Jednací řád EP, článek 15.

²⁶ *Parlamenty a evropská integrace – způsoby práce, kompetence, přístupy. Pracovní materiály pro poslance a správní odborníky v České republice*, Bonn: Institut für Europäische Politik. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. Brusel: Trans European Policy Studies Association. 1994.

²⁷ *Vice President of the European parliament*. 16 September 2009. [cit. 2010-03-05].
URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Vice_President_of_the_European_Parliament>.

3.2.1.3. Kvestoři

Zbylé členy Předsednictva parlamentu tvoří obvykle pět kvestorů, kteří jsou opět voleni na dva a půl roku.

V Předsednictvu nemají hlasovací právo, jejich hlas je chápán jako poradní. Náplní jejich práce je starost o administrativní a finanční záležitosti členů parlamentu. Všechna práce podléhá doзору Předsednictva, které také vydává předpisy pro činnost kvestorů.

3.2.1.4. Konference předsedů politických frakcí

Pravděpodobně nejdůležitější z řídicích orgánů Evropského parlamentu je tato Konference. Je tvořena z předsedy parlamentu a z předsedů všech politických frakcí (ty může zastupovat i jiný člen jejich skupiny). Zastoupeni jsou zde i nezařazení poslanci, tj. ti, kteří nejsou členy žádné frakce.

Na konferenčních zasedáních se probírají nejdůležitější otázky Evropského parlamentu, ona prakticky tvoří jeho program.²⁸ Členové se schází pravidelně asi dvakrát měsíčně. Řeší se zde hlavně pracovní plán a také legislativní úkoly a činnosti. Sestavuje i agendu Evropského parlamentu, dohlíží na pracovní výkony jednotlivých výborů a je zodpovědná za vztahy parlamentu a jednotlivých institucí Evropské unie. Dva místopředsedové parlamentu, určení touto Konferencí, mají také na starosti vztahy europarlamentu s národními parlamenty členských států. Tito také dávají Konferenci pravidelné zprávy o jejich spolupráci s národními zastupitelskými sbory. Další místopředseda může být určen k tomu, aby udržoval vztahy s evropskou odbornou veřejností.

Dále je hlavním faktorem ve vztahu Evropského parlamentu s nečlenskými zeměmi Evropské unie a s jinými institucemi, než těmi unijními. Je i zodpovědná za složení různých komisí a kompetenčních výborů, stejně jako za ustanovování vyšetřovacích komisí a stálých delegací. Předsednictvu pak podává hlášení o rozpočtových a administrativních záležitostech politických frakcí.²⁹ Jako celek může Konference předsedů politických frakcí vydávat vlastní zprávy a nálezy, za které je také zodpovědná.

Podle řádu se rozhodnutí Konference přijímají souhlasným usnesením všech členů, pokud k němu nedojde, nebo je konsenzus nemožný je možno problém rozhodnout poměrným

²⁸ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

²⁹ *Conference of Presidents of the European Parliament*. 28 October 2009. [cit. 2010-03-05]. URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Conference_of_Presidents>.

hlasováním.³⁰ Stejně jako celé Předsednictvo, zůstává i Konference předsedů politických frakcí ve své funkci do té doby, než Evropský parlament provede novou volbu.

3.2.2. Konference předsedů výborů a Konference předsedů delegací

Obě tyto Konference se skládají buď z předsedů všech výborů (jak těch stálých, tak i těch zvláštních) nebo z předsedů všech parlamentních delegací. Každá si volí svého předsedu a předsednictvo a obě mohou pověřovat Konferenci politických frakcí jednotlivými úkoly a návrhy.³¹

3.2.3. Odvolání Předsednictva a jeho členů

Toto odvolání je v pravomoci Konference předsedů politických frakcí, která se může v případě hrubého zanedbání povinnosti rozhodnout odvolat celé Předsednictvo, nebo některé jeho členy. Pokud se nejméně tři politické skupiny dohodnou na odvolání a podaří se jim dosáhnout třípětinové většiny, může o případném odvolání rozhodnout celý Evropský parlament. Aby mělo odvolání úspěch, musí souhlasit dvě třetiny přítomných poslanců (zároveň to ale musí být i většina všech členů parlamentu).

3.3. Sekretariát Evropského parlamentu

Sekretariát je administrativní součástí Evropského parlamentu, sídlí v Lucemburku a má něco kolem 4 000 zaměstnanců, kteří se vybírají pomocí konkurzů po celé Evropské unii. Všichni zaměstnanci podléhají pravomoci Evropského parlamentu (v přeneseném slova smyslu tedy jeho Předsednictvu), který pro ně stanovuje pravidla.

3.3.1. Generální tajemník (anglicky *Secretary-General*)

V čele Sekretariátu stojí Generální tajemník, který je volen (jmenován) Předsednictvem Evropského parlamentu. Sekretariát a jeho zaměstnanci zodpovídají za administrativní záležitosti předsedy Evropského parlamentu, jeho členů a také za různá parlamentní uskupení. V popisu jejich práce je těmto výše zmíněným institucím také plně asistovat a podporovat jejich činnost. Generální tajemník je zodpovědný i za každodenní hlášení k rozpočtovým a obchodním záležitostem Evropského parlamentu. Důležitou pravomocí ředitele Sekretariátu je i spolu s předsedou EP podepisovat všechny akty, které

³⁰ JANÍČEK, Ladislav – DRDLA, Miloš – RAIS, Karel. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha, 2002. ISBN 80-7226-819-8.

³¹ Jednací řád EP.

byly přijaty jak Evropským parlamentem, tak i Radou Evropské unie. Volební období Generálního tajemníka trvá pět let s možností být do této funkce znovu jmenován. Současným Generálním tajemníkem je Klaus Welle.

V pravomoci Sekretariátu a jeho členů, kteří jsou určení je i zastupovat Evropský parlament jako celek při jednání Soudního dvora Evropského společenství.³²

3.3.2. Generální ředitelství (anglicky **Directorates-General**) Sekretariátu

Zabývají se různými činnostmi Sekretariátu, v současnosti je těchto Generálních ředitelství celkem deset, v souvislosti s prohlubující se integrací se dá předpokládat, že budou přibývat i další oblasti, pro které bude potřeba zřídit vlastní ředitelství. Každé ředitelství spravuje ředitel, který zodpovídá za jeho správný chod. Součástí každého Generálního ředitelství je i několik jemu podřízených ředitelství (počet se pro jednotlivé oblasti liší, záleží na tom, jak velkou agendu musí to které Generální ředitelství zpracovávat).

<i>Název</i>	<i>Počet podřízených ředitelství</i>	<i>Ředitel</i>
Generální ředitelství pro předsednictví	5	David Harley
Generální ředitelství pro vnitřní politiky Unie	5	Riccardo Ribera d'Alcala
Generální ředitelství pro vnější politiky Unie	2	Dietmar Nickel
Generální ředitelství pro komunikaci	3	Francesca R. Ratti
Generální ředitelství pro personál	2	Yves Quitin
Generální ředitelství pro infrastrukturu a logistiku	2	Constantin Stratigatis
Generální ředitelství pro překlad	2	Juana Lahousse-Juárez
Generální ředitelství pro tlumočení a konference	2	Olga Cosmidou
Generální ředitelství pro finance	3	Roger Vanhaeren
Generální ředitelství pro inovace a technickou podporu	2	Jean-Marc Laforest

3.4. Výbory Evropského parlamentu

3.4.1 Význam a složení výborů

Ve výborech Evropského parlamentu probíhá hlavní činnost tohoto orgánu. V současné době existuje dvacet³⁴ stálých výborů, které jsou tvořeny členy, jež do funkcí

³² *Secretariat of the European Parliament*. 19 February 2010. [cit. 2010-03-05]. URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Secretariat_of_the_European_Parliament>.

³³ Zdroj: Evropský parlament, stav k 5. 3. 2010

nominuje Konference předsedů politických frakcí. Jak patrně z uvedeného, složení výborů je tak odrazem celkového politického složení parlamentu. Hlavní úlohou všech výborů je pomáhat Evropské komisi s legislativní agendou.

Každý výbor má svého předsedu a alespoň tři místopředsedy (toto číslo závisí na počtu členů výboru), kteří dohromady tvoří předsednictvo. Volba, která se koná každého dva a půl roku, probíhá (pokud o to požádá nejméně šestina členů výboru) tajným hlasováním, aby byl kandidát zvolen, musí získat většinu všech hlasů (v prvním kole, ve druhém kole stačí většina poměrná).³⁵ Ke každému členu výboru jsou jmenováni náhradníci.

Jako v téměř každém demokratickém parlamentu se i v tom Evropském odehrává veškerá legislativa prostřednictvím výborů. O členství v některých z nich (například v rozpočtovém výboru) je proto enormní zájem, protože každý výbor má jiný vliv jak na samotný parlament, tak i na jiné instituce Evropské unie.³⁶ Zprávy o práci jednotlivých výborů provádí hlasatel, kterého jmenuje předseda výboru.

3.4.2. Hlavní pracovní činnost výborů

Výbory se podílejí na tvorbě legislativy Evropské unie. Pokud je Komisí předložen nějaký návrh, pak tento je přiřazen podle rozhodnutí buď předsedy Evropského parlamentu, nebo Konference předsedů politických frakcí, určitému výboru. Pokud s návrhem nesouhlasí, může se výbor odvolat ke Konferenci, která určí konečné řešení. Další výbory mohou na požádání zpracovat stanovisko k návrhu, ale jeden návrh může být posuzován maximálně třemi výbory najednou. Schůze výborů se konají v Bruselu a jsou svolávány předsedou Evropského parlamentu nebo předsedou výboru; každé schůze se může účastnit (se souhlasem předsedy výboru) i zástupce Evropské komise nebo Rady Evropské unie.

Pokud je zadaná problematika pro výbor příliš rozsáhlá, může být zřízen i podvýbor. S jeho vznikem ale musí souhlasit Konference předsedů a členové podvýboru jsou pak odpovědní výboru, který je pověřil.³⁷ Celkově jsou tedy výbory nápomocné Evropské komisi při legislativní proceduře, jejíž průběh do značné míry závisí na stanovisku výboru, který byl pověřen zpracováním. Výbory také mohou k návrhům Komise přijímat dodatky.

Další možností výborů je podávání zpráv plénu Evropského parlamentu. Tyto zprávy zpravidla nemívají žádný vliv na proces přijímání agendy, většinou jde jen o rezoluce.

³⁴ *Committees of the European Parliament*. 28 October 2009. [cit. 2010-03-05].

URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Committees_of_the_European_Parliament>.

³⁵ Jednací řád EP, článek 191.

³⁶ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

³⁷ Jednací řád EP, článek 190.

K jejich zveřejnění na zasedání je ale zapotřebí souhlasu Konference předsedů.³⁸ Další rezoluce a návrhy mohou být podávány z vlastní iniciativy výboru (mohou se týkat všech otázek od zahraniční politiky po vnitřní záležitosti).

Rozhodnutí výboru se přijímá většinovým a veřejným hlasováním, každý člen výboru může žádat o přijetí pozměňovacích návrhů.

3.4.3. Stálé výbory

Ve složení těchto výborů má hlavní slovo Konference předsedů politických frakcí. V současném Evropském parlamentu (zvoleném roku 2009) je zřízeno celkem dvacet stálých výborů. Oblast působnosti jednotlivých výborů je vymezena v Jednacím řádu Evropského parlamentu, který se ovšem může změnit (v tomto případě záleží na politické konstelaci uvnitř parlamentu samotného, ne na stanovisku výborů), ale veškeré změny musí být projednány Konferencí předsedů politických frakcí.

<i>Výbor</i>	<i>Zkratka (anglická)</i>	<i>Počet členů</i>	<i>Předseda</i>
Zahraněční věci	AFET	150	Gabriele Albertini
Rozvoj	DEVE	60	Eva Joly
Mezinárodní obchod	INTA	58	Vital Moreira
Rozpočet	BUDG	81	Alain Lamassoure
Rozpočtová kontrola	CONT	57	Luigi de Magistris
Hospodářství a měna	ECON	93	Sharon Bowles
Zaměstnanost a sociální věci	EMPL	96	Pervenche Beres
Životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin	ENVI	129	Jo Leinen
Průmysl, výzkum a energetika	ITRE	110	Herbert Reul
Vnitřní trh a ochrana spotřebitelů	IMCO	77	Malcolm Harbour
Doprava a cestovní ruch	TRAN	88	Brian Simpson
Zemědělství a rozvoj venkova	AGRI	89	Paolo de Castro
Regionální rozvoj	REGI	97	Danuta Hübner
Rybolov	PECH	46	Carmen Fraga Estévez
Kultura a vzdělávání	CULT	64	Doris Pack
Právní záležitosti	JURI	49	Klaus-Heiner Lehne
Občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci	LIBE	108	Fernando Lopez Aguilar
Ústavní záležitosti	AFCO	49	Carlo Casini

³⁸ *Committees of the European Parliament*. 28 October 2009. [cit. 2010-03-05].

URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Committees_of_the_European_Parliament>.

³⁹ Zdroj: Evropský parlament, stav k 5. 3. 2010. Po volbách roku 2009 byl EP zřízen *Speciální výbor pro finanční, ekonomickou a sociální krizi*.

Práva žen a rovnost pohlaví	FEMM	60	Eva-Britt Svensson
Petice	PETI	58	Erminia Mazzoni
Lidská práva (podvýbor AFET)	DROI	51	Heidi Hautala
Bezpečnost a obrana (podvýbor AFET)	SEDE	58	Arnaud Danjean

3.4.4. Vyšetřovací výbory

V případě porušení (nebo podezření z porušení) práva Evropské unie nebo při zjištění, že instituce Společenství⁴⁰ nepracují podle řádu daného smlouvami, může Evropský parlament iniciovat vznik vyšetřovacího výboru (výborů), který přestupek vyšetří. Tuto pravomoc získal parlament Amsterodamskou smlouvou.

Takovýto výbor může být zřízen na návrh jedné čtvrtiny všech poslanců parlamentu. Konečné slovo ve zřizování výboru má ovšem Konference předsedů, která také určí jeho složení (to je odrazem politického uspořádání parlamentu). Pokud je výbor zřízen, musí být přesně definována jeho činnost a důvod zřízení vyšetřovacího výboru. Členové výboru si ze svého středu zvolí předsednictvo, které tvoří předseda a dva místopředsedové.⁴¹

Práce takto ustanoveného výboru může trvat maximálně rok, poté může být prodloužena se souhlasem celého parlamentu maximálně o šest měsíců. Právním výboru je obrátit se na osoby (případně na instituce), které jsou vyšetřovány a žádat od nich nebo jejich zástupců materiály nutné k provedení vyšetřování. Jednání výboru jsou pokládána za přísně důvěrná, vše o vyšetřování je uvedeno ve zprávě, kterou předkládá předseda výboru a jež musí být zveřejněna.

V uvedené zprávě je nastíněn průběh vyšetřování, v případě neshod uvnitř výboru o postupu (výsledku) vyšetřování jsou zde uvedena i stanoviska těch, kteří nesouhlasí s celkovým vyzněním zprávy, která je výborem předložena plenárnímu zasedání. Vyšetřovací výbor (výbory) také předkládají možné návrhy na řešení situace, aby se podobné selhání nemohlo v budoucnu opakovat (případně aby se došlo k uspokojivému řešení pro všechny). Pokud vyšetřované instituce odmítají přijmout řešení, mohou být Evropským parlamentem odvolány – toto lze ovšem praktikovat jen v případech, kdy jsou instituce odpovědné parlamentu.⁴²

⁴⁰ Vyšetřovány mohou být i veřejné instituce členských států.

⁴¹ Podrobnosti ohledně zřizování vyšetřovacích výborů pak upravuje článek 185 Jednacího řádu Evropského parlamentu.

⁴² Podle rozhodnutí Evropského parlamentu může být Evropské komise vyslovena nedůvěra, pokud tato odmítá plnit požadavky, které na ni kladou vyšetřovací výbory. (FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.).

3.4.5. Zvláštní výbory a meziparlamentní delegace

Zvláštní parlamentní výbory jsou zakládány pro předem specifikovaný problém, který jsou pověřeny řešit. Vznik těchto výborů musí být schválen Konferencí předsedů a pak celým parlamentem. Práce takto ustanoveného výboru probíhá maximálně jeden rok, pokud ovšem Evropský parlament tuto lhůtu neprodlouží.

Stejně jako zvláštní výbory, jsou i meziparlamentní delegace tvořeny po předchozím návrhu Konference předsedů a po souhlasu parlamentu. Konference také vybere členy těchto delegací, přičemž dbá na to, aby byly rovnoměrně zastoupeny členské státy a politické frakce. Evropský parlament pak určí oblast působnosti delegace. Tyto delegace se pak zpravidla zodpovídají Výboru pro zahraniční věci. Předsednictva se tvoří stejně jako u stálých výborů.

Zakládání zvláštních výborů pak upravují články 198, 199 a 200 Jednacího řádu Evropského parlamentu.

4. SLOŽENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

4.1. Politické strany v celoevropském kontextu

Politické strany jsou a budou vždy důležitým prvkem života dnešní společnosti. Zastupitelská demokracie je důležitá pro rozvoj společnosti a také pro nenásilné získání moci v řádných volbách. Politické strany tak v současné situaci působí především na národní úrovni, protože Evropská unie není státem federativního typu, ale pořád ještě společenstvím nezávislých států. Aby ale strany něčeho dosáhly, musí spolupracovat – jak ve vládě, tak i v zákonodárném shromáždění, v tomto případě tedy v Evropském parlamentu.

Protože v přímo voleném Evropském parlamentu existuje značné množství politických stran, musí se tyto domluvit na spolupráci, aby dosáhly svého cíle. Politika na evropské úrovni se tak začíná projevovat i v národních stranách, které musí hledat partnera s odpovídajícím ideovým zaměřením, aby mohly před voliči dokazovat správnost své politiky (v lepším případě být znovu zvoleny).

Existují také různé druhy spolupráce – strany spolu mohou jenom jednat, nebo také vytvořit instituci, v jistém smyslu podobnou parlamentnímu shromáždění, kde má každá strana určitý počet hlasů a ovlivňuje tak politiku založené instituce (tedy politické frakce).⁴³ V současné Evropě také většinou neexistují evropské politické strany, jsou jen strany na „evropské úrovni“. Federalistický princip tak není uplatněn⁴⁴, uplatňuje se členství v národních stranách, která se pak stane členem té které organizace s působností pro celou Unii.

Přímo volený Evropský parlament pak donutil národní politiky (a tedy i národní politické strany) k mnohem větší programové spolupráci v různých oblastech života Společenství. Aby tedy mohly prosazovat své, začaly se jednotlivé politické strany spojovat do mnohonárodních organizací, které měly posílit jejich vzájemnou vazbu a umožnit vznik celoevropského politického systému. Navíc strany, které se sjednotí, mají v plénu (a při hlasování) Evropského parlamentu mnohem větší váhu než jednotlivé osamocené subjekty.

4.2. Volby do Evropského parlamentu

Od jmenovaného Společného shromáždění se Evropský parlament proměnil v přímo volenou instituci zastupující občany členských států. Volby do Evropského parlamentu provázejí už od počátku rozpory mezi členskými státy o jejich charakter. Za velký deficit je

⁴³ Jsou rozlišovány tři druhy spolupráce mezi stranami, a to kontakt, kooperace a spolupráce. (viz FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X.)

⁴⁴ Ten by znamenal, že občan členského státu může vstoupit do strany na celoevropské úrovni.

nutno považovat i to, že dosud nebylo přistoupeno k jednotnému volebnímu řádu pro celou Evropskou unii.⁴⁵ Jisté úpravy a návrhy byly přijaty už v původní normě o přímých volbách, ale nešlo o nic konkrétního. Jistý posun ve vykonávání volebního práva přinesla až Maastrichtská smlouva, která zavedla institut „evropského občanství“ a přiznala tak občanům členských států právo volit (a být volen) do Evropského parlamentu.

<i>Tabulka č. 4 – Počet poslanců členských zemí EU⁴⁶</i>		
<i>Členský stát</i>	<i>Počet obyvatel (v mil.) 2008</i>	<i>Počet poslanců</i>
Německo	82,3	96
Francie	60,1	74
Velká Británie	60,0	73
Itálie	57,7	73
Španělsko	46,0	54
Polsko	38,5	51
Rumunsko	22,2	33
Nizozemsko	16,3	26
Řecko	11,0	22
Portugalsko	10,8	22
Belgie	10,5	22
Česká republika	10,4	22
Maďarsko	10,0	22
Švédsko	9,0	20
Rakousko	8,2	19
Bulharsko	7,2	18
Dánsko	5,4	13
Slovensko	5,3	13
Finsko	5,2	13
Irsko	4,2	12
Litva	3,3	12
Lotyšsko	2,3	9
Slovinsko	2,0	8
Estonsko	1,3	6
Kypr	0,6	6
Lucembursko	0,4	6
Malta	0,3	6

Průběh voleb a celkový výsledek (tedy systém sčítání hlasů) byl ale nadále v pravomoci jednotlivých států, které používaly vlastní metody při volbách, sčítání hlasů a vytyčení volebních obvodů.⁴⁷ Také aktivní a pasivní volební právo závisí na zákonodárství jednotlivých států. Podle mého názoru je také velkou nevýhodou nerovnoměrné rozdělení

⁴⁵ Některá společná pravidla byla přijata už roku 1976 v zákoně o přímých volbách. Jde však jen o stanovení počtu poslaneckých míst pro jednotlivé země, určení dne (dnů) konání voleb a neslučitelnost mandátu poslance s jinými funkcemi (ŠARADÍN, Pavel (a kol.). *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc, 2007. ISBN 978-80-86624-32-7).

⁴⁶ Zdroj: FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2. s 323.

⁴⁷ V současné EU se používá přes 7 způsobů sčítání volebních výsledků, některé státy mají jiný způsob sčítání pro volby do národního a jiný pro volby do Evropského parlamentu (LEQUESNE, Christian – ROVNÁ, Lenka. *Zastoupení evropské pětadvacítky v Evropském parlamentu*. Praha, 2005. ISBN 80-86311-16-3.)

mandátů pro členské státy, přičemž malé státy jsou neobyčejně nadhodnoceny a i přes malý počet obyvatel mají poměrně hodně zástupců. Tato nerovnoměrnost v rozdělení znamená, že každý poslanec zastupuje jiný počet obyvatel.⁴⁸ Tato nevyrovnanost představuje velký problém a měla by být co nejdříve vyřešena.

Dalším problémem týkajícím se voleb je i otázka volební účasti a vztahu voličů k volbám do Evropského parlamentu. Voliči v jednotlivých státech v naprosté většině chápou volby do tohoto parlamentu jako „volby druhého řádu“⁴⁹, navíc už od začátku konání voleb nebyly tyto organizovány celoevropsky (důležitá evropská témata, např. energetika), ale vždy se jednalo o národní kampaně jednotlivých stran. Na volební účasti se podepisuje i to, že není zaveden jednotný volební systém pro volby do parlamentu.

Také hlasování občanů ve volbách probíhá spíše podle politické situace (spokojenost, či nespokojenost s vládou), která panuje v jednotlivých státech. Strany, i když sloučeny v parlamentu ve frakcích, preferují národní zájmy nad zájmy evropskými a vedou tak národní (často až nacionalistické) kampaně, které jim mají zaručit voličský úspěch. Za zmínku také stojí to, že od konání prvních přímých voleb roku 1979 neustále klesá volební účast, přičemž Evropskému parlamentu se od roku 1979 stále rostou pravomoci, v nichž může rozhodovat.⁵⁰

Pravděpodobně se na neúčasti u voleb podepisuje i to, že pravomoci Evropského parlamentu nejsou mnoha občanům srozumitelné, navíc parlament nemá kontrolu nad výkonnou mocí EU, jako tomu je ve všech ostatních státech. Frakce v parlamentu také nemají takovou sílu a význam, jako politické strany v národním parlamentu – není zde tedy „viditelný“ výsledek toho, že občan může svým hlasem něco změnit. Tento a jiné problémy se tak podepisují na nízké volební účasti a tedy i na malém zájmu občanů EU o Evropský parlament.

4.3. Politické frakce v Evropském parlamentu

4.3.1. Význam politických frakcí (stran) a jejich vývoj

Fakt, že volby do Evropského parlamentu jsou chápány jako druhořadé volby, svazuje do jisté míry poslancům ruce. Na druhou stranu, neustálé rozšiřování kompetencí a pravomocí parlamentu na stále další oblasti zvyšuje jeho celkový význam a tím i význam jednotlivých poslanců, politických stran a tudíž i celých frakcí.

⁴⁸ Pro srovnání: Německo (stát s největším počtem obyvatel) má přes 80 mil obyvatel a 96 zástupců – tedy jeden poslanec na cca 800 tisíc lidí a Malta (stát s nejmenším počtem obyvatel) má 300 tisíc obyvatel a 6 zástupců – tedy jeden poslanec na cca 50 tisíc lidí.

⁴⁹ Evropský parlament je chápán jako „vzdálená“ instituce, které nemá téměř žádné pravomoci, navíc volby do něj podle občanů nemohou téměř nic změnit (LEQUESNE, Christian – ROVNÁ, Lenka. *Zastoupení evropské pětadvacítky v Evropském parlamentu*. Praha, 2005. ISBN 80-86311-16-3).

⁵⁰ V odborné literatuře se pro volby do Evropského parlamentu používá termín *second-order elections*, tedy volby druhého řádu.

S růstem pravomocí také bylo zapotřebí sjednotit politické (národní) strany, které byly a jsou zastoupeny v Evropském parlamentu. Protože jednotlivé národní strany by nebyly schopny v tak mnohočlenné instituci prosadit svůj vliv a program, začaly se strany s podobným zaměřením „sjednocovat“ do jednotlivých frakcí. Toto sjednocování probíhalo už před zavedením přímých voleb⁵¹ a po roce 1979 bylo završeno vstupem jednotlivých frakcí na půdu Evropského parlamentu. Protože Evropský parlament má zastupovat práva občanů členských zemí, byla širší spolupráce všech národních stran nezbytnou nutností k prosazování svých zájmů na celoevropské úrovni. Evropský parlament totiž spolu s Radou vytváří základní legislativní oblasti, ve kterých je tvořeno právo Evropské unie a jelikož je toto právo dalšími smlouvami stále rozšiřováno, zabývá se tak parlament stále širším okruhem oblastí, které se dotýkají života všech občanů.

Politické strany se tak musely sjednotit, aby v parlamentu získaly vliv na instituce Unie a zabezpečily tak konání svého programu. V neposlední řadě je také nutno zmínit, že strany se sjednocují proto, aby mohly prosazovat celoevropský program a ne se jen soustředit na národní zájmy. Protože na úrovni Unie neexistoval jednotný předpis zabezpečující vznik stran, jejich financování a působení, bylo toto ošetřeno Smlouvou z Nice.⁵²

Vzhledem k specifickému postavení Evropské unie v mezinárodním právu, nejsou politické frakce chápány stejně jako strany národní, ale spíše jako federace stran spojené společným ideovým programem. Tato nevýhoda je také odrazem toho, že frakce nemají vliv na výkonnou moc – nemohou prosazovat své kandidáty do vládních funkcí, ale mají významnou pravomoc při schvalování legislativních aktů.

V rámci Evropského parlamentu pak má velikost frakcí vliv na složení všech důležitých a řídicích institucí, přičemž ale všechny tyto posty se ve velké většině obsazují konsenzem nejmocnějších frakcí.⁵³ Mezi další důležité pravomoci frakcí patří právo podávat návrhy textů a rezolucí, které jsou pak předkládány Evropské komisi a Radě. Těmito institucím také mohou předkládat různé otázky a problémy k řešení. Podrobnosti ohledně politických stran jsou pak uvedeny v Jednacím řádu Evropského parlamentu, konkrétně ve člancích 30, 31, 32 a 33.

⁵¹ Například roku 1974 byl založen *Svaz sociálně demokratických stran ES* a roku 1976 *Federace liberálů a demokratických stran v ES*.

⁵² FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X. Pravomoci vůči stranám na evropské úrovni pak ještě upravuje Hlava XI (*Pravomoci týkající se politických stran na evropské úrovni*) Jednacího řádu EP (články 208, 209 a 210).

⁵³ Například při volbě předsedy se u moci každého dva a půl roku střídají dvě nejsilnější frakce – lidovci a socialisté (spolupráce mezi těmito stranami, pravidelně nejsilnějšími ve volbách byla ustavena v osmdesátých letech 20. století). Tato dohoda ale neplatí pořád – mezi lety 1999-2004 se Evropská lidová strana dohodla na střídání funkce prezidenta EP s liberály.

4.3.2. Zakládání politických frakcí

V současném Evropském parlamentu (zvoleném v červnu 2009) je celkem sedm politických frakcí. Nejsilnějšími frakcemi pak jsou Evropská lidová strana a Strana socialistů, žádná frakce zatím nikdy nezískala absolutní většinu míst. Jak už bylo výše zmíněno, frakce vznikají ze stran s podobným zaměřením, ovšem při zakládání frakcí se nedbá na národnost. Nejméně může mít politická frakce 25 členů z alespoň sedmi členských států. Pokud je takto frakce ustanovena, má pak nárok na finanční podporu ze strany Evropského parlamentu a na přiměřené zastoupení (záleží vždy na tom, kolik má frakce členů) v parlamentních výborech. Žádný poslanec nemůže být členem více než jedné politické frakce.

V čele každé frakce je předseda a předsednictvo, z dalších řídicích orgánů je důležitý i sekretariát a administrativní pracovníci. Postavení předsedů politických frakcí je významné, účastní se základní práce celého parlamentu a při jednání vystupují hned po předsedovi a zástupcích Rady a Evropské komise. Každá frakce může být zrušena, pokud klesne počet členů pod stanovenou hranici.⁵⁴

4.3.3. Současné politické frakce zastoupené v Evropském parlamentu

<i>Název (český)</i>	<i>Název (anglický)</i>	<i>Zkratka (anglická)</i>	<i>Předseda</i>	<i>Počet poslanců</i>
Evropská lidová strana	European People's Party	EPP	Joseph Daul	265
Pokroková aliance socialistů a demokratů	Progressive Alliance of Socialists and Democrats	S&D	Martin Schulz	184
Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE	Guy Verhofstadt	84
Skupina Zelených – Evropská svobodná aliance	The Greens – European Free Alliance	G-EFA	Daniel Cohn-Bendit Rebecca Harms	55
Evropští konzervativci a reformisté	European Conservatives and Reformists	ECR	Michał Kamiński	54
Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice	European United Left – Nordic Green Left	GUE-NGL	Lothar Bisky	35
Evropa svobody a demokracie	Europe of Freedom and Democracy	EFD	Nigel Farage Francesco Speroni	32
Nezařazení	Non-Inscrits	---	---	27
Evropský parlament	European Parliament	EP	Jerzy Buzek	736

⁵⁴ Předseda EP může povolit (se souhlasem Konference předsedů) existenci frakce, pokud jsou v ní poslanci z alespoň pětiny členských států a dotčená frakce existuje nejméně jeden rok (Jednací řád EP, článek 30).

⁵⁵ Zdroj: Evropský parlament, stav k 5. 3. 2010.

4.3.3.1. Evropská lidová strana (anglicky **European People's Party**) – EPP

Dějiny spolupráce křesťanských stran sahají až do období před druhou světovou válkou. Po založení ESUO a vzniku Společného shromáždění se křesťanskodemokratické strany v něm zastoupené spojily, aby společně mohly prosazovat svá stanoviska. Oficiálně byla strana EPP založena 8. července 1976 v Lucemburku. Další rozvoj pak strany zaznamenaly v prvních přímých volbách, do kterých šly jako jediné se společným volebním programem. S rozšiřováním EU o další státy se postupně zvyšoval počet členských stran EPP.

Členem EPP se mohou stát všechny politické strany s křesťanskodemokratickým směřením, které fungují v členských státech EU.⁵⁶ Kongres strany, který se schází nejméně jednou za dva roky, má za úkol přijímat stanovy a volit výkonné orgány EPP – tedy předsedu (je volen na tři roky), místopředsedy (maximálně deset, spolu s předsedou tvoří Předsednictvo strany), generálního tajemníka (má na starosti přípravu zasedání stranických institucí) a pokladníka. Strana jako celek také pořádá summity, na kterých si vedoucí představitelé domlouvají strategii pro důležité události.

V Evropském parlamentu je to v současnosti nejsilnější politická frakce⁵⁷, nemá ale většinu a tak musí spolupracovat s dalšími frakcemi, kterými nejčastěji bývají socialisté nebo liberálové (podle rozložení sil). Základní program strany byl schválen na IX. kongresu v Athénách, který se konal v listopadu 1992. Hlavní politický program a teze EPP by se dal rozdělit do následujících bodů:

- 1) Zahraniční politika – v této oblasti je strana pro rozšiřování EU směrem na východ a jih, v jiných částech světa se zabývá především bezpečnostní a ekonomickou situací, je pro silnější postavení EU ve světě.
- 2) Vztah k EU – prosazuje federalistický princip, je pro jednotnou ústavu a další (hlubší) integraci celého Společenství, požaduje i demokratičnost institucí, jejich transparentnost a koordinaci finanční politiky.
- 3) Vztah k občanům – zajištění práce jak pro občany EU, tak pro schopné zaměstnance z jiných zemí, podpora venkova a rodin s dětmi, jednotný postup vůči ilegální imigraci, rozvoj informačních technologií.
- 4) Životní prostředí – do roku 2020 požaduje alespoň 20% energie z obnovitelných zdrojů, zkvalitňování životních podmínek pro každého.

⁵⁶ Stanovy strany rozlišují tzv. „plnoprávné členy“, tedy strany ze zemí EU a „přidružené členy“, což jsou strany ze zemí, které podaly přihlášku do EU. Statut „pozorovatele“ mohou mít strany ze zemí EU i z těch co podaly přihlášku, stejně jako strany ze států, které patří do Paktu stability. „Patronem“ jsou organizace, které s EPP sympatizují. Přidat se mohou i individuální členové. (více viz KUBES, Milan – KUČERA, Rudolf. *Evropská lidová strana*. Praha, 2002. ISBN 80-86130-20-7.)

⁵⁷ Každá členská země EU má ve frakci EPP zástupce, s výjimkou Velké Británie.

Současným předsedou EPP je Belgičan Wilfried Martens, předsedou frakce v Evropském parlamentu je Joseph Daul. Z České republiky jsou členy frakce EPP 2 poslanci ze strany KDU-ČSL.

4.3.3.2. Pokroková aliance socialistů a demokratů (anglicky **Progressive Alliance of Socialist and Democrats) – S&D**

Na rozdíl od křesťanských demokratů začala spolupráce socialistů až po druhé světové válce jen vlažným vztahem stran ve Společném shromáždění. K prohloubení spolupráce došlo až v šedesátých letech a v dalších desetiletích, avšak větší spolupráce byla znemožněna hlubokými rozdíly mezi jednotlivými stranami.

Až roku 1992 se na summitu v Lisabonu dosavadní volné společenství stran přeměnilo na *Stranu evropských socialistů* (SES)⁵⁸, která pak byla konkurenceschopná oproti jiným „evropským“ stranám.⁵⁹ Ovšem socialistická frakce v Evropském parlamentu patřila mezi nejsilnější už od samého počátku ESUO až do roku 1999, kdy ve volbách získala převahu EPP. Každé dva roky se koná Kongres strany, který volí řídicí orgány – tedy předsedu, místopředsedy (frakce strany v Evropském parlamentu jich má devět), sekretariát a pokladníka, a přijímá program a stanovy strany. Další důležitou institucí v rámci strany je Konference šéfů stran, která se schází dvakrát ročně a Výbor, který je pro práci strany nejdůležitějším orgánem.

*„Řádnými členy SES se automaticky stávají socialistické a sociálnědemokratické strany, působící v zemích EU, pokud vysloví souhlas se stanovami SES.“*⁶⁰ Jako u EPP se k SES mohou přidat další strany ze zemí blízkých EU (těch, co podaly přihlášku), na rozdíl od EPP ale SES nezná individuální členství. Strana má v současném parlamentu 184 poslanců ze všech členských zemí Evropské unie, při hlasování spolupracuje nejčastěji s EPP a s liberály.

Jako strana zastoupená v parlamentu prosazuje⁶¹:

- 1) Zajištění pracovních příležitostí pro občany, dobré pracovní podmínky, sociální zabezpečení, blahobyt a pokrok v sociálním zákonodárství, ochrana životního prostředí a podpora mládeže.

⁵⁸ Frakce (skupina) této strany v Evropském parlamentu se jmenovala stejně (tedy Strana evropských socialistů), ale kvůli rozlišení se 20. července 2004 přejmenovala na *Socialistickou skupinu v Evropském parlamentu* a přijala nové logo. Kvůli rozporům v *Italské demokratické straně* (část z nich se přidala k ALDE, část zůstala u socialistů), hledala strana další nové jméno – přejmenovala se na *Alianci socialistů a demokratů pro Evropu*, ale anglická zkratka ASDE byla podobná ALDE a tak se frakce 23. července 2009 přejmenovala a získala tak současný název.

⁵⁹ FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X.

⁶⁰ FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X.

⁶¹ Materiály: *Haagská deklarace*, dokument *Nová Evropa*.

- 2) Tolerantní Evropu bez rasismu a xenofobie, rovnost práv bez ohledu na pohlaví či rasu, usiluje o zavedení společného evropského občanství, větší demokratičnost a transparentnost institucí EU.
- 3) Prosazuje rozšiřování EU o další státy Evropy, Společnou bezpečnostní a obrannou politiku a její posílení pro zajištění demokracie v Evropě i ve světě, společná azylová politika.

Předsedou frakce strany v Evropském parlamentu je Němec Martin Schulz. Z České republiky je členy současné frakce 7 poslanců zvolených za ČSSD.

4.3.3.3. Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (anglicky Alliance of Liberals and Democrats for Europe) – ALDE

Spolupráce liberálních stran začala těsně po druhé světové válce a prohlubovala se pak v následujícím desetiletí především v předchůdci EP, ve Společném shromáždění. Zde byla 23. června 1953 oficiálně založena *Skupina liberálů a spojenců* (Group of Liberals and Allies). Když se začalo jednat o možnosti přímých voleb do parlamentu, chtěla se Skupina liberálů a spojenců sjednotit, aby mohla snáze prosazovat svůj program – tak vznikla roku 1976 *Evropská liberální, demokratická a reformní strana* (ELDR).⁶²

Nejvyšším stranickým orgánem je Kongres, který se schází alespoň jednou ročně a rozhoduje o všech důležitých věcech (stanovy, řídicí instituce, apod.). Kongres také volí předsedu strany (na dvouleté funkční období), čtyři místopředsedy a pokladníka. Dalším důležitým poradním orgánem je schůze předsedů všech stran ELDR, výkonným orgánem strany je pak Výbor. Členem se může stát strana, která souhlasí s programem a stanovami ELDR, přidružené strany nemají plné hlasovací právo. Strana je ideově konzervativně liberální a sociálně liberální, ve volebním období 1999-2004 byla součástí „Velké koalice“ s EPP (pro zajištění většiny) a získala tak křeslo předsedy Evropského parlamentu.⁶³

ELDR (a ALDE) má ve svém programu tyto stanoviska:

- 1) Podpora Ústavní smlouvy (a její nástupkyně tzv. „Lisabonské smlouvy“), zapojení celé Unie do anti-teroristické kampaně, podpora lidských práv v zahraničí a vytvoření parlamentního shromáždění při OSN.

⁶² Původní název byl *Federace liberálních a demokratických stran v Evropě*. Skupina strany v Evropském parlamentu se od roku 1976 se jmenovala *Skupina liberálů a demokratů*, v prosinci 1985 se přejmenovala na *Skupinu liberálů a reformistů* a 19. července 1994 získala frakce stejné jméno jako její strana. Od roku 2004 spolupracuje s *Evropskou demokratickou stranou* (EDP, založena 9. prosince 2004) a proto má od toho roku frakce v EP své dnešní jméno *Aliance liberálů a demokratů pro Evropu*.

⁶³ Mezi roky 2002-2004 jím byl Pat Cox.

- 2) Zlepšit fungování institucí Společenství a zajistit jejich transparentnost, podpora jednotného vnitřního trhu, příhraniční lékařské péče a jednotné evropské migrační (azylové) politiky.
- 3) Vytvoření společné sociální politiky a systém sociálního zabezpečení, svobodný a demokratický vnitřní prostor Unie bez diskriminace jakéhokoliv druhu.

Ve frakci je zastoupeno 84 poslanců z 18 členských států, přičemž naprostá většina pochází z ELDR, Evropská demokratická strana je zastoupena jen okrajově. Z České republiky zde není žádný poslanec. Předsedou ELDR je Annemie Neyts-Uytterbroeck, spolupředsedy EDP jsou François Bayrou a Francesco Rutelli, předsedou frakce ALDE v Evropském parlamentu je pak Guy Verhofstadt.

4.3.3.4. Skupina Zelených – Evropská svobodná aliance (anglicky The Greens – European Free Alliance) – G-EFA

Strany s ekologickým zaměřením se začaly v Evropě objevovat až ve druhé polovině dvacátého století. Jejich vznik pak souvisí s rozvojem občanských iniciativ, které si kladly za cíl zlepšení životních podmínek obyvatelstva (nejen co se týče životního prostředí, ale i např. v otázce lidských práv). Ve Společném shromáždění, ani v prvně voleném parlamentu neměla tato ekologická iniciativa zástupce.

To se změnilo až roku 1984, kdy bylo dosaženo potřebného počtu hlasů ve čtyřech státech a zelení tak mohli vytvořit svou vlastní frakci. Téhož roku také byla vytvořena *Evropská koordinace stran zelených*.⁶⁴ Tato koordinace se později ukázala jako velmi neefektivní a proto bylo nutno vytvořit pevnější spojení, což se povedlo až o deset let později. Takto posílená strana získala roku 1999 křesla v parlamentu a vstoupila do frakce s *Evropskou svobodnou aliancí* (EFA), což je uskupení stran hájících především regionální zájmy.⁶⁵ Roku 2004 pak byla založena *Evropská strana zelených* (EGP).

Členem EGP se může stát jakákoliv evropská politická strana, která vyjádří souhlas s politickým programem. Současná strana však není politickou stranou v pravém slova

⁶⁴ Více viz FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X. s 84-86.

⁶⁵ Počátky spolupráce regionálních stran začínají až těsně před prvními parlamentními volbami. *Evropská svobodná aliance* pak byla založena roku 1981 v Bruselu, když si za cíl vytkla spolupráci stran s prioritně regionálními zájmy. Politickou stranou se *Aliance* stala až v polovině devadesátých let. Členem EFA se může stát jen strana, která zastupuje určitý národ či etnikum (např. *Skotská národní strana*). Řídicími orgány jsou Generální shromáždění, předsednictvo a sekretariát. V programu má EFA následující: právo na sebeurčení národů (zde je nutno poznamenat že strana je proti rasismu, extremismu a xenofobii, právo na sebeurčení národů prosazuje pouze mírovou cestou), zachování rozmanitosti evropských národů a kultur a občanská práva.

smyslu, ale spíše federací spolupracujících stran, které pojí společná ekologická témata. Každé tři roky se schází Kongres strany, který rozhoduje o důležitých aspektech činnosti, jako je programové prohlášení a volí výkonné orgány EGP, kterými jsou Rada a Komise. Komise má dva předsedy (mluvčí) a dalších sedm členů. Hlavním výkonným orgánem je ale Rada, která bdí nad každodenním chodem strany.

Program a stanovy EGP jsou následující:

- 1) Hlavním bodem je zajisté ekologie, která hraje hlavní roli ve všech programech stran, zabezpečení energetických zdrojů, získávání energie z obnovitelných zdrojů, soběstačnost EU v energetické otázce.
- 2) Lidská práva, rovnost pohlaví a naprostá náboženská tolerance, je proti rasismu a xenofobii, prosazuje nenásilnost a demokracii pro zabezpečení lidského rozvoje, stejně jako sociální rovnost.
- 3) Demokratičnost a transparentnost institucí EU, posílení role EU ve světě a prohloubení Společné bezpečnostní a obrané politiky.

Frakce G-EFA má v současnosti 55 europoslanců ze 14 členských států; není zde jediný český poslanec. Spolupředsedy jsou Daniel Cohn-Bendit a Rebecca Harms.

4.3.3.5. Evropští konzervativci a reformisté (anglicky **European Conservatives and Reformists) – ECR**

Předchůdcem a spojencem této nové frakce (založena byla 22. června 2009) bylo *Hnutí za reformu Evropy* parlamentní frakce *Aliance za Evropu národů* (Alliance for Europe of the Nations). Jak už název napovídá, hlavní politickou ideologií ECR je (národní) konzervativismus, ve vztahu k EU zastává antifederalistické postoje a euroskeptismus.

Impulzy pro vznik konzervativní frakce v parlamentu pochází hlavně od britské *Konzervativní strany* od začátku tohoto století, ale iniciativu pro vznik této frakce dalo mimoparlamentní Hnutí za reformu Evropy. Po volbách v červnu 2009 oznámila česká ODS a polská strana *Právo a Spravedlnost* vznik nové frakce, hlavní slovo však má ve frakci Konzervativní strana.⁶⁶ Ta také měla v čele ECR prvního předsedu, než se po kompromisní dohodě stal předsedou Polák Michał Kamiński.

Strana má dvanáctičlenné vedení, které tvoří předseda, zástupce předsedy, dva místopředsedové (jedním z nich je i Jan Zahradil) a dva pokladníky. První volba vedení

⁶⁶ Má ve frakci nejvíce členů – 26 z celkových 54.

proběhla 14. června 2009. Členy ECR jsou převážně strany ze zemí střední a východní Evropy, zemí Beneluxu a z Velké Británie.

Jakožto konzervativní frakce zastává ECR tyto názory:⁶⁷

- 1) Zakládá si na prosazování maximální možné osobní svobody (tzn. omezení vládních institucí a moci na minimum), která zajistí rozvoj jednotlivých národů, volný obchod a cestování po EU, nízké daně.
- 2) V zahraniční politice prosazuje užší transatlantickou spolupráci s USA, zlepšení role NATO ve světě, suverénnost jednotlivých národních států, omezení a kontrola imigrace a azylové politiky, rovnost mezi malými a velkými zeměmi Evropské unie, je proti federalizaci Evropy a pro omezení byrokracie institucí EU.
- 3) Zajištění energetické soběstačnosti pro Evropu, podpora obnovitelných zdrojů energie a rodin s dětmi, zabezpečení demokracie v Evropě.

Současná frakce ECR má 54 členů z 8 členských států, tvoří jí 9 politických stran. Z České republiky je členy 9 poslanců za ODS (ta je také třetí nejsilnější stranou frakce).

4.3.3.6. Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice (anglicky **European United Left – Nordic Green Left) – GUE-NGL**

Spolupráce levicových stran sahá do poměrně nedávné minulosti. První snahy o spojení se objevují až ve druhé polovině devadesátých let 20. století. Před založením vlastní strany spolupracovali někteří politici levicového zaměření v *Novém evropském levicovém fóru* a *Strana evropská levice* (Party of European Left – PEL) pak byla založena v květnu 2004 v Římě. Frakce levicových poslanců ale působila v EP už od roku 1995.

Severská strana zelených (Nordic Green Left Alliance – NGLA) je tvořena jen ze stran, která pocházejí ze Skandinávských zemí a z Islandu a vznikla po rozšíření Unie v roce 1995. Na půdě parlamentu pak začala spolupracovat s *Evropskou sjednocenou levicí* (to je přímý předchůdce Strany evropské levice).

Vrcholným orgánem PEL je Kongres, který se schází nejméně jednou za dva roky. Kongres má prakticky veškerou moc, protože volí Výkonný výbor (exekutivní orgán strany) a rozhoduje o politickém programu a o stavech strany. Tento výbor se skládá z pěti členů, volených podle národnostního klíče. Strana NGLA má jako vrcholný orgán Generální

⁶⁷ Programové statusy jsou známy jako *Pražská deklarace*.
The Prague Declaration. 2009. [cit. 2010-03-05].
URL: <<http://www.ecrgroup.eu/policy.asp>>.

shromáždění, které volí předsedu. Místopředsedy pak jmenuje každá členská strana, tito členové pak dohromady tvoří Výkonný výbor, který má rozhodovací pravomoc.

Frakce obou stran v Evropském parlamentu zastává tyto názory:

- 1) Je proti NATO a Západoevropské unii a požaduje jejich zrušení, požaduje rovnost mezi všemi státy (nejenom těmi v EU) a je proti zbrojení.
- 2) Demokratičnost a transparentnost institucí a orgánů EU, proti rasismu a xenofobii, je antikapitalistická a odmítá historický revizionismus.
- 3) Ve vztahu k občanům je pro rozsáhlé sociální zabezpečení a sociální stát, rozvoj energetické soběstačnosti a získávání energie z obnovitelných zdrojů.

Frakce GUE-NGL v Evropském parlamentu zvoleném v červnu 2009 má dohromady 35 poslanců z 13 členských států Unie. Z České republiky jsou zde 4 poslanci zvolení za KSČM, která tak představuje druhou nejsilnější stranu frakce. Předsedou poslanců GUE-NGL je Lothar Bisky.

4.3.3.7. Evropa svobody a demokracie (anglicky **Europe of Freedom and Democracy) – EFD**

Tato „novodobá“ skupina byla založena až po volbách roku 2009 a ze všech frakcí má nejméně členů. Jejimi přímými předchůdci byly dvě parlamentní frakce – *Nezávislost a demokracie* (Independence/Democracy – IND/DEM) a *Unie za Evropu národů* (Union for a Europe of Nations – UEN), které ale ve volbách ztratily mnoho hlasů a proto neměly dostatečný počet poslanců pro založení své frakce (případně pro další fungování). Jednání o založení nové skupiny probíhala od června 2009, 1. července pak byla založena nová skupina s názvem *Evropa svobody a demokracie*. Nejvíce zástupců má ve frakci *Britská strana nezávislosti* a *Italská Liga severu*⁶⁸.

Tato skupina je tvořena pravicovými stranami, které sledují ideologie pravicového populismu, euroskeptismu a jsou proti další integraci, protože prosazují „Evropu národů“, které spolu pojí jen vzájemná historie a jsou pro maximální možné omezení integrace, případně pro její úplné zrušení. Tyto strany byly zastoupeny v Evropském parlamentu už od prvních přímých voleb, ale nikdy nedosáhly výrazného volebního úspěchu.

V čele EFD stojí dva spolupředsedové, kterým v práci pomáhají další dva podpředsedové. Tito čtyři pak zastupují stranu v orgánech Evropského parlamentu a tvoří Předsednictvo EFD, které je voleno na dva a půl roku. Předsednictvo spolu s jedním

⁶⁸ Dohromady mají tyto krajně pravicové a populistické strany 22 poslanců z celkového počtu 32 členů.

úředníkem a pokladníkem pak dohromady tvoří Kancelář skupiny, do níž vysílají zástupce ještě ty strany, které nemají svého člena v předsednictvu. Kancelář skupiny pak organizuje zasedání celé frakce, která se konají před a po zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku.⁶⁹

Cílem frakce jsou následující body:

- 1) Odmítnutí vytvoření federace evropských států, demokratizace institucí EU a jejich transparentnost, zpřísnění a větší dozor nad imigrační politikou, antiamerikanismus.
- 2) Chce zachovat jednotlivé národy Evropy v jejich současné podobě, požaduje schvalování smluv o prohloubení integrace všemi občany EU v referendech.

Frakce EFD v Evropském parlamentu má nyní 32 členů z 9 členských států, z České republiky zde není zastoupen žádný poslanec. Spolupředsedy frakce jsou Nigel Farage a Francesco Speroni.

4.4. Nezařazení poslanci (anglicky Non-Inscrits) – NI

Tito poslanci nepatří do žádné frakce v Evropském parlamentu, ale jako politické skupiny v něm mají právo na poměrné zastoupení ve vedoucích orgánech a výborech. Jelikož se jedná o specifický problém, rozhoduje o jejich statusu Předsednictvo celého parlamentu. Podle Jednacího řádu mají pak nezařazení poslanci právo na svůj vlastní sekretariát a také dostávají peníze na krytí svých výdajů.

Nezařazených poslanců je v současném Evropském parlamentu celkem 27. Jejich počet tak stačí na vytvoření frakce, ale vzájemné neshody tomu zabraňují.⁷⁰ Jelikož se ve velké většině jedná o zástupce zvolené za krajně pravicové a populistické strany s euroskeptickým programem, který tak znemožňuje jejich spolupráci. Mezi nezařazené poslance tak patří jak strany, jejichž v podstatě jediným programem je odpor k Evropské unii jako takové, tak i jednotlivci, kteří se v parlamentu chtějí „zviditelnit“ pro prosazení politických ideologií ve svém domovském státě.

Volby v červnu 2009 pak znamenaly poměrně značné posílení antievropských stran v Evropském parlamentu. Nejvíce pak byl tento nárůst znatelný ve Velké Británii, kde nacionalistická Britská strana nezávislosti skončila na druhém místě. V dalších zemích ale

⁶⁹ Stanovy EFD zveřejněné na <http://www.efdgroupp.eu>.

⁷⁰ Ne vždy tomu tak je, např. už roku 1994 byla založena frakce v EP *Evropa národů* (ta ale 1996 zanikla) a v Evropském parlamentu zvoleném na roky 2004-2009 byla z 23 poslanců vytvořena frakce *Identita, tradice, suverenita*, ale ta neměla dlouhého trvání a kvůli vzájemným rozporům se 14. listopadu 2007 frakce sama „rozložila“. Mezi další antievropské pokusy je třeba počítat i roku 1999 založenou frakci *Evropu demokracií a rozdílů* a také další hnutí, jež ale nemají zastoupení v parlamentu.

také existují silně proti-evropsky zaměřené politické strany, z těch nejvýznamnějších bych jmenoval *Levicovou stranu Švédska*, která požaduje vystoupení z EU a francouzskou krajně pravicovou *Národní frontu*, v jejímž čele je Jean-Marie Le Pen.

Vznik společné frakce, která by byla složená z těchto stran, které mají v podstatě shodné programy, ale v ideologické oblasti se značně odlišují, je tak velmi nepravděpodobný. I když spolu se vznikem frakce přichází určité výhody (jako rovnoměrné zastoupení v Konferenci) a větší vliv na chod celého Evropského parlamentu, ideové neshody jsou tak velkou překážkou, že v případě, kdy frakce vznikne, nemá obvykle dlouhého trvání. Tyto strany také kladou větší váhu na zastoupení v národním zákonodárném sboru, než v Evropském parlamentu, protože nacionalismus je jejich primárním cílem.

Celkem 27 nezařazených poslanců pochází z devíti členských zemí. Nejvíce má nizozemská *Strana svobody*, kterou zastupují čtyři členové, z České republiky není mezi nezařazenými poslanci ani jediný zástupce.

5. PRAVOMOCI EVROPSKÉHO PARLAMENTU

5.1. Nástin vývoje pravomocí Evropského parlamentu

Od svého založení zaznamenalo Společné shromáždění (později pak už Evropský parlament) růst svých pravomocí. Toto posilování ale bylo závislé na ochotě národních politiků svěřovat své kompetence nadnárodnímu orgánu. Ze začátku jen kontrolní pravomoci se rozrostly přijetím smluv v Římě roku 1957.

V souvislosti s těmito smlouvami ale získalo Shromáždění jiné pravomoci pro ESUO a jiné pro nově založené EHS a pro EUROATOM. Významné posílení pravomocí Evropského parlamentu⁷¹ přinesla *Slučovací smlouva* a samozřejmě také zavedení přímé volby jeho členů. Další posílení pravomocí vůči Evropské komisi a Radě EU bylo obsaženo ve Slavnostním prohlášení o EU.

Členové Evropského parlamentu také podávaly návrhy na zvětšení (především) kontrolních pravomocí a to hlavně v osmdesátých letech,⁷² kdy byly podávány různé profederalistické návrhy na uspořádání Evropského společenství. Další posílení bylo provedeno po přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, který posílil roli parlamentu v legislativním procesu (mimo jiné také zavedením tzv. „procedury spolupráce“) a upevnil roli parlamentu např. při přijímání nových členů a ve vztahu k Radě EU.⁷³

Smlouvou o EU (dále ZES) pak byla zavedena „procedura spolurozhodování“ a rozšířena oblast, ve které je nutno získat souhlas Evropského parlamentu. Amsterodamská smlouva (dále SEU) pak znamenala zjednodušení některých procesů a posílení pozice EP oproti Radě, včetně rozšíření oblastí, ve kterých mohl parlament s Radou rozhodovat.⁷⁴ Po přijetí „Lisabonské smlouvy“ (dále LS) získá Evropský parlament téměř takové postavení v legislativním procesu, jaké odpovídá zákonodárným sborům ve federálních státech, čímž se zároveň zvýší demokratická kontrola institucí Evropské unie. Pozice Evropského parlamentu se tak prakticky vyrovná pozici Rady EU.⁷⁵

⁷¹ Název *Evropský parlament* byl přijat samotným Společným shromážděním roku 1962. Uznání tohoto názvu bylo přiznáno roku 1983 *Slavnostní deklarací Evropské rady o Evropské unii* a oficiálně potvrzeno až Jednotným evropským aktem z roku 1986.

⁷² Zde je třeba uvést hlavně činnost bývalého eurokomisaře Altiera Spinelliho, který prosazoval vznik skutečné politické nadnárodní unie a s tím i změnu pravomocí Evropského parlamentu.

FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

⁷³ TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. Praha, 2004. ISBN 80-7179-449-X.

⁷⁴ Evropský parlament se tak v podstatě stal dolní komorou zákonodárné organizace v Evropské unii (VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.).

⁷⁵ PÍTRVÁ, Lenka - FRANCOVÁ, Jana - BENDO VÁ, Helena (a kol.). *Když se řekne Lisabonská smlouva - perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2.

5.2. Schvalování rozpočtu a rozpočtová pravomoc Evropského parlamentu⁷⁶

Vývoj rozpočtového procesu byl neustále v pohybu už od založení ESUO. Roku 1970 získal Evropský parlament právo společně s Radou rozpočet přijímat. Rada měla do té doby v podstatě rozpočtový monopol a tak tento posun byl jistým pokrokem. Právo zamítnout rozpočet získal EP roku 1975.⁷⁷ Další rozpočtové smlouvy pak zvýšily kompetence EP v této oblasti, což ale mnohdy vedlo ke konfliktům a neschválení rozpočtů, kdy muselo být sáhnuto k rozpočtovému provizoriu. Odmítnutí rozpočtu (může být provedeno dvěma třetinami odevzdaných hlasů, které ale musí představovat většinu poslanců; rozpočet může být odmítnut jen jako celek) se tak zařadilo k jednomu z nejdůležitějších nátlakových prostředků jak na Evropskou komisi, tak i na Radu EU.

5.2.1. Rozpočtová procedura před schválením Lisabonské smlouvy⁷⁸

Tato procedura se postupně vyvíjela, její přesný popis byl pak schválen Amsterodamskou smlouvou. Z hlediska přijímání rozpočtu by se celá procedura dala rozdělit na dvě hlavní fáze, kdy Rada EU zahájí přípravu a EP pak rozpočet ve druhé fázi schválí (případně zamítne).

Na přípravě rozpočtu se podílejí tři hlavní instituce EU, konkrétně pak Evropská komise, Rada a EP. Jednání o rozpočtu zahajuje EK v roce, který předchází roku, kdy má rozpočet platit. Komise pak (zpravidla) v dubnu přizve ke konzultacím Radu EU a EP (tzv. „trialog“). Instituce⁷⁹ celé Unie pak musí do 1. července předložit předběžné data o svých výdajích a příjmech a trialog pak stanoví, které rozpočtové kapitoly jsou prioritní. Do 1. září pak musí EK předložit návrh rozpočtu pro celou Evropskou unii.

V této části se pak rozpočtu „ujímá“ Rada EU, která předběžný návrh rozpočtu kvalifikovanou většinou změní v prvním čtení na návrh rozpočtu. Tento návrh rozpočtu pak musí Rada EU do 5. října předložit Evropskému parlamentu, který má na projednání tohoto

⁷⁶ Podle mého názoru je rozpočtová pravomoc Evropského parlamentu jednou z nejdůležitějších pravomocí, ne-li tou nejdůležitější, jež tento orgán má a proto ji ve výčtu pravomocí uvádím na prvním místě.

⁷⁷ Toto právo zamítat rozpočet je ale ovšem omezeno tím, že proběhlo rozdělení rozpočtu na povinné (cca 60 %) a nepovinné (40%) výdaje, přičemž u povinných výdajů mohl EP pouze předkládat změny. Poslední slovo měl tak parlament pouze u nepovinných výdajů.

⁷⁸ Vzhledem k stále nevyřešené ratifikaci této smlouvy v době vzniku práce uvádím oba příklady.

⁷⁹ Těmito institucemi se rozumí: Evropská komise, Evropský parlament, Rada EU, Evropský soudní dvůr, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat a Evropský ombudsman. (LACINA, Lubor – KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha, 2004. ISBN 80-7179-846-0.). Každá instituce přijímá tento svůj odhad sama, přičemž pravidla pro jeho přijetí se liší. V případě EP sestavuje odhad rozpočtu jak předsednictvo, tak i rozpočtový výbor. Pokud se tyto dva orgány nedohodnou, je svoláno dohodovací řízení (Jednací řád EP).

návrhu 45 dnů.⁸⁰ Pokud chce Rada EU učinit jakékoliv změny v povinných výdajích, musí je konzultovat s Evropským parlamentem. Jakmile se návrh rozpočtu dostane na projednávání, je přiřazen k rozpočtovému výboru k projednání.

Smlouvy a dohody pak dávají Evropskému parlamentu při prvním čtení následující varianty při schvalování:

- 1) Pokud EP s rozpočtem souhlasí, tak může vstoupit v platnost.
- 2) Jestliže se EP ve stanovené lhůtě (tedy za 45 dnů) nevyjádří ani jakýmkoliv způsobem návrh rozpočtu nemění, je rozpočet přijat v prvním čtení.
- 3) Pokud europoslanci přijmou změny v rozpočtu, jde tento změněný návrh zpět k Radě EU, která se k němu buď nevyjádří (rozpočet je přijat) nebo s ním souhlasí, což také znamená přijetí rozpočtu.

Většinou hlasů europoslanců mohou být doplněny nepovinné výdaje, přičemž jejich maximální výše je vždy stanovena pro každý rok.⁸¹ Schválený rozpočet pak podepisuje a vyhláší předseda Evropského parlamentu.

Pokud členové Evropského parlamentu navrhnou změny a dodatky⁸² k rozpočtu, putuje tento změněný návrh zpět k Radě EU (která změny odmítla) a začíná tak druhé čtení. K takto změněnému návrhu rozpočtu se opět koná trialog, platí ale pravidlo, že konečné slovo ohledně povinných výdajů má Rada EU.⁸³

Rozpočet, na kterém se Rada EU dohodla ve druhém čtení, je pak znovu předložen Evropskému parlamentu, který tentokrát už nemůže provést žádnou změnu povinných výdajů. Ve stanovené lhůtě (tentokrát již jen patnáctidenní a s tím, že se změnami souhlasí třípětinová většina, která zároveň představuje většinu všech členů) má Evropský parlament na výběr tyto čtyři alternativy:

- 1) Když se do 15 dnů nevyjádří, je rozpočet přijat.
- 2) Pokud stanovená většina souhlasí s rozpočtem, který navrhla Rada EU, je rozpočet přijat.

⁸⁰ Lhůty, které jsou uvedeny v tomto a předchozím odstavci, vyplývají ze Smlouvy o založení Evropského společenství a Smlouvy z Nice a v praxi nejsou dodržovány. Všechny procedury se odehrávají v dřívějších obdobích, než je stanoveno. (KAROLYIOVÁ, Alžběta. *Vývoj rozpočtové pravomoci Evropského parlamentu v kontextu Lisabonské smlouvy – bakalářská práce*. Brno, 2009.)

⁸¹ Více viz LACINA, Lubor – KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha, 2004. ISBN 80-7179-846-0., s 22.

⁸² Oficiální označení pro změnu povinných výdajů je *modifikace* a pro změnu nepovinných výdajů *pozměňovací návrh*. Se změnou nepovinných výdajů může souhlasit většina poslanců, se změnou povinných výdajů pak absolutní většina.

⁸³ Zde se také bere zřetel na to, jestli návrhy EP v povinných výdajích povedou k zvýšení rozpočtu (jen kvalifikovaná většina Rady EU to může přijmout) nebo jsou jen přesunovány finanční prostředky v rámci jednotlivých kapitol povinných výdajů.

- 3) Se stanovenou většinou může Evropský parlament změnit nepovinné výdaje a schválit tak rozpočet.
- 4) Poslední možností je pak návrh dvěma třetinami hlasů odmítnout, čímž se rozpočet vrací na začátek.⁸⁴

V průběhu fiskálního roku může být také rozpočet Evropskou komisí měněn, tyto změny pak podléhají stejné schvalovací proceduře, jako přijímání rozpočtu. Aby rozpočet vstoupil v platnost, musí jej podepsat předseda EP.

5.2.2. Rozpočtová procedura po schválení Lisabonské smlouvy

Nový postup při schvalování rozpočtu EU je stanoven v 314 článku *Lisabonské smlouvy* (dále LS). Sestavování rozpočtu probíhá téměř stejně jako v předchozím případě – EK sestaví předběžný návrh z údajů, které jí do 1. července zašlou jednotlivé instituce (s výjimkou Evropské centrální banky shodně jako ty v předešlé kapitole) a 1. září předá předběžný návrh rozpočtu Radě EU. Opět se jedná o rozpočet rok dopředu a Rada EU přijme stanovisko k předběžnému návrhu a spolu s podobným rozbohem informací, proč návrh přijala, jej zašle nejpozději do 1. října Evropskému parlamentu.

Ten má stejné možnosti jako v předchozí kapitole (rozpočet platí, pokud se k němu EP nevyjádří nebo pokud ho schválí), jen 45 denní lhůta pro vyjádření je zkrácena na 42 dnů. V případě, že EP přijme jakékoliv změny, putuje takto změněný rozpočet zpět ke Komisi a k Radě EU následuje další postup:

- 1) Rada EU změny do deseti dnů schválí a v tom případě rozpočet platí.
- 2) Nebo může předseda Rady EU svolat dohodovací výbor, který se skládá ze stejného počtu europoslanců a zástupců Rady EU⁸⁵. Tento dohodovací výbor má za úkol dosáhnout shody ohledně návrhu rozpočtu do 21 dnů od svého svolání.⁸⁶ Zástupci Rady EU a EP pak tvoří jakési kurie, přičemž každá z nich musí s návrhem rozpočtu souhlasit většinou svých členů.

Pokud se členové dohodovacího výboru shodnou na novém znění návrhu rozpočtu, je tento předložen Evropskému parlamentu a Radě EU, přičemž oba orgány mají čtrnáct dní na schválení. V tomto bodě se pak postupuje následovně:

⁸⁴ Pokud EP odmítne rozpočet ve druhém čtení, hospodaří Evropská komise s rozpočtovým provizoriem, které umožňuje utratit každý měsíc jednu čtvrtinu pro každou rozpočtovou kapitolu, přičemž k těmto výdajům může být přidána jedna dvanáctina výdajů podle rozpočtu z předchozího roku. Vzhledem k takto nízké částce slouží tyto finance především na zabezpečení základního chodu institucí. Tento poměr byl přijat Smlouvou z Nice, aby byli poslanci ochotnější schválit rozpočet, protože omezení výdajů při provizoriu se týká i jich.

⁸⁵ Tohoto dohodovacího výboru se také účastní zástupci Evropské komise, kteří mají za úkol doladit návrh rozpočtu ke spokojenosti Rady EU a EP, nemají však hlasovací právo.

⁸⁶ Pokud se dohodovací výbor na změnách neshodne, předloží EK nový návrh rozpočtu.

- 1) Pokud se v dané lhůtě (tedy 14 dnů) k verzi rozpočtu sjednanou dohodovacím výborem nevyjádří nebo s ní souhlasí, je rozpočet přijat.
- 2) Když jeden z těchto orgánů (nebo oba dva) s návrhem rozpočtu nesouhlasí,⁸⁷ je celý rozpočet zamítnut a EK pak musí zahájit práce na novém rozpočtu.
- 3) Pokud návrh dohodovacího výboru Rada EU zamítne, může EP většinou hlasů (které ale musejí tvořit třípětinovou většinu hlasů odevzdaných) rozhodnout o potvrzení některých změn, případně potvrdit všechny změny provedené dohodovacím výborem. Jestli není některé změna potvrzena⁸⁸, vstupuje rozpočet v platnost.
- 4) Jestliže rozpočet nevstoupí v platnost, tak se finanční prostředky jednotlivým orgánů přidělují podle dvanáctinného pravidla z předchozího roku.

Roční rozpočet unie, jak zní jeho oficiální název, je sestavován v eurech a jako v předchozí kapitole je rozpočet Evropské unie podepisován předsedou Evropského parlamentu, který ho také prohlašuje za přijatý.⁸⁹

5.2.2.1. Víceletý finanční rámec a absolutorium

Víceletý finanční rámec (dále VFR) se sestavuje na období pěti let. Jeho funkce je zajišťování výdajů EU, podle tohoto rámce se také sestavuje každoroční rozpočet celé Unie. VFR přijímá Rada EU jednomyslným souhlasem (s povolením Evropské rady i kvalifikovanou většinou) svých členů poté, co s ním souhlasí i EP. Podle ZES se jednotlivé orgány Unie (tedy EK, Rada EU a parlament) podílejí na sestavování VFR všemi svými prostředky, aby bylo ulehčeno jeho přijetí.⁹⁰ Evropský parlament v tomto případě VFR nesestavuje, ale jen s ním „souhlasí“.

Oproti *Smlouvě o založení Evropského společenství* (dále SZE) se na plnění rozpočtu Evropské unie podílí EK spolu s členskými státy (článek 268 ZES, odstavec a). EK musí brát při spravování rozpočtu na správnou finanční politiku a členské státy jsou odpovědný za kontrolu vykonávání rozpočtu.

Při postupu o projednávání a přijímání absolutoria jsou příslušné úkony podány výboru, přičemž každý jiný dotčený výbor může přednést své stanovisko (rozhoduje lhůta,

⁸⁷ EP dává souhlas většinou hlasů, které zároveň tvoří většinu všech poslanců.

⁸⁸ Platí, že při změně se vychází z návrhu, který byl přijat dohodovacím výborem.

⁸⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

⁹⁰ Více viz PÍTROVÁ, Lenka - FRANCOVÁ, Jana - BENDOVIÁ, Helena (a kol.). *Když se řekne Lisabonská smlouva - perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2. s 55-57.

kteřou stanoví předseda EP). Absolutorium se probírá nejpozději do konce dubna, poté co EP obdržel zprávu o hospodaření od Účetního dvora. Hlasování pak probíhá většinou hlasů, pokud je absolutorium odmítnuto, nové hlasování se koná za šest měsíců (tedy v říjnu).⁹¹

5.2.3. Posílení rozpočtových pravomocí Evropského parlamentu po přijetí Lisabonské smlouvy

Podle mého názoru je nesporné, že LS znamená posílení kontroly EP nad finanční situací v EU. Spolu s přijetím LS bylo také zrušeno rozdělení výdajů na povinné a nepovinné, což zajisté znamená velký přínos pro kontrolu rozpočtu Evropským parlamentem.

Velkým plusem při přijímání rozpočtu je pak zavedení dohodovacího výboru, který tak de facto odstranil proceduru druhého čtení, i když o tomto tématu se vedou spory, stejně jako o tom, jestli LS zavedla spolurozhodovací proceduru i do přijímání rozpočtu EU nebo ne.⁹² Práce dohodovacího výboru však druhé čtení při přijímání rozpočtu fakticky nahrazuje. Neexistenci druhého čtení pak podporuje i fakt, že Rada EU nemá v této proceduře právo přijímat doplňující a pozměňující návrhy.

Posílení role EP je v případě LS nesporné, i když Rada EU si stále zachovává své pravomoci a podle všeho zůstane v přípravě rozpočtu stále dominantní, přestože LS staví oba tyto subjekty na stejnou úroveň při rozpočtové proceduře. Lisabonská smlouva pak dává Evropskému parlamentu pravomoc přijmout rozpočet i bez souhlasu Rady EU, pokud k tomu získá potřebný počet hlasů⁹³, což je oproti postupu, jenž platil před vstoupením LS v platnost, velký pokrok.

Celý proces přijímání rozpočtu, jež byl nově zaveden pak má jistě i souvislost s ostatními pravomocemi EP, které jsou v různých oblastech odlišné a jedním z cílů LS je nepochybně i to, aby se procesy institucí co nejvíce zjednodušily a byly také co nejvíce demokratické a transparentní.⁹⁴ Sjednocení postupu práce europoslanců v jednotlivých rozpočtových, legislativních a kontrolních procesech pak jistě přinese i tolik potřebnou úsporu financí i času.

⁹¹ Jednací řád Evropského parlamentu také stanoví, že jestliže je absolutorium uděleno, rovná se to účetní uzávěrce. Proces udělování absolutoria pak upravuje článek 76 a 77 a Příloha VI Jednacího řádu (*Postup při projednávání a přijímání rozhodnutí o udělení absolutoria*).

⁹² KAROLYIOVÁ, Alžběta. *Vývoj rozpočtové pravomoci Evropského parlamentu v kontextu Lisabonské smlouvy – bakalářská práce*. Brno, 2009.

⁹³ V tomto případě je stanoveno, že rozpočet je přijat, pokud pro něj hlasují tři pětiny poslanců, kteří zároveň musí představovat většinu všech hlasů EP.

⁹⁴ Na myslí mám především to, že LS rozšiřuje proceduru spolupráce v legislativních otázkách na mnohem větší okruh, než je tomu doposud (VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8).

5.3. Legislativní pravomoc Evropského parlamentu

5.3.1. Stručný nástin vývoje legislativních pravomocí

Od svého založení mělo Společné shromáždění ESUO jen velmi omezené pravomoci, v podstatě plnilo funkci konzultativního orgánu. Růst pravomocí začal až s prohlubováním integrace, především ale hlavně v osmdesátých a devadesátých letech. Zvýšení pravomocí přinesl hlavně JEA a další smlouvy z konce dvacátého století.

Amsterodamská smlouva pak přinesla rozdělení legislativních pravomocí do čtyř skupin (procedur):

- 1) procedura souhlasu
- 2) procedura konzultace
- 3) procedura spolupráce
- 4) procedura spolurozhodování⁹⁵

Podle LS pak EP vykonává legislativní funkci společně s Radou, přičemž v procesu přijímání legislativy „pomáhají“ oběma institucím poradní orgány, jako jsou Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Velkou chybou je podle mého názoru nemožnost, aby europoslanci směli předkládat vlastní legislativní návrhy, i když mohou o toto požádat (od roku 1993 většinou všech hlasů) Evropskou komisi.

5.3.2. Základní pravidla legislativního procesu⁹⁶

Zákonodárnou pravomocí, dá-li se to tak nazvat, disponuje EK, která předkládá své návrhy Radě a EP. U každého návrhu, který byl parlamentu předložen, musí být zjištěno, jestli tento neodporuje a je v souladu „s *Chartou základních práv Evropské unie, zásadou subsidiarity a proporcionality a s právním státem*.“⁹⁷ Navíc musí být zjištěno, jestli je návrh v souladu s finanční politikou⁹⁸, tedy jestli na něj jsou peníze.

Poté, co je návrh předložen EP, je přiřazen k projednávání příslušnému výboru, kde musí být také ověřen právní základ návrhu. V průběhu celého procesu přijímání legislativního návrhu jsou výbory povinny žádat EK o příslušné dokumenty, které mají např. objasnit dopady návrhu na jednotlivé oblasti. Na jednání Rady o témže návrhu může být přítomen

⁹⁵ BLAHOŽ, Josef – KLÍMA, Karel – SKÁLA, Josef. *Ústavní právo Evropské unie*. Dobrá Voda, 2003. ISBN 80-86473-48-1.

⁹⁶ Popsaný postup je především uplatňován při proceduře spolupráce a spolurozhodování, více viz jednotlivé kapitoly (Jednací řád EP, Hlava II – Kapitola 1).

⁹⁷ Jednací řád EP, s 27.

⁹⁸ Především, jestli je v souladu s VFR. Tento souhlas projednává příslušný výbor s finančním výborem, který může vyjádřit svůj nesouhlas, o němž pak hlasuje EP. Právní dopady návrhu EK pak zkoumá právní výbor EP, který postupuje podle 5 článku ZES.

zástupce EP, především ale výboru, v jehož pravomoci je projednávání návrhu. Každý výbor je po projednávání návrhu povinen předložit zprávu o průběhu legislativního procesu.⁹⁹

Když výbor dokončí svou práci, požádá EK a Radu, aby se vyjádřili k pozměňovacím návrhům (jsou-li nějaké). EP nejdříve hlasuje o pozměňovacích návrzích a pak až o samotném návrhu a pokud nedá s legislativním návrhem souhlas, je tento podstoupen zpět výboru k projednání.¹⁰⁰ Ve druhém čtení je pak určující společný postoj Rady k návrhu, jenž ale může být zamítnut. Pokud se tak stane, je svolán dohodovací výbor, ve kterém jsou rovnoměrně zastoupeni členové EP a Rady. Pokud je v dohodovacím výboru dosaženo shody, jedná o výsledku celý EP, k přijetí musí být dosaženo většiny všech hlasů.

V prvním čtení také záleží na postupu EK, která může vzít svůj návrh zpět, a další jednání o něm už se nekonají. Pokud není dosaženo dohody ani ve druhém čtení, pak přichází na řadu třetí čtení, které je vlastně nahrazeno prací dohodovacího výboru, přičemž členové za EP jsou jmenováni Konferencí předsedů, takže většinou podle stranického klíče. Práce dohodovacího výboru je tak jakýmsi vyvrcholením legislativního procesu¹⁰¹, protože k výsledkům jeho práce nemohou být doplněny žádné jiné návrhy a hlasuje se o nich bez rozpravy (pro musí být většina všech členů).

Tento vybraný postup se uplatňuje hlavně pro proceduru spolupráce. Pro EP končí legislativní proces podpisem předsedy EP (po zevrubné kontrole právní platnosti návrhu) a vyhlášením legislativního aktu v *Úředním věstníku Evropské unie*, které společně učiní generální tajemníci EP a Rady.

5.3.3. Procedury při legislativním procesu

Shodným pravidlem pro celý legislativní proces je to, že v naprosté většině případů předkládá jednotlivé legislativní akty či návrhy Evropská komise. Záleží také na tom, jaký návrh (z jaké oblasti práva) Evropská komise předkládá, protože to pak má vliv na procedury v Evropském parlamentu.

⁹⁹ O tomto procesu může EP informovat i jiný výbor, který návrh neprojednával, ovšem jen se souhlasem Konference předsedů.

¹⁰⁰ Zpět k projednání je poslán jen v případě, že Evropská komise trvá na svém návrhu. Pokud EK přijme nějaké pozměňovací návrhy, hlasuje se o každém z nich zvlášť. Ve druhém čtení je nutná velmi těsná spolupráce mezi všemi institucemi (tedy Radou, EK a EP). Rada pak má různé možnosti, jak návrh podpořit/zamítnout – pokud EK souhlasí s návrhy EP pak Rada hlasuje kvalifikovanou většinou, pokud EK nesouhlasí s Evropským parlamentem, pak hlasuje Rada jednomyslně a to je také vyžadováno v případě, že Rada nesouhlasí jak s EP, tak i s EK.

¹⁰¹ Zde je ovšem třeba zmínit to, že třetí čtení jistě není u EK populární, protože návrh přijatý v něm se může značně lišit od návrhu, jež původně předkládala (základní rysy ovšem zůstávají shodné, záleží na tom, co s návrhem „udělají“ politické a národní zájmy jednotlivých europoslanců a národních zástupců v Radě).

5.3.3.1. Procedura souhlasu

Procedura souhlasu byla uvedena v platnost současně s přijetím JEA. Tato procedura se týkala především přijímání mezinárodních smluv¹⁰², které byly pro Společenství politicky závazné. Toto ustanovení tak znamenalo posílení pravomocí EP v mezinárodně-politické oblasti a zároveň uvnitř Společenství, protože procedura souhlasu se aplikovala (respektive aplikuje) i na přijímání nových členů.

Při proceduře souhlasu hlasuje o daném (navrhovaném) aktu nejdříve Rada, která poté své stanovisko oznámí EP, kde je tento akt přiřazen výboru, jež má projednávání příslušných záležitostí na starosti (tedy především Výbor pro zahraniční věci). O schválení či neschválení aktu pak hlasuje EP, který dbá na doporučení příslušného výboru; při tomto hlasování nelze přijímat žádné změny aktu ani doplňující závěry. U každého aktu, který takto vyžaduje souhlas EP je ve smlouvách stanovena potřebná většina poslanců pro jeho přijetí. Jestli se ale jedná o legislativní návrh (ne o mezinárodní smlouvu) může se příslušný výbor obrátit se zprávou o průběžném jednání na EP a pokud ten souhlasí, může pokračovat další jednání. V tomto případě také příslušný výbor spolupracuje se zástupci Rady.

Pokud je akt navrhovaný Radou parlamentem odmítnut, neexistuje možnost, jak se k němu opět vyjádřit ve druhém, popřípadě třetím čtení. Procedura souhlasu tak vyžaduje souhlas EP a to znamená jeho významné postavení v záležitostech, jež smlouvy vyžadují pro tento postup, protože v tomto procesu je EP rovnoprávný s Radou.

Souhlas EP byl postupně vyžadován i v dalších oblastech, které byly specifikovány v Maastrichtské a Amsterodamské smlouvě a největšího rozšíření procedury souhlasu bylo dosaženo ve Smlouvě z Nice. V současnosti se tak procedura souhlasu uplatňuje v následujících oblastech:

- vstup nových států;
- přijímání mezinárodních dohod;
- definice úloh, cílů a koordinace strukturálních fondů;
- jednotný postup ve volbách do EP;
- změna statutu Evropské centrální banky a při stanovení jejich nových úkolů;
- rozhodování o stanovení sankcí na členský stát EU, který porušil (či dovolil, aby byla trvale porušována) lidská práva;¹⁰³
- změna statutu Evropského systému centrálních bank.

¹⁰² Mezinárodní smlouvu se myslí smlouva se subjekty vně Společenství (Unie). Postup pro přijímání dohod před JEA viz BLAHUŠIAK, Igor. *Právní moc Evropského parlamentu – diplomová práce*. Brno, 2007. s 64-66.

¹⁰³ Více viz FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2., případně BLAHOŽ, Josef – KLÍMA, Karel – SKÁLA, Josef. *Ústavní právo Evropské unie*. Dobrá Voda, 2003.

5.3.3.2. Procedura konzultace

Nejstarší, dalo by se říci prvotní procedura, kterou byl EP (přesněji Společné shromáždění, až později EP) vybaven už od samého založení ESUO. Zvýšení pravomocí v této oblasti nastalo po přijetí dohod o vzniku EHS a EUROATOM, které stanovily Radě povinnost konzultovat EP v určitých (legislativních) oblastech, přičemž samotný průběh těchto konzultací nebyl ve smlouvách přesně stanoven.

Nejasné ustanovení pak vedlo k tomu, že konzultace byly Radou přehlíženy a EP se tak nemohl vyjádřit k značné části legislativy.¹⁰⁴ Následný soudní spor pak skončil vítězstvím EP, který tak zaznamenal významné posílení svých pravomocí. Stanovisko EP ve vyhrazených bodech pak bylo pro Radu důležité, jelikož podle výsledku hlasování v EP se musela stanovenou většinou vyjádřit i Rada.

Postup konzultace probíhá tak, že EK navrhne legislativní akt, který putuje do EP k vyjádření. Pokud s aktem nesouhlasí většina poslanců, je tento přesunut do výborů, na nichž pak závisí stanovisko celého EP. Jestliže poslanci souhlasí s navrhovaným aktem EK beze změny je postoupen Radě a přijat, pokud ho Rada schválí kvalifikovanou většinou. Když EP přijme k aktu nějaké změny, záleží pak na vyjádření EK, která může změny přijmout nebo odmítnout. Pokud se změnami souhlasí, je akt podstoupen Radě, která ho přijme jedinečně jednohlasně.

Procedura konzultace se tedy v EP uplatňuje:

- v otázkách společné zemědělské politiky;
- při uplatňování volebního práva občanů Unie;
- v oblastech společné zahraniční a bezpečnostní politiky (tedy lidská práva, demokracie, právní stát);
- v oblastech „třetího pilíře“ (tzn. azylová politika, boj proti mezinárodní kriminalitě, spolupráce v občanských a trestních záležitostech, policejní spolupráce);
- v rozpočtových a institucionálních otázkách.

V praxi se také často uplatňuje procedura konzultace i v jiných oblastech, než jsou legislativní akty a v těch, které jsou přímo vymezeny smlouvami (tzv. „konzultace fakultativní“).

¹⁰⁴ Toto „přehlížení“ ze strany Rady pak vedlo EP, především po růstu jeho pravomocí a zavedení přímé volby, ke stížnostem k Evropskému soudnímu dvoru. V odborné literatuře nejčastěji uváděným příkladem při řešení sporů ohledně konzultací je tzv. „případ izoglukóza“, ve které ESD stanovil, že legislativní akty přijaté bez konzultace s EP jsou neplatné (o tomto a dalších sporech, týkajících se procedury konzultace viz BLAHUŠIAK, Igor. *Právní moc Európskeho parlamentu – diplomová práca*. Brno, 2007. s 58-59).

5.3.3.3. Procedura spolupráce

5.3.3.3.1. Vývoj procedury spolupráce

Tato procedura byla uvedena v praxi až roku 1986 po přijetí JEA a znamenala velké posílení pravomocí EP. Poskytuje parlamentu značné posílení v oblasti legislativy a dává mu k dispozici suspensivní veto při legislativním procesu. Zavedení spolupráce umožnilo „vytvoření dvoufázového rozhodovacího procesu. Státy, které byly přehlasovány v Radě, měly prostřednictvím svých reprezentantů v Evropském parlamentu možnost vznést do průběhu jednání nové podněty.“¹⁰⁵ V době přijetí JEA se procedura spolupráce uplatňovala asi na jednu třetinu legislativních návrhů.

Jak už bylo uvedeno, procedura probíhá v dvojím čtení a dává tak EP možnost pracovat s Radou na „vyladění“ návrhu, aby byl přijat ve znění, se kterým obě tyto instituce vyjádří souhlas.¹⁰⁶ EP se tak může vyjadřovat k legislativnímu postupu, ale současně zde existuje možnost jeho přehlasování, takže EP nemohl zcela prosadit svůj vlastní názor. Tuto možnost získal až roku 1993 přijetím Maastrichtské smlouvy, která rozšířila hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a EP dala právo při téměř všech těchto hlasováních uplatňovat proceduru spolupráce. Jenže přijetím Amsterodamské smlouvy byla spolupráce z legislativního procesu téměř odstraněna. Jistým deficitem při proceduře spolupráce je také to, že stanovisko EP je možno přehlasovat a tak může být přijato i bez jeho souhlasu.

V současné době se procedura spolupráce uplatňuje jen v oblastech, které se týkají hospodářské a měnové unie.¹⁰⁷

5.3.3.3.2. Postup procedury spolupráce

V prvním čtení navrhne EK legislativní akt, který zašle jak EP, tak i Radě k vyjádření. V EP je tento akt přiřazen příslušným výborům, které vypracují k aktu stanovisko, jež je pak stanoviskem celého EP. K aktu se také může vyjádřit Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Pokud pak EP přijme akt EK beze změny, je tento zaslán Radě. Stejný případ pak nastává i v tom, když EP návrh pozmění s tím, že mezičlánkem mezi Radou a EP je EK, která může se změnami aktu souhlasit nebo je zamítnout. Rada pak přijme společný postoj, ve kterém se změnami, které byly provedeny EK buď souhlasí, nebo nesouhlasí.

¹⁰⁵ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2. s 353.

¹⁰⁶ Je to velký rozdíl oproti proceduře konzultace, která byla používaná před JEA.

¹⁰⁷ Přesněji na článek 99 odstavec 5, na článek 102 odstavec 2, na článek 103 odstavec 2 a na článek 106 odstavec 2 ZES (ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-680-80.).

Ve druhém čtení je společný postoj Rady nejdříve zhodnocen EK, která pak akt zašle zpět do EP, jenž má na vyjádření tři měsíce a jakékoliv hlasování pak probíhá absolutní většinou hlasů. Pokud EP ve stanovené lhůtě nekoná nebo přijme společný postoj, je návrh přijat v podobě, s jakým souhlasila v prvním čtení Rada. Když EP návrh odmítne, EK buď může navrhovaný akt úplně stáhnout, nebo ve lhůtě jednoho měsíce vyjádřit zamítnutím nesouhlas. Akt se pak zasílá Radě, která ho může schválit jedině při jednomyslném hlasování do třech měsíců. Jestliže EP přijme změny společného postoje a EK s nimi nesouhlasí, může být akt přijat pouze po jednohlasném souhlasu Rady. EK ale také může s navrženými změnami souhlasit a v tom případě jsou dvě možnosti, jak návrh schválit – buď Rada do třech měsíců kvalifikovanou většinou souhlasí s aktem tak, jak jej pozměnila EK, nebo se změnami EK nesouhlasí a v tom případě vstoupí akt v platnost ve znění společného postoje jedině při jednomyslném hlasování Rady do třech měsíců.

Jak vidno z výše uvedeného, EP není při proceduře spolupráce tím nejsilnějším, záleží zde hlavně na postoji Rady a EK, které mají v tomto legislativním procesu poslední slovo.

5.3.3.4. Procedura spolurozhodování

5.3.3.4.1. Vývoj procedury spolurozhodování

Nejpoužívanější metodou při přijímání legislativních aktů je procedura spolurozhodování (článek 215 SZE), která byla zavedena ZES. Ve svých základech je podobná proceduře spolupráce – také mohou proběhnout dvě čtení, rozdílem je to, že k vyřešení patové situace může být svolán dohodovací výbor, který je složen ze stejného počtu zástupců jak Rady, tak i EP a také z pozorovatelů EK. Tato procedura byla posléze prohloubena Amsterodamskou smlouvou, která znamenala i rozšíření spolurozhodování na další kapitoly legislativy.¹⁰⁸

Zavedení této procedury pak znamenalo posílení pravomocí EP, který získal právo vetovat usnesení Rady v oblastech, na které se procedura vztahuje. Toto absolutní veto pak přivedlo EP k téměř shodnému postavení s Radou, i když ne úplně ve všech oblastech, které jednotlivé smlouvy převedly na EU. Během legislativního postupu má pak EP stejné právo na informace, jaké mají členové Rady a význam Evropského parlamentu je také navýšen tím, že Evropská komise má povinnost hned od prvního čtení předat legislativní návrh jak Radě, tak i EP.

¹⁰⁸ Amsterodamská smlouva také zrušila třetí čtení. K dalšímu rozšíření procedury spolurozhodování pak došlo spolu s přijetím Smlouvy z Nice.

5.3.3.4.2. Postup procedury spolurozhodování

V prvním čtení předloží EK svůj návrh, který je přiřazen výboru (případně výborům) k projednání. Pak teprve přijme EP své stanovisko a pokud s návrhem EK souhlasí, vstupuje tento v platnost. V případě, že EP navrhne změny návrhu, musí se k tomuto vyjádřit EK, která (pokud souhlasí) předá návrh Radě a jestliže ta nemá proti pozměňovacím návrhům EP námitek a souhlasí, je návrh přijat. Rada má ale možnost změny navržené EP zamítnout anebo schválit vlastní změny. Když se toto stane, přijme Rada společný postoj a začíná druhé čtení.

Ve druhém čtení přijme EK stanovisko ke společnému postoji a EP pak má na vyjádření 4 měsíce, během kterých může přijmout společný postoj (návrh platí) nebo se k společnému postoji nevyjádří (návrh též platí). Jestliže EP odmítne společný postoj Rady absolutní většinou hlasů, je legislativní návrh neplatný. Pokud ovšem EP změní společný postoj Rady a přijme pozměňovací návrhy absolutní většinou hlasů, musí se k těmto změnám vyjádřit EK, která vydá své stanovisko a zašle takto pozměněný návrh ke druhému čtení Rady. Ta má čtyřměsíční lhůtu na vyjádření, ve které má dvě možnosti:

- 1) buď změny ve společném postoji schválené EP přijme a legislativní návrh je tak přijat;
- 2) nebo změny přijaté EP zamítne (nebo některou změnu zamítne). V tomto případě pak přichází na řadu třetí čtení.

Ve třetím čtení přijde na řadu dohodovací výbor, který je svolán do šesti týdnů a na přijetí kompromisního návrhu má dalších šest týdnů. Práce dohodovacího výboru je tak jakýmsi završením celého procesu a výsledek jeho činnosti, „společný text“, je předán oběma institucím, které mají na vyjádření šest týdnů. Pokud se společným textem souhlasí absolutní většina europoslanců a kvalifikovaná většina Rady, je legislativní návrh Evropské komise přijat. Jestliže je společný text dohodovacího výboru zamítnut, není návrh Evropské komise schválen. Pokud dohodovací výbor ve stanovené lhůtě nedokončí svou práci a zainteresované strany se nedohodnou na společném znění, považuje se návrh Evropské komise taktéž za zamítnutý.

5.3.3.4.3. Uplatnění procedury spolurozhodování

Smlouvy, které uvádějí proceduru spolurozhodování do praxe, pak také definovaly uplatnění tohoto procesu při přijímání komunitárního práva. Jelikož jde o nečastěji uplatňovanou proceduru přijímání legislativních aktů, je upravována několika paralelními dohodami.

Procedura spolurozhodování se tedy používá v následujících případech:¹⁰⁹

- zákaz jakékoliv diskriminace (z důvodů státní příslušnosti, náboženství, rasy, pohlaví) a opatření k potírání diskriminace;
- občanství Unie, svoboda volného pobytu a pohybu;
- volný pohyb pracovníků uvnitř EU, opatření v oblasti sociálního zabezpečení, která jsou nezbytná k zajištění volného pobytu pracovníků;
- svoboda podnikání (usazování), zacházení s cizími státními příslušníky v rámci předchozího práva a opatření týkající se podnikání, právo usazovat se pro služby;
- vízová opatření, azylová opatření a přistěhovalectví, pohraniční kontroly, opatření týkající se imigrantů;
- potřebná opatření při prosazování dopravní politiky, námořní a letecká doprava;
- sbližování právních předpisů o vnitřním trhu, celní spolupráce, spolupráce v rámci sociální politiky, prováděcí rozhodnutí pro Evropský sociální fond, opatření v oblasti zaměstnanosti;
- podpůrná opatření v oblastech vzdělávání, kultury, výchovy, veřejného zdraví, zdravotnictví, ochrany spotřebitele a trans-evropské sítě;
- konkurenceschopnost v průmyslu, zákaz podpor, strukturální fondy, Evropský fond regionálního rozvoje;
- programy pro výzkum a vývoj, rozvojová spolupráce;
- životní prostředí;
- statistika, ochrana osobních údajů, opatření k politickým stranám, přístup k dokumentům.

5.3.3.5. Dílčí závěr

Z výše uvedeného výčtu možností je patrné, že EP touto procedurou získal významné postavení mezi institucemi EU, které se v podstatě rovná postavení Rady. I přes stálé zvyšování pravomocí má EP v legislativním procesu nedostatky, které je třeba odstranit. Na myslí mám hlavně složitost přijímání aktů a ve spoustě případů faktickou „nadřazenost“ Rady, která se datuje mnoho let do minulosti. Poté, co vstoupí v platnost LS je třeba očekávat

¹⁰⁹ Vycházím ze ZES. Informace o těchto údajích pocházejí z BLAHOŽ, Josef – KLÍMA, Karel – SKÁLA, Josef. *Ústavní právo Evropské unie*. Dobrá Voda, 2003. s 641-732 a z BLAHUŠIAK, Igor. *Právomoci Evropského parlamentu – diplomová práce*. Brno, 2007. s 70-71.

jistou iniciativu ze strany EP, kterému se touto smlouvou zvyšují pravomoci, především při kontrole exekutivy a dochází také k jistému zrovnoprávnění (spíše posílení) jeho pozice vůči Radě.

5.3.4. Nespecifikované pravomoci Evropského parlamentu v oblasti legislativy

Mimo legislativní oblast pak má EP ještě některé pravomoci, které se nedají přesně zařadit do určité kategorie. Jedná se hlavně o právo podávat podněty EK a Radě, vnější vztahy, vztah EP s občany EU (petiční právo).¹¹⁰ Některí autoři pak k této oblasti zařazují i právo nepřímé legislativní iniciativy a ovlivňování legislativního programu EK.¹¹¹ Dalším právem jsou pak možnosti zřizovat vyšetřovací výbory a obracet se s dotazy na jiné orgány EU (na mysli mám především Výbor regionů, Hospodářský a sociální výbor a různé jiné agentury), ale dotazy se musejí týkat jen těch oblastí, ve kterých daná instituce funguje.

5.3.4.1. Právo podávat podněty Evropské komisi a Radě

Členové parlamentu nebo parlament jako celek mají právo podávat písemně nebo ústně otázky Evropské komisi, která je musí zodpovědět (buď ústně, nebo písemně). Zástupce Evropské komise pak má právo zúčastnit se schůzí Evropského parlamentu a může mluvit jménem celé EK, pokud o to požádá. Stejnou pravomoc má vůči Radě. Navíc musí EP vyslechnout Radu (či jejího zástupce), která musí tento postup stanovit ve svém jednacím řádu.

5.3.4.2. Vnější vztahy Evropského parlamentu

V zahraničně-politické otázce získal EP jisté pravomoci v devadesátých letech. Přestože je zahraniční výbor EP jedním z nejdůležitějších výborů, jsou aktivity EP v této oblasti minimální. Zde je ale na místě zmínit to, že členské státy EU se nerady zbavují svých kompetencí v oblasti zahraniční politiky a nechtějí EP „dovolit“ být důležitým hráčem na diplomatickém poli. Do vnějších vztahů je třeba započítat i vztahy s národními parlamenty zemí EU (výměna informací a poskytování služeb), pravomoci ohledně *Konference výborů pro evropské záležitosti*¹¹² a také v *Konferenci parlamentů*.

¹¹⁰ JANÍČEK, Ladislav – DRDLA, Miloš – RAIS, Karel. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha, 2002. ISBN 80-7226-819-8.

¹¹¹ BLAHUŠIAK, Igor. *Právní moc Európskeho parlamentu – diplomová práca*. Brno, 2007.

¹¹² Tato instituce je známa pod zkratkou COSAC (z francouzštiny) a byla zřízena 17. listopadu 1989. „*Toto seskupení je složeno ze zástupců Evropského parlamentu a delegátů jednotlivých národních parlamentů, kteří jsou často z výborů zaměřených na evropskou integraci. Konference se setkává dvakrát ročně v zemi, jež právě předsedá EU, a jejím cílem zpravidla bývá diskuze nad závěry zasedání Evropské rady, popř. i nad novými*

5.3.4.3. Vztah Evropského parlamentu s občany EU

Občané EU mají právo podávat petice v oblastech, které se týkají komunitního práva. Platí pravidlo, že petice musí být vyhotovená v úředním jazyce EU a příslušně označená, aby byla platná. Petice, které jsou doručeny do EP musí být ověřeny, jestli souhlasí s článkem 192 ZES.¹¹³

5.3.4.4. Nepřímá legislativní iniciativa

I přesto, že je EP jedinou volenou institucí na úrovni EU, nedisponuje (jakožto zákonodárný orgán) vlastní legislativní pravomocí, tzn. právem předkládat své návrhy legislativních aktů. Jediné právní ustanovení v této oblasti, které iniciativu EP připouští je článek 192 ZES, podle kterého může parlament většinou všech svých hlasů požádat Evropskou komisi, aby předložila návrh v oblastech, ve kterých EP usoudí, že je nutno přijmout akt k provedení ZES.

Další možností ovlivnění legislativního procesu je možnost přijímat legislativní zprávy. Když je legislativní návrh Evropské komise zaslán do výboru, který má projednávání příslušné agendy na starosti, může tento výbor vydat legislativní zprávu, ve které se k návrhu vyjadřuje.¹¹⁴ Tyto legislativní zprávy ovšem nejsou právně závazné.

5.3.4.5. Ovlivňování legislativního programu Evropské komise

Jak praví Jednací řád EP, tak na stanovení legislativního plánu spolupracuje EP spolu s EK. Legislativní plán předkládá každá nově ustavená EK a podrobně v něm informuje EP o každém důležitém bodu svého programu. Diskuze o tomto programu pak také probíhá i s ostatními orgány EU. V EP se nad legislativním procesem debatuje v příslušných výborech, které pak prostřednictvím Konference předsedů výborů informují o průběhu Konferenci předsedů. Jednání o celém legislativním programu probíhají téměř celý rok a ke konci roku (v listopadu) je zpráva o programu předložena EP. Jelikož se jedná jen o předběžný plán na

návrhy Komise;“ (FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2. s 336-337). V čele delegace z EP je jeden z viceprezidentů, který je odpovědný za vztahy s národními parlamenty. Další členové z EP jsou pak vybíráni podle toho, co se má na setkání COSAC probírat a jsou vybíráni z europoslanců podle stranického rozložení sil. Zástupce EP v COSAC pak vybírá Konference předsedů. Vyslanci EP pak po skončení konference předkládají EP zprávu z jednání (Jednací řád EP). Je třeba uvést, že vznik COSAC přinesl do legislativního procesu spoustu novinek, navíc více propojil jednotlivé národní parlamenty členských zemí EU s Evropským parlamentem, který má povinnost informovat je o své činnosti. Do vztahů mezi EP a národními parlamenty je také možno zahrnout tzv. Konferenci parlamentů. Navíc COSAC má možnost zasahovat do legislativního procesu EU, ovšem jeho zásahy jsou jen poradního charakteru.

¹¹³ Více k petičnímu právu viz Jednací řád EP, s 99-101, článek 201, 202 a 203.

¹¹⁴ Podle Jednacího řádu EP musí tato zpráva obsahovat následující body – případné předběžné pozměňovací návrhy, spolu s odůvodněním těchto návrhů a finanční dopady legislativního aktu na VFR (Jednací řád, články 45 a 46).

přijímání legislativy na následující rok, není tato pravomoc chápána jako důležitá, v podstatě jde jen o informování EP ze strany EK.

5.3.4.6. Zřizování vyšetřovacích výborů

Právo zřídit vyšetřovací výbor upravuje ustanovení článku 193 ZES¹¹⁵. Toto obecné ustanovení je pak doplněno dohodou EK, EP a Rady, která se týká hlavně podrobností o vyšetřovacím právu. Na žádost nejméně čtvrtiny europoslanců může být zřízen vyšetřovací výbor (někdy také vyšetřovací komise), který má pak za úkol prozkoumat (vyšetřit) případné porušení či nesprávného uplatnění zákonů EU. Vyšetřovány pak mohou být instituce EU nebo členského státu (případně i osoby), které se zabývají aplikováním práva EU v příslušných oblastech. Pro práci vyšetřovacího výboru platí to, že jeho činnost nemůže trvat déle než dvanáct měsíců od data ustanovení (tato lhůta může být rozhodnutím EP prodloužena o tři měsíce); jeho členy pak volí EP.¹¹⁶

5.4. Kontrolní pravomoci Evropského parlamentu

Kontrolní pravomoci jsou v podstatě důvod, proč byl EP (respektive Společné shromáždění) založen. Prvotní pravomocí pak bylo kontrolovat Vysoký úřad ESUO a popřípadě jej i odvolat (vyslovit nedůvěru). Pravomoc vyjadřovat se k různým úřadům a institucím EU, kontrolovat tak de facto výkonnou moc, kterou představuje EK, získal EP až díky prohloubení integrace.¹¹⁷

EP díky tomu získal kontrolní pravomoci v oblasti:

- kontrola institucí Evropské unie (jako jsou např. Evropská komise, Rada, Evropská centrální banka);
- právo na projednávání programů a zpráv jednotlivých institucí a orgánů Evropské unie;
- právo na interpelace ve vztahu k EK a Radě;
- právo obracet se na ESD;
- právo kontrolovat dodržování lidských práv na území EU;

¹¹⁵ V původním znění ZES to byl článek 138c.

¹¹⁶ V historii EP bylo ustanoveno několik vyšetřovacích výborů, ne všechny se týkali porušování práv ES/EU (jako příklad bych uvedl roku 1985 zřízený výbor pro otázku problému s drogami).

¹¹⁷ Nejvíce pravomocí, jak ovlivňovat chod výkonných orgánů EU získal EP přijetím Maastrichtské smlouvy, díky které se výrazně posílila jeho role zvláště vůči EK. Dalšími institucemi, na které měl EP od té doby vliv byla volba ombudsmana, Účetního dvora a volba členů ECB. Amsterodamská smlouva pak kontrolní pravomoci EP dále posílila.

Další posílení pravomocí EP, především zavedením více demokracie do rozhodovacího procesu a jeho transparentnost pak přijde s aplikací práva podle Lisabonské smlouvy.

5.4.1. Vztah Evropského parlamentu vůči Evropské komisi¹¹⁸

Pravomoc EP vůči EK je upravena ustanovením článku 214 ZES,¹¹⁹ jenž byl pak upraven Smlouvou z Nice a novelizován LS. Aby bylo dosaženo politické shody v EP a nebránilo se zbytečným průtahům se schvalování předsedy a celé EK, bylo původní čtyřleté volební období prodlouženo o jeden rok a sladěno s volebním obdobím EP.

5.4.1.1. Volba předsedy Evropské komise

Rada, které je v tomto případě tvořena předsedy vlád, případně hlavami členských států, zvolí (nominuje) kvalifikovanou většinou osobu, která by se měla stát předsedou EK. Takto zvolený předseda EK je předsedou EP požádán, aby přednesl před plénem svůj politický program a plán (cíle), který chce prosazovat. Podle Jednacího řádu pak potom, co předseda EK přednese svůj program, následuje rozprava, ke které musí být přizváni i zástupci Rady.

Po ukončení rozpravy hlasuje EP o tom, zda navrhovaného předsedu schválí, či nikoliv. Hlasování je tajné a pro potvrzení či odmítnutí nominace je nutno shromáždit většinu všech hlasů. Pokud je kandidát na předsedu EK odmítnut, pak musí být Rada požádána předsedou EP o provedení nové nominace. Pokud je předseda EK parlamentem potvrzen, následuje pak další postup.

5.4.1.2. Volba členů Evropské komise a Komise jako celku

Další krok záleží opět na Radě, která se dohodne se zvoleným předsedou EK a kvalifikovanou většinou zvolí osoby, které ji na posty budoucích eurokomisařů navrhy jednotlivé členské státy. Každý takto navržený kandidát pak absolvuje slyšení před

¹¹⁸ EP nebyl do procesu nominace a volby předsedy EK a tedy i celé EK zapojen od samého začátku, protože členové EK byli určováni členskými státy. Po podpisu Římských smluv roku 1957 vznikly tři oddělené „komise“, každá pro jiné společenství (tedy Vysoký úřad ESUO, Komise EHS a Komise EUROATOM). Tato situace byla vyřešena podpisem Slučovací smlouvy (1965), kdy vznikla jednotná EK, která pak potřebovala důvěru EP (více viz VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.). Ovšem na jmenování neměl EP pořád žádný vliv. V platnost byly uvedeny jen neoficiální dohody, podle kterých bylo např. předsednictvo EP konzultováno ohledně předsedy EK.

¹¹⁹ Další pak upravují články 105, 106 a 107 Jednacího řádu EP.

příslušným výborem EP.¹²⁰ Před samotným slyšením má možnost přednést projev, kterým nastíní budoucí práci, tento projev pak nesmí trvat déle než dvacet minut.

Po ukončení slyšení se na neveřejném jednání poradí příslušné výbory o způsobilosti daného kandidáta vykonávat svou funkci. Základním bodem slyšení je to, že EP bere během diskuze v potaz i demokratické cítění a evropanství příslušných kandidátů, stejně jako rovné postavení (zastoupení) mužů a žen. Pokud s kandidátem nesouhlasí, může být předseda EK požádán o to, aby byl vyměněn.¹²¹ Až se výbory, které vedly slyšení, dohodnou na konečném závěru o kandidátovi, je tento závěr postoupen Konferenci předsedů a Konferenci předsedů výborů, které mohou prohlásit slyšení za ukončené.

Je-li slyšení ve výborech v EP skončené a námitky prohlášené za vyřízené, může se přistoupit k hlasování o EK. EP nemá pravomoc odmítnout jednotlivé komisaře zvlášť (při slyšení ve výborech ale mohou být „nekompetentní“ kandidáti vyměněni)¹²² – musí se hlasovat o Komisi jako celku. Při hlasování o důvěře Komisi musí být přítomni zástupci Rady. Než se přistoupí k hlasování, učiní předseda EK prohlášení, ve kterém informuje EP o cílech „své“ komise a o jejích prioritách (v podstatě oznámí svůj politický program). Po tom, co předseda přednese svůj projev, následuje rozprava, po jejímž ukončení se přistoupí k hlasování. Hlasuje se podle jmen a pro souhlas (nebo nesouhlas) s Komisí se musí získat většina všech hlasů. Jestliže EP odmítne dát EK důvěru, musí Rada spolu s předsedou EK nalézt nové kandidáty. Pokud EK důvěru dostane, jmenuje Rada její členy kvalifikovanou většinou.

5.4.1.3. Možnost vyslovit Evropské komisi nedůvěru

Od vzniku Shromáždění ESUO existovala možnost vyslovit nedůvěru Vysokému úřadu pouze tehdy, když předkládal zprávu o své činnosti. Naproti tomu Komisi EHS a Komisi EUROATOM mohl EP vyslovit nedůvěru kdykoliv chtěl. Slučovací smlouvy pak

¹²⁰ Tzv. „grilování“ probíhá podle následujících pravidel: každý kandidát musí být vyslyšen ve výboru (či výborech), který se zabývá oblastí, kterou bude mít budoucí komisař na starosti. Pokud se portfolio komisaře dotýká více oblastí, stanoví Jednací řád pro tuto možnost to, že grilování vedou ty výbory, do jejichž pravomocí příslušná oblast spadá, nebo pokud se oblast působnosti komisaře dotýká jen okrajově dalších oblastí, jsou přítomny i jiné výbory, ale slyšení vede hlavní výbor. Toto slyšení musí být veřejné.

¹²¹ Nebo aby mu byla přiřazena jiná funkce v rámci EK (jiná oblast, ve které je kandidát podle europoslanců „schopnější“).

¹²² Záleží zde hlavně na stanovisku předsedy EK, který může navrženého komisaře „odstranit“, ale také nemusí. Pokud jsou proti některému z kandidátů velké námitky, většinou je předseda vyslyší a kandidát je vyměněn. Předseda tak snižuje riziko, že „jeho“ komisi parlament neschválí. Peripetie při schvalování komisařů zažil také současný předseda EK, Portugalec José Manuel Barroso, kterému EP pohrozil neschválením komise ve dvou případech – za prvé kvůli Italovi Roccu Buttiglioni, za jeho výroky ohledně homosexuality a žen roku 2004 a ve druhém případě šlo o bulharskou kandidátku Rumianu Jelevu, kterou roku 2010 odmítli europoslanci schválit kvůli nejasné finanční situaci jejího manžela.

zavedly jednu komisi a tedy i možnost vyjádřit jí nedůvěru když k tomu bude důvod a tyto dohody platí bez jakékoliv změny dodnes.

Současný postup vyslovení nedůvěry EK je uveden v 201. článku ZES a podrobněji rozpracován ve článku 107 Jednacího řádu EP.

Postup, kterým se udělení nedůvěry odehrává je následující:

- 1) Aby bylo možno vyslovit EK nedůvěru, musí být shromážděno nejméně jedna desetina hlasů.¹²³
- 2) Poté co je návrh doručen předsedovi EP, musí být neprodleně oznámen všem poslancům, stejně ho pak musí zaslat i EK.
- 3) Rozprava o návrhu na vyslovení nedůvěry se může konat až dvacet čtyři hodin poté, co je návrh sdělen poslancům.
- 4) Hlasování o vyslovení nedůvěry EK se ale koná až za dva dny po ukončení rozpravy o návrhu na vyslovení nedůvěry (hlasuje se tedy až tři dny poté, co byl návrh doručen předsedovi EP).
- 5) Při hlasování se hlasuje podle jmen a veřejně.
- 6) Návrh na vyslovení nedůvěry je přijat, jestliže jsou pro dvě třetiny odevzdaných hlasů, které musí zároveň představovat většinu všech poslanců.
- 7) Podle jednacího řádu je pak výsledek hlasování oznámen jak předsedovi EK, tak i předsedovi Rady.

Možnost odvolat EK jako celek je tak nepochybně velmi mocným nástrojem a je jisté, že tato možnost „donutila“ EK k větší spolupráci s EP.¹²⁴ Tato kontrola exekutivy EU je účinným prostředkem k zajištění demokracie na úrovni EU, ačkoliv právem odvolat někoho z funkce disponuje EP jen v tomto případě.

Na konec bych zmínil, že nikdy k odvolání Evropské komise nikdy nedošlo, ačkoliv Evropský parlament už několikrát inicioval vznik výboru, který měl sporné aktivity Evropské komise prošetřit.¹²⁵ Lisabonská smlouva pak do procedury na vyslovení nedůvěry téměř nijak nezasahuje.

¹²³ Myslí se jedna desetina hlasů ze všech poslanců Evropského parlamentu. Pokud se toto povede, předává se výsledný dokument předsedovi EP s označením *návrh na vyslovení nedůvěry*. V tomto návrhu na vyslovení nedůvěry také musí být zdůvodněno, proč je vůbec předkládán.

¹²⁴ FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

¹²⁵ Návrhy na zřízení zvláštního výboru byl předložen poprvé roku 1972 a od té doby se tak stalo celkem desetkrát. Mediálně nejznámějším případem je vyšetřování Komise, kterou vedl bývalý premiér Lucemburska Jacques Santer. V tomto případě ale ani Komise na hlasování o vyslovení nedůvěry nečekala, a jakmile byla zveřejněna zdrcující kritika její práce, podala hromadnou demisi. Možnost vyslovit Evropské komisi nedůvěru má také Evropský parlament v případě, že Evropská komise nespolupracuje s vyšetřovacími výbory Evropského parlamentu.

5.4.1.4. Interpelace Evropské komise

Právo interpelace EP vůči EK upravuje článek 197 ZES, který ve svém třetím odstavci praví: „Komise odpovídá ústně nebo písemně na otázky, které jí položí Evropský parlament nebo jeho poslanci.“¹²⁶ Podrobněji pak interpelace upravují články 115, 116 a 117 Jednacího řádu EP.

Otázky k ústnímu zodpovězení s rozpravou, které může předkládat výbor, politická frakce nebo nejméně čtyřicet poslanců, se předkládají předsedovi EP, který je dále předá Konferenci předsedů. Ta pak stanoví časový rozvrh na pokládání otázek, přičemž EK musí být o otázce informovaná alespoň týden dopředu. Během schůze pak má tazatel na položení otázky pět minut, po kterých se slova ujímá reprezentant EK. Po jeho vystoupení pak následuje rozprava. Během otázek, které se pokládají v rámci tzv. „hodiny otázek“,¹²⁷ může každý poslanec položit jen jednu otázku (za měsíc). O jejím pořadí a přípustnosti rozhoduje předseda EP. Je však třeba zdůraznit, že každý poslanec může položit dvě doplňující otázky. Pro odpovědi na takto položené otázky mají členové EK vyhrazeno devadesát minut. Pokud není na některou položenou otázku čas, je tato zodpovězena písemně. Poslední možností na kladení otázek, je možnost podávat otázky písemně.¹²⁸ Právo podávat tyto otázky má každý poslanec jednou měsíčně, přičemž ručí za jejich obsah. Otázky, které mají prioritu, musí být zodpovězeny do tří týdnů ode dne, co je EK obdržela. Jiné otázky jsou zodpovězeny do šesti týdnů. Jestliže Evropská komise nestihne na položenou otázku ve stanovené době odpovědět, může být tato otázka položena při dalším zasedání Evropského parlamentu.

5.4.1.5. Nespecifikovaná práva vůči Evropské komisi

Do této oblasti bych zahrnul především zprávy, které je EK na základě ZES povinna EP předkládat. Jedná se hlavně o *Souhrnnou zprávu*, kterou musí EK předkládat každý rok měsíc před zahájením zasedání EP (článek 212 ZES). Tuto Souhrnnou zprávu musí EP projednat na veřejném hlasování (článek 200 ZES). Podle článku 145 ZES pak musí EK v Souhrnné zprávě věnovat zvláštní kapitolu sociální situaci v EU a EP může po EK žádat, aby o sociálních podmínkách vypracovala i jiné zprávy.

Dále je EK povinna předkládat EP zprávu o boji proti podvodům v oblasti finanční politiky (článek 280 ZES). Množství zpráv, které EK předkládá EP je zahrnuto v *Dohodě*

¹²⁶ BLAHOŽ, Josef – KLÍMA, Karel – SKÁLA, Josef. *Ústavní právo Evropské unie*. Dobrá Voda, 2003. ISBN 80-86473-48-1. s 699.

¹²⁷ Tento způsob interpelace byl zaveden roku 1973. Doba, kterou vymezí Konference předsedů EP, vyhrazená pro otázky EK se koná na každém zasedání. Pro předsedu EK a členy Komise pak může být vyhrazen i specifická doba.

¹²⁸ Tyto otázky a odpovědi na ně se zveřejňují v Úředním věstníku EU.

mezi Evropským parlamentem a Komisí o postupech pro provádění rozhodnutí Rady 1999/468/ES o postupech pro výkon o prováděcích pravomocí svěřených Komisi, ve znění rozhodnutí 2006/512/ES, která je součástí Jednacího řádu EP (Příloha XIII). Jedná se například o informování EP ohledně provádění rozpočtu, odpovědi na otázky ohledně návrhu prováděcích opatření a zprávy o legislativní iniciativě EP.

EK má také povinnost informovat EP ohledně situace ve druhém (předseda EK pravidelně informuje EP o vývoji Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU; článek 21 SEU) a třetím pilíři (oblast vnitra a justice; článek 39 SEU).

5.4.2. Vztah Evropského parlamentu vůči Radě

Ve srovnání vztahu EP vůči EK a naopak, jsou pravomoci vůči Radě téměř minimální. Zde je ovšem nutno zdůraznit, že EK je výkonnou mocí EU a její pozice byla do smluv implementována už od samého začátku. Rada vznikla až jako výsledek integrace k prosazování národních zájmů a její kontrola záleží na členských státech, které do ní vysílají zástupce.¹²⁹

Právem EP je od roku 1973 možnost podávat otázky Radě, jejichž průběh je stejný jako při podávání otázek EK. Jediný rozdíl je v tom, že Radě se musí otázka zaslat tři týdny před zasedáním EP, na němž má být otázka zodpovězena, na rozdíl od EK, kde k tomuto stačí týden jediný. Otázky k ústnímu zodpovězení s rozpravou v tomto případě předkládá předseda vlády státu, jenž zrovna předsedá Radě. Premiér předsednické země tak zodpovídá v EP otázky na začátku předsednictví, kdy nastíní jeho program a na konci předsednictví, kdy zhodnotí jeho průběh.¹³⁰

Vůči Radě může být zřízen i vyšetřovací výbor (článek 193 ZES) a podle článků 21 a 39 SEU pak Rada informuje EP o politice lidských práv a o zahraniční politice EU. Další článek ZES (197) stanoví, že EP musí vyslechnout Radu, ale podle podmínek, které si ona sama stanoví ve svém jednacím řádu. Podle článku 121 Jednacího řádu EP pak mohou být Radě podávány návrhy doporučení týkající se věcí z V a VI kapitoly SEU.¹³¹ Navíc členové Rady mohou být přítomni při hlasování o důležitých legislativních aktech, stejně jako dvakrát za předsednictví se zúčastní zasedání vybraných výborů.

¹²⁹ Dalším vysvětlením, proč není kontrola Rady v rukou EP je i samotné složení Rady a způsob jejího řízení. Šestiměsíční princip rotace předsednictví je krátký na „seznámení“ EP s předsedou Rady a způsobuje tak komplikace při jednáních, protože poslanci doslova každou chvíli jednají s někým jiným.

¹³⁰ BLAHUŠIAK, Igor. *Právomoci Evropského parlamentu – diplomová práce*. Brno, 2007.

¹³¹ Tento návrh doporučení může předat politická skupina nebo nejméně čtyřicet poslanců. Týká se Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

EP tedy nemá vůči Radě žádné kontrolní pravomoci a jedinou možnost, jak ovlivnit její chování je možnost *žaloby na nečinnost*, kterou může podat podle článku 232 ZES a předkládá se ESD.¹³²

5.4.3. Vztah Evropského parlamentu vůči jiným orgánům a institucím EU

Pravomoci vůči jiným institucím než jsou Rada a EK se postupně zvyšovali, a toto postupné zvyšování pak staví EP na roveň postavení národních parlamentů. V této kapitole jsou vyjmenovány jen pravomoci EP vůči, z mého hlediska, nejdůležitějším institucím EU.

5.4.3.1. Evropská rada

Jelikož je Evropská rada specifickým orgánem na úrovni EU¹³³, jsou vztahy mezi ní a EP a pravomoci EP vůči ní ještě menší, než je tomu ve srovnání s Radou. Vzhledem k výjimečnému postavení Evropské rady tak jednotlivé smlouvy neposkytují EP žádnou možnost kontroly a omezují se pouze na možnosti vzájemné konzultace. Vztah EP vůči Evropské radě je tak založen víceméně na vzájemných dohodách.

Předseda Evropského parlamentu má právo vystupovat na summitech Evropské rady a informovat její členy o názorech europoslanců na jednotlivé závažné otázky, které Evropská rada projednává (projevem předsedy Evropského parlamentu fakticky začíná zasedání Evropské rady).

Evropská rada pak má povinnost podle článku 4 odstavce 3 SEU předat Evropskému parlamentu písemnou zprávu o průběhu jednání a o dosažených výsledcích. Navíc mají europoslanci právo klást na zasedání, které se koná po skončení zasedání Evropské rady, jejímu předsedovi otázky.

5.4.3.2. Evropský ombudsman

Právo volit evropského veřejného ochránce lidských práv (dále EO) získal EP až díky Maastrichtské smlouvě a jejímu článku 195. Jeho jmenování, výkon funkce a odvolání pak upravuje Jednací řád EP v Hlavě IX (články 204, 205 a 206) a Příloze XI. Volba ombudsmana záleží zcela na EP, nezasahuje do ní jiný orgán EU.

¹³² Tuto možnost má ale kterýkoliv orgán EU a členský stát a žaloba se může týkat kterékoliv instituce EU (tedy i EP). Za „nečinnost“ se považuje to, když příslušný orgán nejednal po dobu dvou měsíců od upozornění na svou nečinnost.

¹³³ Podle článku 7 ZES (jsou zde vyjmenovány orgány společenství) není Evropská rada institucí EU. Jde v podstatě o mezivládní orgán, který tvoří vrcholní představitelé členských států (hlavy států nebo vlády plus ministři zahraničí) a předsedy EK, kteří se několikrát ročně scházejí na setkáních, summitech, kde nastiňují základní otázky ohledně vývoje situace EU a dávají rozhodnutí o směřování EU a iniciují její další integraci.

Předseda EP vyzývá na začátku volebního období k předložení nominací na funkci EO, přičemž každý kandidát musí mít podporu alespoň čtyřiceti europoslanců z nejméně dvou třetin států.¹³⁴ Volba je dvoukolová, v každém kole je pro zvolení nutná většina odevzdaných hlasů. Pokud není zvolen žádný kandidát, rozhoduje se ve třetím kole, do kterého postupují dva nejúspěšnější kandidáti z druhého kola. V případě rovnosti hlasů je za EO zvolen věkem nejstarší kandidát.

EO může přijímat stížnosti od občanů EU na nesprávné chování institucí. Pokud stížnost obdrží, provede vlastní šetření a výsledek oznámí EP. O výsledcích svého šetření pak podává EO každý rok zprávu EP (článek 195, odstavec 3 ZES). Na žádost jedné desetiny poslanců EP může být EO postaven před tajné hlasování „o důvěře“ a pokud je pro většina hlasů může být Evropský ombudsman odvolán ze své funkce Soudním dvorem (pokud ovšem sám neodstoupí).

5.4.3.3. Evropská centrální banka

Vztah Evropského parlamentu vůči Evropské centrální bance upravují články 112, 113 a 114 ZES, stejně jako články 109, 113 a 118 Jednacího řádu EP.

EP musí být konzultován ohledně nominací na funkci prezidenta, viceprezidenta a dalších čtyř členů Výkonné rady ECB. Všichni jsou nominováni na doporučení Rady, která předloží kandidáty k projednání EP. Tam se před příslušným výborem koná slyšení daných kandidátů a výbor pak sdělí svou souhlas (případně nesouhlas) s tím, zdali má být kandidát schválen. Pokud je kandidát odmítnut, je Rada požádána o sdělení nové nominace na tuto funkci v ECB.

Prezident Evropské centrální banky pak předkládá Evropskému parlamentu výroční zprávu o činnosti Evropského systému centrálních bank,¹³⁵ po které následuje rozprava a nejméně čtyřikrát ročně se účastní schůzí příslušného výboru. Jednání EP se pak mohou účastnit všichni členové Výkonné rady Evropské centrální banky (buď na vlastní žádost, nebo na žádost EP). Každý europoslanec má pak právo klást ECB písemné otázky, jež se předávají předsedovi příslušného výboru, který je pak podstoupí Evropské centrální bance. Pokud není otázka v čas zodpovězena, může se o ní rokovat na další schůzi příslušného výboru spolu s prezidentem Evropské centrální banky.

¹³⁴ Nominování kandidáti pak mohou být vyslyšeni před příslušným výborem; na tato slyšení mají přístup všichni poslanci.

¹³⁵ Tento systém je tvořen Evropskou centrální bankou a centrálními bankami členských států (článek 107, odstavec 1 ZES).

5.4.3.4. Účetní dvůr

Pravomoci EP vůči Účetnímu dvoru¹³⁶ jsou uvedeny ve člancích 247 a 248 ZES, v Jednacímu řádu EP pak ve člancích 108 a 112.

Účetní dvůr se skládá z jednoho zástupce z každého členského státu, kteří jsou jmenováni Radou po konzultaci s EP na šest let. Kandidáti nejdříve vystoupí před příslušným výborem, který je podrobí výsledku ohledně jejich znalostí. O každém nominovaném kandidátovi tajně hlasuje daný výbor zvlášť a posléze své rozhodnutí předá EP. Ten pak hlasuje zvlášť o každém kandidátovi, který je schválen, pokud získá většinu hlasů. V opačném případě je Rada požádána, aby předložila nominaci na nového kandidáta.

Účetní dvůr předkládá každoročně EP výroční zprávu, navíc předseda Účetního dvoru může být požádána, aby přednesl stanoviska Účetního dvoru a připomínky ohledně udělování absolutoria a rozpočtové kontroly EP. Taktéž může před EP nastínit pracovní plán Účetního dvora.

5.4.3.5. Kontrolní pravomoc vůči Agenturám EU, Hospodářskému a sociálnímu výboru a vůči Výboru regionů

Agentury jsou zřizované pro pomoc vládním institucím (v případě EU tedy pro EK a Radu). Jejich rozvoj souvisí s neustálým zvyšováním pravomocí EU, jsou zřizovány na návrh EK a schvalovány Radou. Vztah EP k agenturám je upraven článkem 126 Jednacího řádu EP.

EP může do některých agentur jmenovat členy dozorcích rad (např. do *Evropské agentury pro životní prostředí*) a má právo některým agenturám podávat žádosti. Tyto žádosti se musejí týkat problematiky, která spadá do pravomocí agentury, a jsou předsedou příslušného výboru agentury podstoupeny. Navíc od členů, které EP do agentur jmenuje, se očekává, že zde budou prosazovat názory parlamentu. Tito členové také navštěvují příslušné výbory a podávají zde zprávy o činnosti dané agentury. Výbory mohou do agentur jednou za dva roky vyslat tříčlenný tým inspektorů.¹³⁷

Pravomoci vůči Hospodářskému a sociálnímu výboru a vůči Výboru regionů se vztahují pouze na oblast konzultací a upravují je články 124 a 125 Jednacího řádu EP. Kterýkoliv výbor EP může požádat o konzultace v otázkách obecné i specifické povahy.

¹³⁶ Založen roku 1975 podle druhé smlouvy o rozpočtových ustanoveních, jeho hlavním úkolem je dohlížet na kontrolu účetnictví a přezkoumávání příjmů a výdajů EU, stejně jako jejich subjektů (více viz ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-682-2. s 158-160).

¹³⁷ BLAHUŠIAK, Igor. *Pravomoci Európskeho parlamentu – diplomová práca*. Brno, 2007. Další informace k jednotlivým agenturám viz ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-682-2. s 171-195.

Výbor, který otázku pokládá, také stanoví lhůtu pro její zodpovězení. Pokud je žádána konzultace, schvaluje ji EP bez rozpravy.

5.4.4. Pravomoc Evropského parlamentu v oblasti soudní kontroly práva

EP se může podle dohod obrátit na ESD, aby dosáhl případné revize základního práva a jeho správnou aplikaci.

Jednotlivé smlouvy pak dávají EP následné pravomoci:

- 1) *Žaloba na neplatnost* – pro EP zavedená článkem 230 ZES, dává mu právo obrátit se na ESD, aby se vyjádřil k právní platnosti aktu. Podle článku 230 ZES je tedy možno přezkoumávat právní platnost aktů, které vydávají instituce EU. EP z počátku neměl právo obracet se na ESD přímo, ale jen prostřednictvím EK nebo jednotlivců. Toto změnil ESD rozhodnutím C-70/88¹³⁸, kdy připustil, že EP může podávat žaloby k ochraně svých práv. Právně to pak potvrdila SEU a Smlouva z Nice pak dala EP postavení „privilegovaného žalobce“ (tzn. může žalovat pro neplatnost kterýkoliv akt komunitárního práva, ne jen ty akty, které slouží k ochraně práv EP).
- 2) *Žaloba na nečinnost* – upravená článkem 232 ZES. EP může podat žalobu na nečinnost na jakýkoliv orgán, který má za úkol jednat, ale do dvou měsíců po upozornění je nečinný. Žaloba může být podána v případě, že nečinnost ohrožuje celou EU. Tuto žalobu ovšem může podat i EK a Rada na EP. Parlament ale podává žalobu na nečinnost jen minimálně.¹³⁹
- 3) Podle článku 300 ZES si může EP v případě mezinárodní dohody¹⁴⁰ vyžádat posudek či stanovisko ESD, zda je daná smlouva v souladu s právem EU.

Dalším právem EP je tzv. *právo intervenovat ve věci*, které jej ospravedlňuje účastnit se jednání ESD a podpořit v něm jednu ze stran, které spolu vedou spor. Jelikož toto právo neměl pořad (týkalo se ostatních institucí ES), obrátil se na ESD, který mu ho udělil.¹⁴¹

Toto ustanovení pak EP promítl do svého Jednacího řádu, konkrétně do článku 128.

EP tak zkoumá právní a prováděcí předpisy EU (podle lhůt stanovených smlouvami), aby zajistil dodržování smluv, především těch, které se týkají postavení Evropského

¹³⁸ European Parliament v. Council (Chernobyl) [1990] ECR I-2041.

¹³⁹ Zřejmě nejznámějším sporem mezi EP a jiným orgánem EU, v tomto případě s Radou, je žaloba pro nečinnost Rady v dopravní politice (13/83).

FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

¹⁴⁰ „Mezinárodní dohodou“ se v tomto případě rozumí dohodě mezi EU a jiným subjektem, který není součástí Unie.

¹⁴¹ BLAHUŠIAK, Igor. *Právní moc Evropského parlamentu – diplomová práce*. Brno, 2007.

parlamentu v Evropské unii. Žalobu k Evropskému soudnímu dvoru podává v tomto případě předseda EP a to až poté, co se některý z výborů rozhodne, že došlo k porušení práva (žaloba může být parlamentem zrušena, pokud se proti ní vysloví většina hlasů poslanců). EP před ESD zastupuje jeho předseda, který má povinnost předkládat připomínky podle výboru, z jehož podnětu byla žaloba podána a jestliže tak nečiní, vloží se do této situace Konference předsedů. Pokud se ta domnívá, že by EP neměl akt napadat, musí se o tomto rozhodnout při hlasování v plénu.

5.5. Pravomoci Evropského parlamentu v oblasti lidských práv, zahraniční a bezpečnostní politiky, v oblasti vnitra a spravedlnosti

5.5.1. Oblast lidských práv

Pravomoci EP v oblasti lidských práv se týkají hlavně již výše zmíněného petičního práva a práva volit EO. Dalším významným právem se pak zabývá článek 7 SEU. Ten stanoví, že členskému státu, který porušil zásady EU (hlavně svobodu vyjadřování, náboženství, demokracii, právní stát, lidská práva a svobody; viz článek 6, odstavec 1 SEU) může být pozastaveno členství.¹⁴² Členství může být pozastaveno poté, co Rada jednomyslně na návrh EK nebo jedné třetiny členů EU a se souhlasem EP¹⁴³ prohlásí, že došlo k porušení základních práv. Potom může být kvalifikovanou většinou Rady členství pozastaveno. Stát může být „přijat zpět“ až poté, co pomínou důvody k pozastavení jeho členství. V tomto případě také musí souhlasit EP a stejně jako při pozastavování členství i zde musí být pro dvě třetiny odevzdaných hlasů, které tvoří většinu všech poslanců.

5.5.2. Oblast zahraniční a bezpečnostní politiky

Oblast zahraniční a bezpečnostní politiky a její vztah k EP upravují články 21 SEU a články 92 až 98 Jednacího řádu EP.

Podle článku 21 SEU musí být EP informován (konzultován) o základním průběhu Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku musí po svém jmenování předstoupit před příslušný výbor a zodpovídat jeho otázky (Jednací řád EP, článek 92). Vysoký představitel pak navíc musí čtyřikrát ročně předstoupit

¹⁴² Termínem „pozastavení členství“ se rozumí to, že se státu zruší jistá pravidla, která pro něj vyplývají z jednotlivých smluv. Jde hlavně o možnost zamezení hlasování v Radě, přičemž povinnosti, které vyplývají ze smluv, musí stát nadále plnit.

¹⁴³ Rada musí rozhodnutí předat EP spolu s připomínkami dotčeného státu. Pozastavení členství řeší v EP příslušný výbor a rozhodnutí EP pak probíhá na základě jeho práce. Výbor také musí zajistit, aby byl EP dostatečně informován a Rada musí průběžně podávat informace o tom, jak kauza pokračuje. EP pak může dávat Radě doporučení, které vypracuje příslušný výbor se souhlasem Konference předsedů (článek 102 Jednacího řádu EP).

před EP s prohlášením a taktéž čtyřikrát ročně se musí zúčastnit zasedání příslušného výboru. O vývoji zahraniční politiky EU pak musí být EP pravidelně informován jak předsedou Rady, tak i předsedou EK. EP pak má právo interpelovat Radu a dávat jí doporučení, Rada (příp. její zástupce) a Vysoký představitel se pak mohou účastnit každé rozpravy o zahraniční politice v EP.

5.5.3. Oblast vnitra a spravedlnosti

Tuto oblast pokrývá článek 39 SEU a články 99, 100 a 101 Jednacího řádu EP.

EP musí být konzultován před přijetím rozhodnutí, které jsou vypracována za účelem sbližování zákonů zemí EU, stejně jako dohod, které pak Rada doporučí státům k přijetí (článek 34 SEU). Stejně jako v předchozí kapitole musí být EP konzultován a pravidelně informován předsedou Rady a EK o probíhajících jednáních v oblastech třetího pilíře. EP také může dávat Radě doporučení a interpelovat ji, každý rok se koná o pokroku v této oblasti konference.

6. ČLENOVÉ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V této kapitole se zaměřím především na poslance, kteří byli zvoleni za Českou republiku, na způsob jejich volby a jejich právní postavení v rámci EU.

6.1. Vznik mandátu v Evropském parlamentu

Zákon o způsobu volby europoslanců schválil Parlament ČR 18. února 2002. V zásadě se systém voleb do EP podobá způsobu, který se používá pro volby do Poslanecké sněmovny ČR. Rozdílem je to, že celá ČR tvoří jediný volební obvod, pravděpodobně proto, že počet europoslanců je o hodně menší (22) než počet poslanců ČR (200).¹⁴⁴

Volby se konají vždy v pátek a sobotu, což je v souladu s *Aktem o přímých a všeobecných volbách poslanců Shromáždění*, jež ve svých stanovách obsahuje nařízení o tom, že volby se mohou konat i ve více dnech, aktivní volební právo pak mají občané EU starší 18 let. Podle českého zákona se voleb může zúčastnit i ten občan členského státu, který na území ČR pobývá nejméně 45 dnů (je veden v evidenci obyvatelstva) a nebylo mu odebráno právo volit (například pro nesvéprávnost).

<i>Jméno</i>	<i>Politická strana (ČR)</i>	<i>Frakce v EP</i>	<i>Člen výboru</i>	<i>Náhradník ve výboru</i>
Jan Březina	KDU-ČSL	EPP	ITRE	REGI
Zuzana Brzobohatá	ČSSD	S&D	REGI	CONT
Milan Cabrnach	ODS	ECR	EMPL, ENVI	---
Andrea Češková	ODS	ECR	CONT, FEMM	AFCO
Robert Dušek	ČSSD	S&D	AGRI	LIBE
Hynek Fajmon	ODS	ECR	AGRI	BUDG
Richard Falbr	ČSSD	S&D	EMPL	REGI
Jiří Havel	ČSSD	S&D	BUDG	ITRE
Jaromír Kohlíček	KSČM	GUE-NGL	TRAN	AFET
Edvard Kožušník	ODS	ECR	IMCO	JURI
Jiří Maštálka	KSČM	GUE-NGL	JURI	ENVI
Miroslav Ouzký	ODS	ECR	ENVI	AFET, SEDE
Pavel Poc	ČSSD	S&D	ENVI	TRAN
Miloslav Ransdorf	KSČM	GUE-NGL	ITRE	INTA
Vladimír Remek	KSČM	GUE-NGL	BUDG	ITRE
Zuzana Roithová	KDU-ČSL	EPP	IMCO	LIBE, FEMM, SEDE
Libor Rouček	ČSSD	S&D	AFET	INTA, SEDE
Olga Sehnalová	ČSSD	S&D	TRAN	IMCO, CULT
Ivo Strejček	ODS	ECR	ECON	AGRI

¹⁴⁴ Vytvoření jednomandátových obvodů pro volbu do EP je v celé EU téměř pravidlem. Z 27 států má více než jeden volební obvod pouhých 6 zemí.

¹⁴⁵ Zdroj: Evropský parlament, stav k 5. 3. 2010. U frakcí v EP a výborů uvádím jejich anglickou zkratku. Pro význam zkratk u frakcí viz tabulka č. 5 (str. 23) a pro význam zkratk u výborů viz tabulka č. 3 (str. 16-17).

Evžen Tošenovský	ODS	ECR	ITRE	REGI
Oldřich Vlasák	ODS	ECR	REGI	TRAN
Jan Zahradil	ODS	ECR	INTA	DEVE, DROI

Právo být volen do EP má občan ČR starší 21 let a občan EU, který je na území ČR. V případě, že kandiduje ten, kdo není občanem ČR, platí pro něj stejná časová lhůta, jako když chce uplatnit aktivní volební právo. Kandidovat musí na listině strany, která je v ČR registrovaná a prokázat, že mu v jeho původní zemi nebylo odebráno volební právo. Po splnění podmínek kandidatury (ty si upravuje každý členský stát zvlášť) se může ucházet o místo europoslance.

Pro politické strany (kandidáty mohou navrhnout strany, hnutí a koalice) platí, že na kandidátní listinu mohou zapsat jen o třetinu více kandidátů, než kolik se volí europoslanců. Do EP se pak dostane strana (koalice), která získá minimálně 5 % hlasů od voličů.¹⁴⁶ Při přepočtu hlasů na jednotlivé mandáty v EP se v ČR používá metoda d'Hondtova dělitele.

Je třeba zmínit, že mandát europoslance vzniká na první schůzi EP a ne zvolením, tak jako je tomu v případě mandátu poslance Parlamentu ČR.

6.2. Neslučitelnost mandátu europoslance s funkcemi v ČR a EU

Podle druhého článku Jednacího řádu vykonávají poslanci svůj mandát nezávisle, přičemž nejsou vázáni žádnými pokyny. Podmínky pro výkon funkce europoslance si pak EP podle článku 190, odstavce 5 ZES, stanoví sám s jednomyslným souhlasem Rady a po vyslyšení stanoviska EK. Mandát poslance není vázaný.

6.2.1. Neslučitelnost s funkcemi v ČR

Hlavním pravidlem pro neslučitelnost funkcí je Ústava ČR a dále pak zákon o volbě europoslanců. Dualitní mandát, tedy možnost být poslancem jak českého, tak i evropského parlamentu, byl od počátku zrušen. Časově náročná práce v EP by znemožnila práci poslance v ČR, navíc zákaz dualitního mandátu byl odůvodněn i tím, aby byli europoslanci co nejčastěji přítomni v EP při hájení zájmů ČR.¹⁴⁷

Poslanec EP zvolený za ČR tedy nemůže být:

- člen vlády ČR;

¹⁴⁶ Tuto „uzavírací klauzuli“ doporučuje ve své rezoluci na návrh jednotného volebního systému z roku 1998 i EP, každá členská země má ale klauzuli stanovenou podle svých vlastních volebních pravidel (například Velká Británie tuto uzavírací klauzuli nemá).

¹⁴⁷ OUTLÝ, Jan. *Vybrané otázky volebního systému pro volby do Evropského parlamentu*. In: KLÍMA, Michal – BUREŠ, Jan (ed). *Kam kráčíš Evropská unie?*. Plzeň, 2005. ISBN 80-86898-30-X.

- prezident ČR (článek 22 Ústavy ČR);
- soudce;
- člen Parlamentu ČR (tedy ani poslanec ani senátor);
- státním zástupcem
- ombudsmanem
- další inkompatibilitu pak může stanovit zákon Parlamentu ČR.

6.2.2. Neslučitelnost s funkcemi v institucích EU

Hlavní parametry pro neslučitelnost funkcí upravuje Akt o přímých volbách a dále také jednotlivé smlouvy. Akt o přímých volbách pak neslučitelnost funkcí upravuje v článku 7, odstavec 1. Je třeba zdůraznit, že neslučitelnost funkcí na úrovni EU se neustále rozšiřuje, aby bylo dosaženo co největší nezávislosti europoslanců.

Na úrovni EU tedy poslance nemůže být:

- člen vlády státu EU;
- člen EK a ESD (tedy soudce, generální advokát a tajemník);
- od roku 2004 poslancem parlamentu členského státu;
- člen Výboru regionů a Hospodářského a sociálního výboru;
- člen Účetního dvora a Výkonné rady ECB;
- člen jakéhokoliv výboru, který byl vytvořen podle smluv a má na starosti správu finančních prostředků;
- člen Evropské investiční banky;
- veřejný ochránce lidských práv;
- zaměstnanec jakékoliv instituce EU.

Dá se očekávat, že s prohlubující se integrací EU se bude neslučitelnost funkcí i nadále prohlubovat. Je zde také možnost, že člen EP nebude smět vykonávat žádnou jinou funkci.

6.3. Ověřování platnosti volby a imunita

Ověřování platnosti volby je obsaženo v článku 3 Jednacího řádu EP.

Každý poslanec, který je zvolen do EP musí před tím, než se zúčastní prvního zasedání, učinit prohlášení, ve kterém oznámí, že splňuje podmínky pro zasedání v EP

(především jestli nezastává funkci, která je v rozporu s neslučitelností mandátu poslance).¹⁴⁸ Na základě výsledků voleb pak členské státy oznámí příslušnému výboru EP jejich výsledek a tento výbor pak ověří platnost mandátu europoslance.

Každý poslanec zůstává ve své funkci až do doby, kdy začne první zasedání nově zvoleného EP.

Mandát europoslance pak zaniká:

- vzdáním se mandátu;
- smrtí;
- neslučitelností funkcí podle článku 7 Aktu o přímých volbách;
- skončením volebního období;
- zbavením mandátu podle článku 13 odstavce 3 Aktu o přímých volbách.

Europoslanci také mají imunitu, která je uvedena v *Protokolu o privilegiích a imunitách*, který je připojen ke Slučovací smlouvě.¹⁴⁹ Podrobnosti o imunitě jsou pak uvedeny v článku 5, 6 a 7 Jednacího řádu EP.

Žádosti o zbavení imunity předkládá členský stát a prošetřuje je příslušný výbor, předtím je tato žádost oznámena celému EP. Tento výbor pak provádí šetření ohledně návrhu na zbavení imunity a je oprávněn žádat orgán, který o zrušení imunity požádal, o doplňující informace. Šetření výboru se musí zúčastnit i poslanec, o něhož se jedná, a který má také právo se k tomuto řízení vyjádřit. Až výbor skončí se svým šetřením, je celá tato žádost předložena plénu, kde se o ní bez rozpravy hlasuje.¹⁵⁰ Výsledek hlasování oznámí předseda EP orgánu členského státu, který o zbavení imunity požádal.

¹⁴⁸ Toto prohlášení musí být učiněno nejpozději šest dní před začátkem prvního zasedání EP. Jestliže se zjistí, že zvolený poslanec zastává funkci, která je neslučitelná s výkonem mandátu, je jeho místo považováno za uvolněné. O uvolnění místa informuje předseda EP plénum.

¹⁴⁹ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-680-80.

¹⁵⁰ Hlasování o zbavení imunity je sice bez rozpravy, ale ke zprávě, kterou předložil výbor o svém šetření, se rozprava konat může. Ovšem s tím, že této debaty se nesmí účastnit poslanec, o jeho zbavení imunity se jedná.

7. ZÁVĚR

Už od svého vzniku roku 1952 plnilo Společné shromáždění ESUO roli, která měla ve sjednocující se Evropě velký význam. Tento význam se pak nadále zvětšoval s tím, jak pokračovala integrace. Od pouhého poradního shromáždění, které mělo jen nepatrné pravomoci, se v průběhu let dostalo na pozici, ze které může ovlivňovat politickou situaci v celé Evropě, respektive v celé Evropské unii.

Společné shromáždění bylo zřízeno proto, aby se výkonné orgány ESUO dostali alespoň pod nějakou kontrolu. „Zakladatelé“ ESUO, Jean Monnet a Robert Schuman, pak předpokládali, že se toto společenství postupně přemění na plnohodnotnou federaci, jejímž zákonodárným orgánem pak bude Společné shromáždění. Jenže národní politici nechtěli předávat své pravomoci nadnárodním orgánům a poradní ráz shromáždění tak byl určen. Toto bylo potvrzeno ještě tím, že členy shromáždění nevolili občané členských států, ale poslanci národních parlamentů, na jejichž vůli pak bylo celé Společné shromáždění postaveno. Jedinou významnější pravomocí této instituce pak byla možnost vyslovit Vysokému úřadu ESUO nedůvěru při předkládání závěrečné zprávy, kdy mohl být Vysoký úřad odvolán.

Už od začátku se také projevoval jeden z nedostatků dnešního Evropského parlamentu, a to nadhodnocení malých zemí (zemí s malým počtem obyvatelstva) oproti velkým státům. Tento deficit byl zachován až do dnešních dnů, kdy rozdíly mezi největším a nejmenším státem jsou velmi zřetelné.

Po podpisu „Římských smluv“ roku 1957, kdy byla prohloubena integrace a založena další dvě společenství – konkrétně EHS a EUROATOM na sebe růst pravomocí nenechal dlouho čekat. Kromě vzrůstu členů získalo Společné shromáždění další pravomoci ve vztahu k exekutivě jednotlivých společenství. Tyto pravomoci pak byly zvýšeny přijetím Slučovací smlouvy roku 1965 (platná od roku 1967), protože dosud existující společenství byla spojena do jednoho Evropského společenství.

Velký význam měly pro Společné shromáždění (které se začalo nazývat Evropský parlament) první přímé volby, které se konaly v červnu 1979. Poslanci tak přestali být zástupci parlamentů teď už devíti států, ale stali se reprezentanty občanů integrující se Evropy. Pro Evropský parlament pak měly přímé volby další důsledek v tom, že byla nejen zvýšena jeho legitimita, ale díky přímým volbám se také začalo uvažovat o dalším posílení jeho pravomocí. Především v oblasti soudnictví, kdy získal právo obracet se na ESD, ale také (a to je hlavní) v oblasti rozpočtové kontroly a plnění rozpočtu. Toto posilování pravomocí

však nebylo vázáno dohodami, a proto došlo v osmdesátých a devadesátých letech k dalšímu růstu pravomocí, tentokrát smluvně závaznému.

Od konce dvacátého století je tak Evropský parlament rovnomocnou institucí ve vztahu k ostatním orgánům EU. Přijetí Lisabonské smlouvy pak znamená další posílení pravomocí EP, což je pro tento jediný volený orgán EU jistě pozitivní.

V souvislosti s růstem pravomocí pak bylo přistoupeno k zřizování vlastních parlamentních orgánů, které mají za úkol tuto instituci řídit. Nejvýznamnější z nich pak je jistě Předseda Evropského parlamentu, kterého volí poslanci podle stranického klíče. Od něho jsou pak odvozeny další orgány, jako je Předsednictvo EP a dále pak Konference předsedů politických frakcí. Předsednictvu EP je pak k dispozici Sekretariát Evropského parlamentu, který má na starosti organizační strukturu a je tvořeno několika podřízenými ředitelstvími.

Největší nevýhodou pro práci poslance Evropského parlamentu je pak jistě náročnost (především časová) jeho práce. S postupující integrací byla ustanovena tři sídelní města EP, který je tak neustále putující institucí. V každém městě se koná jiné zasedání a neustálé přesouvání celého štábu europoslanců a jejich asistentů je pak finančně velmi náročné. Tento problém není vyřešen ani v Lisabonské smlouvě a EP se tak bude neustále přesunovat mezi Bruselem a Štrasburkem.¹⁵¹

Od přímých voleb pak zaznamenaly růst politické strany na evropské úrovni, jejichž zástupci začali zasedat v lavicích EP. Tyto strany jsou pak důležitým vodítkem k prosazování legislativy a dalších návrhů v EP. V průběhu několika let se dvěma hlavními stranami v EP stala Evropská lidová strana a socialisté, jejichž zástupci se také podle „koaličních“ dohod střídají každého dva a půl roku v křesle Předsedy EP.

Největší vývoj pak ale zaznamenaly kompetence Evropského parlamentu, které se od jeho založení neustále zvyšovaly. Podle mého názoru je nejdůležitější pravomocí EP ta, která se týká rozpočtu – tedy jeho schvalování či zamítání. V tomto se EP stal důležitým, dalo by se říci nepostradatelným orgánem, protože bez jeho souhlasu nemůže rozpočet platit. Lisabonská smlouva pak roli EP v procesu přijímání rozpočtu jen posílila a fakticky jej zrovnoprávnila s Radou, která měla v přípravě a schvalování rozpočtu dříve velkou roli.

Jakožto zákonodárce má EP deficit v tom, že nemůže přijímat vlastní návrhy zákonů a v této oblasti je prakticky závislý na Evropské komisi, která má při přípravě legislativních aktů EU hlavní slovo. I zde však dochází ke změnám a tzv. procedura spolurozhodování, při které má EP největší možnost ovlivnit legislativu se rozšiřuje na čím dále větší oblast a dnes

¹⁵¹ Třetím městem je Lucemburk, zde však sídlí jen Sekretariát EP.

už pokrývá většinu přijímané legislativy. Další procedury (souhlas, konzultace a spolupráce) jsou pak používány v přesně specifikovaných oblastech práva EU, jako je například přijímání nových států (procedura souhlasu) nebo společná zemědělská politika (procedura konzultace).

Kontrola exekutivy, tedy především Evropské komise, je pak dalším právem, které EP získal. I když mohl Vysokému úřadu ESUO vyslovit nedůvěru, toto právo bylo omezeno pouze na projednávání závěrečné zprávy. Dnes může EP vyslovit nedůvěru EK prakticky kdykoliv, samozřejmě že k tomuto právu se uchyluje pouze ve výjimečných případech, kdy EK hrubě zanedbá své povinnosti. Dalším právem EP je pak zcela samostatně volit Evropského ombudsmana, který má na starosti ochranu práv občanů EU. Své kontrolní pravomoci pak může EP uplatnit i vůči dalším institucím EU (například vůči Evropské centrální bance, Účetnímu dvoru, apod.).

Poslanci Evropského parlamentu, kteří byli zvoleni v ČR, pak mají možnost se plně zapojit do práce na postupující integraci EU. 22 našich zástupců reprezentuje ČR a s většími i menšími úspěchy se účastní práce ve výborech EP a při hlasování. Zde je nutno podotknout, že poslanci (nejen z ČR) většinou nehlasují podle své národnostní příslušnosti, ale podle své politické orientace.

Lisabonská smlouva pak znamená další posílení role Evropského parlamentu na poli evropské politiky. EP se během integrace Evropy změnil z poradního shromáždění na plnoprávný parlament, jehož pravomoci se téměř rovnají pravomocem zákonodárných sborů jednotlivých zemí. Je celkem jisté, že další posilování pravomocí na sebe nenechá dlouho čekat a jediná instituce Evropské unie, která je volena občany tak dále posílí svou legitimitu a zajistí demokratickou kontrolu ostatních orgánů EU.

8. RESUME

European Coal and Steel Community were founded in 1952 and Common Assembly was established in same year. The Common Assembly was important part of new Europe since his established. They have not many competencies although; it was a “discussion assembly”, which haven’t any legislative powers. The only important competence was a control a High Authority.

Treaties of Rome crated two new Communities – European Economic Community and European Nuclear Energy Community, which means a great grow authority of Common Assembly. Common Assembly was renamed to “European Parliament” in 1962 and three communities were merged in 1967. European parliament has begun only legislative assembly for new established European Community.

The members of European parliament were not directly elected since his established, because the Assembly members were poll by members of national parliaments. The first direct election take placed in July 1979 and it was a big opportunity for another expansion in legislative powers. European parliament has a power in budgetary control in seventies and with developments in integration process the powers were constantly grow up. Today European parliament is one of the most powerful institutions on European Union. Treaty of Lisbon will be a source of new powers. Direct election takes place every five years.

The organization structure is created by President of EP (he is a speaker and represented the whole EP), fourteen Vice-Presidents (they are chair EP when President is not in EP) and other persons (such as Quaestors). These people created together a Bureau and they are responsible for many issues. Conference of Presidents is another important part in organization structure. She is crated by Presidents of political groups which is represented in EP and this is an institution where is concentrated political debates. European parliament has three seats – plenary session’s takes place in Strasbourg (every month), committees meetings in Brussels and Secretariats seat in Luxembourg. These three seats vary complicated work of European parliament’s members.

There are seven political groups in today parliament; the main groups are European People’s Party and socialists. Political groups are very important part of EP, because committees member are election according the strength of political group.

The biggest part of this bachelor work is about the competencies of European parliament. The budgetary power is important and today budgetary procedure gives a great power to the European Parliament. Another chapter analyzed legislative competencies of EP.

There are four procedures in legislative area – assent procedure, consultation procedure, cooperation procedure and co decision procedure (which is very important). The supervisor powers are divided into several chapters. European parliament's main control power is implemented in treaties and they are created options to control European commission and other institutions of European Union.

The last par of work is about the members of European parliament and they positions in EU.

9. SEZNAM ZKRATEK POUŽITÝCH V PRÁCI

ALDE	Alliance of Liberals and Democrats for Europe (Aliance liberálů a demokratů pro Evropu)
COSAC	Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires (Konference výborů pro evropské záležitosti)
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ECB	Evropská centrální banka (European Central Bank)
ECR	European Conservatives and Reformist (Evropští konzervativci a reformisté)
EDP	European Democratic Party (Evropská demokratická strana)
EFA	European Free Alliance (Evropská svobodná aliance)
EFD	Europe of Freedom and Democracy (Evropa svobody a demokracie)
EGP	European Green Party (Evropská strana zelených)
EHS	Evropské hospodářské společenství (European Economic Community)
EK	Evropská komise (European Commission)
ELDR	Evropská liberální, demokratická a reformní strana (European Liberal, Democrat and Reform Party)
EO	Evropský veřejný ochránce práv (ombudsman)
EP	Evropský parlament (European parliament)
EPP	European People's Party (Evropská lidová strana)
ES	Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli (European Coal and Steel Community)
EU	Evropská unie (European Union)
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii (European Nuclear Energy Community)
G-EFA	The Greens – European Free Alliance (Skupina Zelených – Evropská svobodná aliance)
GUE-NGL	European United Left – Nordic Green Left (Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice)
JEA	Jednotný evropský akt
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy

LS	Lisabonská smlouva (Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizace Severoatlantické smlouvy)
NGLA	Nordic Green Left Alliance (Severská strana zelených)
ODS	Občanská demokratická strana
OSN	Organizace spojených národů
PEL	Party of European Left (Strana evropské levice)
Rada	Rada Evropské unie, Rada ministrů
Rada EU	Rada Evropské unie, Rada ministrů
S&D	Progressive Alliance of Socialists and Democrats (Pokroková aliance socialistů a demokratů)
SEU	Amsterodamská smlouva
SES	Strana evropských socialistů
SZE	Smlouva o založení Evropského společenství
USA	United States of America (Spojené státy americké)
VFR	Víceletý finanční rámec
ZES	Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii)

10. POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

10.1. Primární prameny

- 1) BALÍK, Stanislav – HLOUŠEK, Vít (ed.). *Evropská lidová strana a její členské strany*. Brno, 2009. ISBN 80-210-3588-9.
- 2) BLAHOŽ, Josef – KLÍMA, Karel – SKÁLA, Josef. *Ústavní právo Evropské unie*. Dobrá Voda, 2003. ISBN 80-86473-48-1.
- 3) CIHELKOVÁ, Eva. *Evropská integrace – Evropská unie*. ISBN 80-245-0854-0.
- 4) DEFARGES, Philippe Moreau. *Evropské instituce*. Praha, 2002. ISBN 80-246-0086-2.
- 5) DOČKAL, Vít – KANIOK, Petr – ZÁVĚŠICKÝ, Jan. *Evropský parlament*. Brno, 2007. ISBN 978-80-210-4329-9.
- 6) DUŠEK, Jiří. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-32-4.
- 7) FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav – SOKOL, Petr. *Eurostrany. Politické strany na evropské úrovni*. Brno, 2007. ISBN 978-80-87029-05-3.
- 8) FIALA, Petr – MAREŠ, Miroslav (eds.). *Evropské politické strany*. Brno, 2001. ISBN 80-210-2741-X.
- 9) FIALA, Petr (et al.). *Konzervativní a křesťanské politické strany a evropská integrace*. Brno, 1999. ISBN 80-210-2028-8.
- 10) FIALA, Petr (et al.). *Politické strany v Evropském parlamentu*. Brno, 1998. ISBN 80-210-1915-8.
- 11) FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. Brno, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.
- 12) GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha, 2004. ISBN 20-246-0111-7.
- 13) GOŇCOVÁ, Marta (ed.). *Ke sjednocování Evropy: studie, materiály, dokumenty*. Brno, 1999. ISBN 80-210-2147-0.
- 14) HAKENBERG, Waltraud. *Základy evropského práva*. Praha, 2005. ISBN 80-7179-924-6.
- 15) HAMERNÍK, Pavel – OUTLÁ, Veronika. *Praktikum práva Evropské unie*. Plzeň, 2005. ISBN 80-86898-10-5.
- 16) HLOUŠEK, Vít – KANIOK, Petr. *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. Brno, 2007. ISBN 978-80-210-4385-5.
- 17) HYBÁŠKOVÁ, Jana. *Zpověď Evropanky*. Praha, 2009. ISBN 978-80-97067-79-6.

- 18) JANÍČEK, Ladislav – DRDLA, Miloš – RAIS, Karel. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha, 2002. ISBN 80-7226-819-8.
- 19) JANKŮ, Martin. *Základy práva ES a EU*. Ostrava, 2006. ISBN 80-87071-01-8.
- 20) KATZ, Richard S. – WESSEL, Bernhard. *The European parliament, the National parliaments and European integration*. Oxford, 1999. ISBN 0-19-829660-6.
- 21) KEŘKOVSKÝ, Miloslav – KEŘKOVSKÁ, Anna. *Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha, 1999. ISBN 80-7226-196-7.
- 22) KLÍMA, Michal – BUREŠ, Jan (ed). *Kam kráčíš Evropská unie?*. Plzeň, 2005. ISBN 80-86898-30-X.
- 23) KUBES, Milan – KUČERA, Rudolf. *Evropská lidová strana*. Praha, 2002. ISBN 80-86130-20-7.
- 24) KUDELOVÁ, Magdaléna. *Právo EU*. Ostrava, 2007. ISBN 978-80-248-1414-8.
- 25) LACINA, Lubor – KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha, 2004. ISBN 80-7179-846-0.
- 26) LEQUESNE, Christian – ROVNÁ, Lenka. *Zastoupení evropské pětadvacítky v Evropském parlamentu*. Praha, 2005. ISBN 80-86311-16-3.
- 27) OUTLÁ, Veronika (a kol.). *Právo Evropské unie*. Plzeň, 2008. ISBN 978-80-7380-084-0.
- 28) PATEJDL, Stanislav. *Evropský parlament a proces politické integrace západní Evropy*. Praha, 1985. ISBN 21-013-85.
- 29) PÍTROVÁ, Lenka - FRANCOVÁ, Jana - BENDO VÁ, Helena (a kol.). *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2.
- 30) PLECHANOV OVÁ, Běla. *Evropská unie na počátku 21. století: reformní procesy a institucionální změna*. Praha, 2006. ISBN 80-246-1154-6.
- 31) PLECHANOV OVÁ, Běla. *Institucionální vývoj Evropské unie od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření: hledání rovnováhy mezi společenstvím a jeho členskými státy*. Praha, 2004. ISBN 80-246-0800-6.
- 32) POMAHAČ, Richard. *Evropské právo*. Praha, 2003. ISBN 80-246-0576-7.
- 33) PROUZA, Daniel – ZAJÍČKOVÁ, Eva. *Základy práva Evropské unie*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-45-4.
- 34) PROUZA, Daniel – ZAJÍČKOVÁ, Eva. *Dokumenty ke studiu práva EU: 1. díl*. České Budějovice, 2007. ISBN 978-80-86708-46-1.

- 35) RINSCHÉ, Gunter – FRIEDRICH, Ingo. *Evropa na prahu 21. století: křesťanští demokraté v Evropském parlamentu*. Praha, 1999. ISBN 80-86130-06-1.
- 36) ŠARADÍN, Pavel (a kol.). *Evropské volby v postkomunistických zemích*. Olomouc, 2007. ISBN 978-80-86624-32-7.
- 37) ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-680-80.
- 38) ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace*. Praha, 2005. ISBN 80-903237-6-6.
- 39) TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. Praha, 2004. ISBN 80-7179-449-X.
- 40) TICHÝ, Luboš – ARNOLD, Rainer – SVOBODA, Pavel. *Evropské právo*. Praha, 1999. ISBN 80-7179-113-X.
- 41) VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.
- 42) WAHL, Jurgen. *Evropská lidová strana: kdo je a co chce*. Luxembourg, 1996.
- 43) ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-682-2.

10.2. Sekundární prameny

- 44) *25 států v Evropské unii: 732 poslanců v Evropském parlamentu: evropské volby 11.-12. června 2004*, 2003, ISBN 92-823-1795-1.
- 45) BARTÁK, Karel. *Průvodce Evropskou unií*. Praha, 2000. ISBN 80-85864-92-4.
- 46) BLAHUŠIAK, Igor. *Právomoci Európskeho parlamentu – diplomová práca*. Brno, 2007. Masarykova univerzita.
- 47) BOHDÁLEK, Miroslav. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu teorie druhořadých voleb – diplomová práce*. Brno, 2006. Masarykova univerzita.
- 48) *Jednací řád Evropského parlamentu*. 7. volební období. Červenec 2009.
- 49) KAROLYIOVÁ, Alžběta. *Vývoj rozpočtové pravomoci Evropského parlamentu v kontextu Lisabonské smlouvy – bakalářská práce*. Brno, 2009. Masarykova univerzita.
- 50) KEŠNEROVÁ, Eva. *Instituce EU: hlavní tendence vývoje – diplomová práce*. Brno, 2009. Masarykova univerzita.
- 51) *Parlamenty a evropská integrace – způsoby práce, kompetence, přístupy. Pracovní materiály pro poslance a správní odborníky v České republice*. Bonn: Institut für

Europäische Politik. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. Brusel: Trans European Policy Studies Association. 1994.

10.3. Internetové zdroje

- 52) *ALDE Strategic Priorities for the European Commission for next 5 years*. 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://www.alde.eu/fileadmin/webdocs/strategic_priorities/FINAL_STRATEGIC_PROGRAMME_web.pdf>.
- 53) *Alliance of Liberals and Democrats for Europe*. 3 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://en.wikipedia.org/wiki/ALDE>>.
- 54) *Bureau (European Parliament)*. 16 July 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<[http://en.wikipedia.org/wiki/Bureau_\(European_Parliament\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Bureau_(European_Parliament))>.
- 55) *Committees of the European Parliament*. 28. October 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Committees_of_the_European_Parliament>.
- 56) *Conference of Presidents of the European Parliament*. 28. October 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Conference_of_Presidents>.
- 57) *Europe of Freedom and Democracy*. 4 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Europe_of_Freedom_and_Democracy>.
- 58) *European Conservatives and Reformists*. 23 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_Conservatives_and_Reformists>.
- 59) *European Democratic Party*. 28 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_Democratic_Party>.
- 60) *European Liberal Democrat and Reform Party*. 26 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_Liberal_Democrat_and_Reform_Party>.
- 61) *European Parliament*. 3 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament>.
- 62) *European People's Party*. 27 February 2010. [2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_People%27s_Party>.
- 63) *European People's Party (European Parliament Group)*. 22 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<[http://en.wikipedia.org/wiki/European_People%27s_Party_\(European_Parliament_group\)](http://en.wikipedia.org/wiki/European_People%27s_Party_(European_Parliament_group))>.
- 64) *European United Left – Nordic Green Left*. 27 February 2010. [cit. 2010-03-05].

- URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/European_United_Left%E2%80%93Nordic_Green_Left>.
- 65) *Evropský sociální akční program*. 11. května 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/media3/documents/2882_CS_social_europe_CZ_web.pdf>.
- 66) *Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe*. 3 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Group_of_the_Alliance_of_Liberals_and_Democrats_for_Europe>.
- 67) *Non-Inscrits*. 23 January 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://en.wikipedia.org/wiki/Non-Inscrits>>.
- 68) *Nordic Green Left Alliance*. 1 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://en.wikipedia.org/wiki/NGLA>>.
- 69) *Party of European Left*. 14 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Party_of_European_Left>.
- 70) *President of the European Parliament*. 27 January 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_the_European_Parliament>.
- 71) *Progressive Alliance of Socialists and Democrats*. 2 January 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Progressive_Alliance_of_Socialists_and_Democrats>.
- 72) *Secretariat of the European Parliament*. 19 February 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Secretariat_of_the_European_Parliament>.
- 73) *Some remarks concerning the creation of the Party of the European Left*. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://www.european-left.org/english/about_the_el/introduction/>.
- 74) *Stanovy skupiny Európa Slobody a Demokracie*. 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://www.efdgroup.eu/index.php?page=mypage&op=openPage&id=11&title=Statutes>>.
- 75) *Statutes of the co-operation of the Nordic Left Parties*. 1 February 2004. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://www.nordic-green-left-alliance.org/en/statutes.htm>>.
- 76) *The Greens – European Free Alliance*. 2 January 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/The_Greens%E2%80%93European_Free_Alliance>.

- 77) *The Prague Declaration*. 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://www.ecrgroup.eu/policy.asp>>.
- 78) *Treaty of Lisbon*. 4 March 2010. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Lisbon>.
- 79) *Ustavující prohlášení GUE-NGL*. 14. července 1994. [cit. 2010-03-05].
URL:<<http://www.guengl.org/showPage.jsp?ID=3162&DID=null&ISSUE=0&M=-1&Y=-1&GALLERY=null&SEARCH=0>>.
- 80) *Vice President of the European Parliament*. 16 September 2009. [cit. 2010-03-05].
URL:<http://en.wikipedia.org/wiki/Vice_President_of_the_European_Parliament>.

10.4. Použité smlouvy a jiné zdroje

Smlouva o Evropské unii

Amsterodamská smlouva

Smlouva z Nice

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie

Alliance of Liberals and Democrats for Europe – URL:<<http://www.alde.eu/en/>>.

EFD Group in the European Parliament – URL:<<http://www.efdgroupp.eu/>>.

Europe of Freedom and Democracy – URL:<<http://www.efdgroupp.eu/>>.

European Conservatives and Reformists Group – URL:<<http://www.ecrgroup.eu/>>.

Eurostat – URL:<<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>>.

GUE-NGL European Parliamentary Group – URL:<<http://www.guengl.org/showPage.jsp>>.

Oficiální stránky Evropského parlamentu – URL:<<http://www.europarl.eu.int>>.

Poslanecký klub Evropské lidové strany v Evropském parlamentu –

URL:<<http://www.eppgroup.eu>>.

Progressive Alliance of Socialists and Democrats –

URL:<<http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/index.jsp>>.

The Greens – European Free Alliance –

URL:<<http://www.greensefa.org/cms/default/rubrik/6/6270.htm>>

Všechny internetové odkazy ověřeny k 5. 3. 2010.

PŘÍLOHA I

Příklad přijímání stanoviska Výboru pro zahraniční věci

Stanovisko Výboru pro zahraniční věci pro Výbor pro ústavní záležitosti k institucionálním aspektům zřízení evropského útvaru pro vnější činnost z 19. října 2009.¹⁵²

V tomto případě Výbor pro zahraniční záležitosti poukazuje na růst úlohy EU na diplomatickém poli a vyzývá tak k zavedení jakési společné diplomatické služby celé Unie. V tomto případě, protože jde o faktickou práci dvou výborů, tak se postupuje podle článku 50 Jednacího řádu EP, který se nazývá *Postup s přidruženými výbory*. Konference předsedů pak rozhoduje o tom, co se má v příslušném výboru projednávat. Podle článku 50 se pak musí jednotlivé výbory (pokud projednávání stanoviska spadá do působnosti dvou i více výborů) dohodnout na časovém plánu projednávání daného stanoviska¹⁵³ a na případných pozměňovacích návrzích a změnách, které se pak předkládají jednotlivým výborům.

V tomto stanovisku pak Výbor pro zahraniční věci vyzývá jak EK a Radu, tak i členské státy k vytvoření *Evropského útvaru pro vnější činnost* (EEAS, jež má být tvořen pracovníky EK, Rady a členských států), který by znamenal posílení EU na úrovni celosvětové diplomacie. Podle zahraničního výboru pak má být cílem EEAS vytvoření lepší politiky EU ve vztahu k zahraničně politickým událostem a konfliktům. Výbor také vyzývá k tomu, aby byl tento nový evropský útvar podřízen EK, především pak představiteli pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Jako každý návrh, tak i tenhle obsahuje finanční požadavky pro zajištění akceschopnosti EEAS a také návrhy na společnou vzdělávací politiku jeho členů.

Při přijímání stanovisek jde především o politiku jednotlivých parlamentních frakcí, přičemž rozložení sil zde hraje velkou roli. Navíc zahraniční výbor je největší ze všech výborů v EP a zasedá tak velmi často¹⁵⁴ – vzhledem k obsáhlosti témat zahraniční a bezpečnostní politiky se pak přijímá množství rezolucí a stanovisek. Práce ve výboru tak probíhá především podle stranického klíče, i když některé postupy jsou obecné a uplatňují se vždy. Například zpravodaj výboru, který je zodpovědný za projednávání, představí pak průběh práce na stanovisku a zdůrazní souhlas či nesouhlas u jednotlivých bodů stanoviska.

¹⁵² 2009/2133 (INI). Navrhovatelkou tohoto stanoviska byla Annemie Neyts-Uyttebroeck.

¹⁵³ Postupem projednávání stanoviska výboru se zabývá druhá kapitola Jednacího řádu EP, konkrétně pak články 45 až 52. Návrh (stanovisko) se většinou předkládá k návrhu EK, ale existuje možnost zaujímat vlastní stanoviska (článek 48 Jednacího řádu EP). V tomto případě ale musí jít stanovisko, které je z oblasti působnosti výboru a musí s ním souhlasit Konference předsedů.

¹⁵⁴ Zpravidla dva týdny v měsíci od pondělí do středy (HYBÁŠKOVÁ, Jana. *Zpověď Evropanky*. Praha, 2009. ISBN 978-80-97067-79-6. s 96.).

Následuje vystoupení představitelů stranických frakcí, které jsou ve výboru zastoupeny, přičemž pořadí jednotlivých zástupců frakcí se řídí podle počtu jejich poslanců. Poté následuje vystoupení jednotlivých poslanců (členů výboru), ovšem pokud mají k danému tématu co sdělit. K projednávanému tématu se pak mohou vyjádřit i zástupci Rady a Evropské komise. Existuje možnost k navrhovanému textu přijímat doplňky, které jsou pak projednávány.

Hlasování výboru (tedy třetí jednání) pak probíhá po doladění všech detailů a ke konečnému stanovisku, které už se nesmí měnit.¹⁵⁵

V případě stanoviska zahraničního výboru ohledně zřízení EEAS probíhalo hlasování 19. října 2009. Zpráva výboru pak obsahuje:

- výsledek hlasování (v tomto případě bylo 42 hlasů pro, 9 hlasů proti a 6 poslanců se zdrželo)
- seznam členů, kteří byli přítomni při závěrečném hlasování
- seznam náhradníků, kteří byli přítomni při závěrečném hlasování
- seznam náhradníků, kteří byli při hlasování podle článku 182 Jednacího řádu EP.¹⁵⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že Výbor pro zahraniční věci byl celkem pohodlnou většinou pro zřízení EEAS a toto stanovisko pro Výbor pro ústavní záležitosti tak bylo schváleno. Celkem mělo toto stanovisko sedm bodů (bod šest byl rozdělen do osmi podkapitol) a vyjadřovalo tak vůli po založení diplomatického sboru celé EU a posílení její role v světové diplomacii.

¹⁵⁵ HYBÁŠKOVÁ, Jana. *Zpověď Evropanky*. Praha, 2009. ISBN 978-80-97067-79-6.

¹⁵⁶ Tento článek ve svém druhém odstavci stanoví: „v případě neúčasti stálého člena, a pokud stálý náhradník nebyl jmenován nebo je rovněž nepřítomen, může řádný člen výboru zajistit, aby byl na schůzi zastupován jiným členem své politické skupiny, který je oprávněn hlasovat“.